

– פולגת. סיפור הצלחה. ישראל פולק
מ[illegible] מכמה שאלות קשות

עמוס קינן על יעקב אגם. האיש שהם אוהבים לשנוא

– הכבוד האבוד של המאמן הישראלי

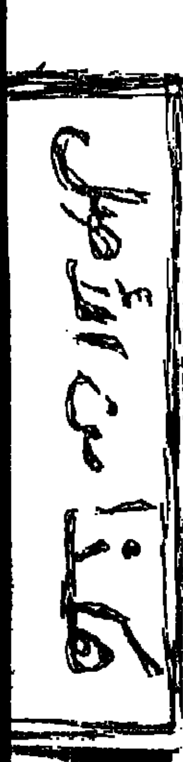
עמנואל בר־קדמא על ח"כ חיים רמון. בן 35, בדרך למעלה

– הרב שיינברגר, בשליחות הקב"ה.
שתדלנות, העדה החרדית, תופעה

רון בן־ישי על רפי איתן. מפרשת פולארד לכימיקלים לישראל

השער – שרי צוריאל, השחקנית שמאחורי "קיפי", רחוב סומסום. עשי ויינשטין משרטטת דיוקן של גיבורת אחרי הצהריים של הטלוויזיה. הילדים שלך מעבירים איתה את שנות ילדותם
תצלום השער: מיכל היימן

פשע – הצד של הקורבן. אם אתה זקן או ילד, אתה אבוד. תחקיר

רעיונות חדשים ב"רים"

שבוע אחרון למבצע חורף חם.

קנה: סלון או חדר ילדים של "רים"

קח: שטיחום כרמל חינם

בשווי 210 ש"ח

"רים" מאפשרת לך החורף ליהנות מסלון יפהפה או מחדר ילדים בעיצוב חדשני, ולקבל במתנה שטיחום כרמל.
"מבצע החורף" ב"רים" כולל את חדרי הילדים החדשים של "רים" בצבעים שילדים אוהבים, ומערכות סלוניות מרופדות בבדי קטיפה מרהיבים, על כל קניה בסכום של 1,000 ש"ח ומעלה. וכמו שהבטחנו כשאתה קונה סלון או חדר ילדים אתה מקבל במתנה שטיחום כרמל ב-6 צבעים לבחירתך בגודל 1.55x2.00 מ׳. שטיח חסכוני ובטיחותי היחיד שמחמם את האויר ולא רק את האוירה.

אפשרות עד 6 תשלומים שקליים שווים.

פיקוח המחירים הוסר ב־6 ענפים; הבא בתור – רהיטים

הזדרזו ב"רים" 1.1 ש"ח = $1

שטיחום כרמל

רים

תשלובת הרהיטים הגדולה בישראל

בנקאות במהירות האור:

שרות אישי בעידן הטכנולוגי

מסתבר כי לקוחות בנק דיסקונט נהנים מן השרותים המתקדמים ביותר בבנקאות בישראל, ומשרות אישי ללקוח.

"אני שולחת את הבן שלי לבנק לבדו..." אומרת בגאווה אם על בנה, בגיל 11, העומד לצידה ברמת אביב.

מה קרה? האם בני עשרה הפכו בימינו מתוחכמים כל כך? או שמא הפך הבנק להיות מקום נוח כל כך? ואם כן, איזה בנק זהו המדובר בסניף בנק דיסקונט ברמת אביב ג׳. סניף זה מצוייד במיטב אמצעי התקשורת הבנקאית הקיימים כיום. האמצעים העומדים בו לרשות הקהל הם המתקדמים בעולם. מי שמכיר בנקים ברחבי העולם כיום, מאשר זאת בהערכה...

כשאתה נכנס לסניף – אתה מגלה כי חלל הסניף מוקדש לבנק אלקטרוני, המצוייד ב"משוב דיסקונט" (מסוף בשרות עצמי), כספומט, תיבת "אל תור" – להפקדות ומתן הוראות לבנק, שרותי הוידיאוטקס של "מטאור דיסקונט" וקו ישיר ל"טלבנק דיסקונט". חידוש נוסף בסניף הוא פינת קריאה ומנוחה, שבה יכול הלקוח לעיין בעיתונות כלכלית. ארבעה עובדים מנוסים, בעלי ידע נרחב בבנקאות, מדריכים אותך במאור פנים ומבצעים עבורך פעולות מורכבות, המחייבות קשר אישי, כמו: פתיחת חשבון, בקשת אשראי או קבלת מידע מקצועי. הסניף החדש של דיסקונט פתוח לקהל בשעות שסניפים אחרים סגורים והלווין עובד מ־8.00 בבוקר עד 8.00 בערב, כשהמפתח ללווין הוא הכרטיס המגנטי של הלקוח (כספומט או אשראית).

בביקור שערכנו בסניף גילינו עשרות לקוחות שביצעו באופן עצמאי את הפעולות הבנקאיות להן נזקקו. אלמלא ידענו היכן אנו נמצאים, היינו מתפתים להאמין כי הגענו לבנק אמריקאי או יפאני מהשורה הראשונה. איש עסקים עתיר ניסיון שניהל רומן" עם "מטאור דיסקונט", סיפר לנו כי תמיד נוכר בקינאה בשרותי הבנקאות בחו"ל, עד שגילה את סניף שנות ה־2000, כפי שחוזים אותו בעולם הגדול, פועל כבר עתה, ודווקא בישראל.

חידושי הטכנולוגיה הרבים, המיושמים בבנק דיסקונט בהצלחה רבה כל כך, הביאו לתוצאה פשוטה ביותר. זהו הבנק נותן השרות הטוב ביותר בישראל ומסתבר כי הוא גם הבנק הנעים ביותר. כיצד התחיל סיפורו של העידן החדש בבנק דיסקונט?

עידן טכנולוגי–עם מימד אישי

מאז ומתמיד הבינו בבנק דיסקונט כי קשר אישי ודאגה ללקוח הם היסודות המסורתיים של מקצוע הבנקאות וחשובים היום – בעידן החידושים הטכנולוגיים הגדולים – כתמיד, ואולי אף יותר... בבנק דיסקונט הבינו כי כל שכלול וכל חידוש חייב לשרת, קודם לכל, את הלקוח ואת נוחותו ורווחתו. מאז ומתמיד אימץ לו הבנק קו שקיבל ביטוי במילים: "בנק דיסקונט הוא גם ידיד", "בדיסקונט יש עם מי לדבר", "הצד האנושי של המטבע". העידן האלקטרוני בבנק דיסקונט החל עם תשומת לב מיוחדת למימד האנושי.

לווין דיסקונט – בנק בשרות עצמי
השרותים הטכנולוגיים של בנק דיסקונט מאפשרים ביצוע פעולות בנקאיות 24 שעות ביממה.

סיפור המהפכה הטכנולוגית בבנק דיסקונט מתחיל ב־1964, עת היה הבנק הראשון אשר הפעיל מערכות מחשבים היקפות. כבר באורתה עת גייס הבנק את אנשי המחשבים הראשונים בתחום הבנקאות ועד היום הוא מוציא משורותיו אנשי מחשב שהם דיסקונטאים אמיתיים... ב־1966 זכה דיסקונט ב"פרס קפלן", החשוב והיוקרתי, עבור הישגיו בתחומי המחשב.

מאז הוכנה בבנק דיסקונט תשתית רחבה ביותר, בנויה ומתוכננת לטווח רחוק, והתוצאות מדברות בעד עצמן. לא לחינם גילו המחקרים, שנעשו לאחרונה, כי בנק דיסקונט הוא נותן השרות הטוב ביותר בישראל. בתקופתנו – יעילות ושרות הם מושגים שהולכים יחד וחופפים זה את זה.

בנק דיסקונט הינו הבנק היחיד המאפשר ללקוחותיו מערכת ON-LINE (מקוונת, ישירות) ופעילות בזמן אמיתי במערכת ריכורית מכל הסניפים. בכך הבנק מהווה למעשה סניף אחד, וזהו יתרון משמעותי בעסקים ובפעילות בנקאית בימינו.

שלא כמרבית הבנקים האחרים, הנוקטים בשיטה ביזורית (קשר למחשב המרכזי באמצעות מחשבים אזוריים), מופעל בכל סניף בנק דיסקונט מחשבון המחובר ישירות למחשב המרכזי של הבנק, וזה אומר – תגובה מהירה יותר, קשר ישיר ועדכון בו־זמני מהיר יותר.

לקוחות בנק דיסקונט יודעים להעריך את היקף היעול ואת תוצאותיו – מינימום תקלות. בשיטה הנהוגה בבנק דיסקונט פועלים במקביל 2 מוקדים מרכזיים, האוגרים את כל המידע. המוקד הנוסף קיים אך ואך לצורך רזרבה ובטחון בעת תקלה, כמערכת גיבוי. ב־20 השנים האחרונות התרחשו בבנק דיסקונט התפתחויות אדירות בתחום המיחשוב והטכנולוגיה. היום כוללת מערכת המחשב והתקשורת בבנק דיסקונט 3000 מסופי מחשב, 1700 מדפסות מחשב, 260 מחשבוני תקשורת, 300 משובים (עמדות עבודה עצמאיות ללקוח) ו־30 לווינים (סניפים המאגדים מכלול שרותים ללקוח דיסקונט). היום מוביל בנק דיסקונט בתחום הבנקאות בישראל, כבנק המצוייד במחשבים המשוכללים ביותר, כבנק שבו מהירות הפעולה היא הגבוהה ביותר וכבנק המציע ללקוחותיו את מבחר השירותים הממוחשבים הגדול ביותר.

חיי היום־יום של לקוחות בנק דיסקונט הולכים ונעשים קלים יותר ויותר. כספומט דיסקונט שהיה בשעתו שרות חדשני והיום – שווה לכל נפש וחלק טבעי מחיי היום־יום – מאפשר משיכת מזומנים, הפקדת שיקים, תשלום חשבונות שונים ובירור יתרה, 24 שעות ביממה. משיכת מזומנים מתאפשרת ב־500 מכשירי בנק אוטומטיים של כל הבנקים בישראל.

שרות "אל־תור" דיסקונט – מאפשר הפקדת שיקים ומזומנים, תשלום חשבונות מתן הוראות לבנק – והכל במעטפה, בכל תיבת "אל־תור" בכל סניף וסניף, אין צורך לבזבז זמן, בעמדות לשרות עצמי.

משוב דיסקונט בבנק דיסקונט, כל לקוח יכול להיות הבנקאי של עצמו... עמדות בנקאיות לשרות עצמי – משוב דיסקונט, מותקנות בכל סניפי הבנק ועושות את החיים לפשוטים וקלים יותר. משוב דיסקונט מספק מידע. אפשר לקבל ממנו כמעט הכל: תמצית חשבון עו"ש סופית וזמנית; הרכב ושיערוך תיק ניירות ערך; יתרת חשבון עו"ש במטבע חוץ; פירוט פקדונות שונים – מט"ח, פק"מ, פק"צ וכו׳; יתרות משוערכות בקופות גמל ובתכניות חיסכון ועוד, אך משוב דיסקונט לא רק מספק מידע, הוא ניחן גם בכושר ביצוע מגוון: הוא יקנה פק"מ, תפ"ס או פת"מ. – הוא גם ימכור תפ"ס ופת"מ. משוב דיסקונט הוא כלי יעיל ביותר לניהול חשבונותיך – ובזמן הנוח לך, הוא עושה בשבילך כמעט הכל. וכאשר נהנים מיעילות, נהנים גם מן המחיר. עבור פעילות המתבצעת במשוב דיסקונט משלמים הרבה פחות מעבור פעולות רגילות. בסוף חודש זה יונהג שרות נוסף במשוב דיסקונט: הודעות אלקטרוניות. במסגרת זו ישמור משוב דיסקונט עבורך הודעות שונות בזכרונו הענק וידפיס אותן עבורך, לפי בקשתך.

לווין דיסקונט – הוא המילה האחרונה בטכנולוגיה של הבנקאות המודרנית. זהו מסדרון אלקטרוני הממוקם בצמוד לסניף רגיל ומאפשר ללקוחותיו את כל חידושי הטכנולוגיה הקיימים היום בישראל. "לוויינים" כאלה פזורים ברחבי הארץ בעשרות סניפים, ונוספים הולכים ומצטרפים אליהם. לווין דיסקונט, כאשר הוא, עומד לרשות כל לקוחות בנק דיסקונט בארץ. כל אדם עסוק או מי שמרבה לנסוע או מי שיוצא למילואים ורוצה לשמור על קשר – יודע להעריך יתרון גדול זה. לוויין דיסקונט משרת כל לקוח של בנק דיסקונט מ־8 בבוקר ועד 8 בערב! הוא פשוט מתאים עצמו לזמן הנוח ללקוח. מצויים בו – זמינים תמיד ומוכנים לפעולה – שרותי הכספומט, שרותי "אל־תור", עמדות הפעלה עצמאיות – משוב דיסקונט, תיבות דואר פרטיות, קוי טלפון לחיוג חינם לשרות טלבנק דיסקונט (ראה מסגרת) ובכמה לוויינים – גם מכשירי וידיאוטקס מתקדמים, "מטאור דיסקונט". היום, כאשר נכנסים לסניף בנק דיסקונט, חשים מיד בהבדל. פחות טירחה. פחות זמן מצד אחד והרבה יותר ראש פנוי לחיוך, לשיחה, לגישה אישית – מצד שני...

אין ספק כי בנק דיסקונט השכיל ליישם את כל חידושי הבנקאות בדרך הטובה ביותר והנעימה ביותר.

> **עסקים! יש עם מי לדבר!**
>
> יותר ויותר אנשי עסקים מצטרפים לבנק דיסקונט ונהנים מן השרות המיוחד המוגש להם בבנק. בימינו, נקבע לא פעם גורלם של עסקים בזכות מאגרי מידע גדולים, מידיות פעולה ומהירות תגובה. בנק דיסקונט ערוך בתחום זה לתת את השרות המלא והטוב ביותר, אלפים רבים של לקוחות עסקיים מנצלים את שרותי הבנק המיוחדים, החל מחברות ענק עתירות משאבים ועד משרדים קטנים של בעלי מקצוע חופשיים.
>
> בתי מלאכה, מוסכים, מפעלים קטנים, חקלאים, רופאים ועורכי דין: כל אלה מוצאים באופן מוחד כי בדיסקונט יש עם מי לדבר. [illegible]

> **"טלבנק דיסקונט" – מידע וביצוע במהירות האור**
>
> [illegible]

> **"מטאור דיסקונט" – [illegible]**
>
> [illegible]

רפי איתן בדרך לכי"ל

רפי איתן ויצחק רבין בכנס הפלמ"ח, 1981. איתן הציב עצמו במחנה הנגרי. כמו שרון תפש, שהשלטון הממושך מדי של מפלגת העבודה, מונע ממנו הגשמת עצמו ומאוויו

צילום: חנוך גוטמן

נאמנות

פרשת פולארד החזירה את רפי איתן לתשומת הלב הציבורית. בשבוע שעבר, פורסמה הצעה למינויו ליו"ר הדירקטוריון של כימיקלים לישראל. מאחורי ההצעה עמד אריק שרון. בין השניים, קיים קשר היסטורי מסועף, המבוסס על יחסי „קח ותן" • רון בן־ישי משרטט קווים לדמותו הססגונית של איש המודיעין והביון • איתן, הוא אחד הנפגעים בפרשת פולארד. בקהיליית המודיעין הישראלית יש הסבורים שנעשה לו עוול

מאת רון בן־ישי

כבר בימים הראשונים למלחמת לבנון, כשצה"ל צר על מערב ביירות וחגג עם הנוצרים בג'וניה, היה יועץ ראש הממשלה לענייני טירור נעלם לימים שלמים. במשרדו אמרו לך המזכירות, ש„רפי מסתובב בלבנון", וספק אם ידעו יותר מזה.

רפי, לעומתן, ידע היטב את אשר חיפש. כאיש מודיעין מנוסה הגיע למסקנה, שסילוק המחבלים מ„יפי פלשתין" שבדרום לבנון, ייצור באיזור חלל ריק, וכי הגורם המקומי שימלא חלל זה וישלוט באיזור הגובל עם ישראל – יקבע לאורך ימים עד מתי יוכלו תושבי נהריה וקרית שמונה לישון בשקט.

רפי הסתובב בכפרים, ישב ושתה עשרות ספלי קפה, שאל, האזין. בשובו אמר לאריק שרון, שעתיד האיזור הוא בידי אירגון "אמל" השיעי.

באותה תקופה היה הרומאן עם הנוצרים

פרשת פולארד ברקע

בשיאו. שר הבטחון והמוסד לא חסכו מאמץ וכסף במטרה להשליט את באשיר ג'ומאייל על כל לבנון. בתמורה, כך קיוו, יעשה שלום עם ישראל. רפי טען, שזהו נסיון סרק וכי את המאמץ צריך להשקיע בהקמת ישות שיעית בדרום לבנון, "שלא תהיה לה ברירה אלא לחיות אתנו בשלום".

הוא שב ואמר זאת בישיבה של ראשי מערכת הבטחון באוגוסט 82', אך משלא נתקבלה דעתו – שתק. הוא שתק גם כשמיטיבו וידידו, אריק שרון בחר שלא לשעות לעצותיו.

היועץ קיבל עליו את הדין והמשיך ללוות את שר הבטחון בביקוריו התכופים אצל ראשי הנוצרים. רפי מטבעו אינו נוהג לדפוק על השולחן. כמקצועני מודיעין וביון רבים בכל העולם, הוא שבוי בקיסמה של עבודת השטח, איסוף המידע ועיבודו.

השימוש שעושים הקברניטים בהערכת המצב שבנה עבורם בעמל רב, הוא לגביו כמעט משני בחשיבותו. עבורו המדיה, האמצעי, הוא המסר, במידה רבה. העשיה היא העיקר, ומי שרוצה להמשיך ולעמוד במרכז העשיה המודיעינית, אינו מסכן את כיסאו ואת עתידו בקהיליה בהרמת קול או בטריקת דלת.

"לא נלחמתי על דברים שידעתי שאיני יכול להשיגם. ידעתי את גבולות השפעתי. יש לי נסיון רב במערכת הביורוקרטית הישראלית", – מצטדק איתן באוזני העיתונאית אורית שוחט ("הארץ", מארס 85'), על שלא נלחם על דעתו בנושא הלבנוני.

כמו כל הצטדקות, היה גם בזו גרעין של אמת, אבל לא האמת כולה. אילו ירצה, יכול היה רפי לפנות לראש הממשלה בגין, שאליו היה כפוף ישירות ולהרצות לפניו את עמדתו. שלא לדבר על מנועים אחרים, עקיפים, שעמדו לרשותו. רפי העדיף להחריש, משום שלא רצה ללכת מעל לראשו או מאחורי גבו של אריק. הוא ידע שה"מיניסטר" לא יאהב זאת. ולכן המשיך לשתוק גם שנרצח באשיר, ובניגוד לדעתו העבירו המוסד ושרון את הביצים הישראליות, כולן, לסלו של אחיו אמין.

הכרות בין אריאל שרון לרפי איתן, החלה עוד ב־1972. כאחוות מאוכזבים. איתן פרש אז סופית מן המוסד, משום שנחסמו בפניו אפשרויות הקידום. כמי ששאף בגלוי לתפקיד ראש המוסד כאב לו, ובצדק, שלא נתגר לו להיות אפילו מספר שניים או שלושה.

לא עמדו לו ההצלחות שנרשמו לזכותו, והן היו רבות, גם לא חשיבתו המקורית והתמצאות שגילה במצבי לחץ. שירותי הבטחון, שבהם ראה בית ודרך־חיים גם יחד, גרמו לו לפי תפישתו, רעה תחת טובה.

זו בדיוק היתה גם תחושתו של אריק שרון, שעזב באותה תקופה את הצבא, משנמנעו סיכוייו להיות רמטכ"ל תחת ממשלת גולדה מאיר. השניים מצאו ללא קושי שפה משותפת...

ב־1979, כששרון תפס את מקומו במשרד הבטחון, עמד בראש הלישכה לקשרי מדע פקיד בכיר. תוך זמן לא רב, מצא עצמו אותו פקיד בחוץ. במקומו בא רפי איתן

שניהם גדלו והתחנכו במשפחות מושבניקיות ממוצא רוסי. שניהם נלחמו במלחמת השיחרור ונפצעו בה. לשניהם תפישת עולם בטחוניסטית־מפא"יניקית, ושניהם היו מכורים לעשייה בטחונית. זו נתנה להם, כמו לרבים אחרים מבני דור המייסדים, תחושה של תרומה ממשית ואישית למפעל הצלתו וקיומו של עם ישראל.

תחושה זו, יחד עם "אקשן" שאין דומה לו, מי שהתנסה בקוקטייל מהמם זה לאורך זמן יודע, שאתה עתיד להיזקק לכמויות גדלות והולכות ממנו עד זיקנה ושיבה. שניהם חשו, שהשלטון הממושך מדי של מפלגת העבודה, לא רק שמסאב את המדינה ומרחיק אותה מערכיה המקוריים, אלא שהוא גם זה המונע מכל אחד מהם את הגשמת מאווייו ועצמו.

כך החלו השניים צועדים יד ביד, בדרך שעברה בתנועת "שלומציון" והסתיימה אחרי בחירות 77' בחיקו של מנחם בגין. רפי איתן היה לחבר מרכז חרות והנהלת התנועה, אריק שרון היה לשר.

לאורך כל הדרך נדמה היה, כי אריק שרון הוא המוביל ורפי איתן רק נשרך אחריו. טעות. הברית בין השניים היתה והווה, שותפות אינטרסים של ממש. עיסקה טובה, שבה שני הצדדים נותנים כפי יכולתם ונוקבלים כמידתם.

אריק מוצא ברפי בעל ברית לויאלי ומכיר טובה מאין כמוהו. איש בקיא ומוברג היטב בקהילת המודיעין, ומוח תחבלני ופורה במידה בלתי מצויה. שמו הטוב של רפי כמקצוען ישר דרך, ואפילו נאיבי במקצת, הוסיף יוקרה לקבוצה שאריק אסף סביבו.

ה"דיל" של רפי, היה טוב לא פחות. "רפי לא ישבור דלתות. אם ירצה להיכנס לחדר, יפתח בעדינות את הדלת, יציץ מאחוריה ורק אחר־כך יכנס – כשיהיה בטוח שהכל בסדר", אומר אלי לנדאו, ראש עיריית הרצליה, על רפי איתן, ידידו. אדם כזה, שנמאס לו להמתין עד בוא שיכירו בערכו, ויתנו לו את המינוי שהוא מבקש, זקוק לבולדוזר שיפרוץ למענו דלתות ויכשיר עבורו את הקרקע. וזה השירות שהעניק ומעניק אריק שרון לרפי איתן.

דוגמא קלאסית ליחסי "תן וקח" השוררים בין השניים, היא פרשת כימיקלים לישראל (כי"ל). היא החלה עוד לפני שנה, כאשר בעיצומו של משפט "טיים", ביקש שרון למנות כמה מאנשי תנועת החרות למשרות ניהוליות בכירות בחברה, המרכיב הפוליטי...

התחמושת שהיתה נחוצה לאוייביו של שרון במערכת הפוליטית.

התקשורת גם היא שיחקה פעולה: בנפש חפצה והמהומה היתה בעיצומה, כאשר שלף אריק את הקלף משרוולו: "מי שמדבר על מינויים פוליטיים, כדאי שקודם יבדוק איך הוחלף רפי איתן, יועץ ראש הממשלה לענייני טירור, איש מקצוע מבריק ובעל שם עולמי, בעמירם ניר, שסייע לפרס במסע הבחירות" – אמר אריק, וחזר ואמר עשרות פעמים ובכל מיני פורומים, עד שהמסר חדר לתודעת מאזיניו. הוא ידע, שפרס רגיש ביותר לביקורת שנמתחה עליו, גם בתוך מפלגתו שלו, על העברתו של רפי איתן מתפקיד היועץ לענייני טירור.

כשפרשת מינוי עמירם ניר היתה בעיצומה, נלחם רפי איתן כארי על כיסאו. האיפוק נעלם וכשרונותיו כמושך בחוטים מאחורי הקלעים,

שמו הטוב של רפי איתן כמקצוען ישר דרך, ואפילו נאיבי במקצת, הוסיף יוקרה לקבוצה שאריק שרון אסף סביבו

שבו ומצאו ביטוי מחודש. אפילו על רתיעתו הטבעית מפני עיתונות ועיתונאים, הצליח להתגבר – אולם לשווא. פרס, שחרד היה לתדמיתו כמי שמבטיח ואינו מקיים, אילץ את רפי איתן להסתפק בכובעו האחר, כראש הלשכה לקשרי מדע.

רק מעטים יודעים, כי בפרשת חילופין זו נתקיים ברפי איתן ובאריק שרון מאמרו של הילל הזקן, שראה גולגולת צפה על פני המים ואמר לה: "אל דאטפית אטפוך וסוף מיטיפיך – יטופון" (על שהטבעת הטביעוך וסוף מטביעיך שיטביעום).

ומעשה שהיה, כך היה: ב־1979, עיזר ויצמן טרק מאחוריו את דלת משרד הבטחון, ושרון נכנס במקומו. רפי איתן כיהן אז כשנה כיועץ ראש הממשלה למלחמה בטירור. בראש הלישכה לקשרי מדע עמד אז פקיד בכיר. תוך זמן לא רב מצא את עצמו ראש היחידה דאז מנסה את כוחו בעסקים, ובמקומו בא רפי איתן שחבש מעתה שני כובעים: זה של היועץ לטירור וזה של ראש הלק"מ.

הסודיות שאפפה אז את הלק"מ ואת פעולתה, היתה הפרגוד שמאחוריו נעשה מעשה ההדחה חלק, מהר ובאופן אלגנטי.

רפי איתן, וביחוד אריק שרון, אינם אוהבים לדבר על פרשת ההדחה בלק"מ. זו משמיטה מעט את הקרקע מתחת לטיעוניהם נגד מינויו של עמירם ניר ומתחת לטיעוניהם בעד המינויים בכימיקלים לישראל. בסופו של דבר, הסתיים הסיבוב הראשון באותה פרשה בתיקו. הביקורת שנמתחה על אריק שרון שככה, אבל הדירקטוריון של כימיקלים לישראל מנע את מינויי השר.

הסיבוב הבא, הנוכחי, החל לפני כשלושה שבועות, כאשר החליט שר המסחר והתעשיה לשוב ולנסות להשליט את מרותו על החברה הסוררת. הפעם, באמצעות איגוף אגבי, ושוב בסיועו של רפי איתן.

פרשת פולארד, שגרמה לפירוק הלק"מ, הותירה את רפי איתן מחוסר תפקיד. מעורבותו בפרשה ומידת אחריותו למפולת, נתונים בוויכוח. אולם, מסיבות השמורות עימה, העדיפה המערכת הפוליטית להתייחס אליה כאל תאונת עבודה.

היו טענות בתקשורת, כי עמדתה הסלחנית של המערכת הפוליטית נבעה מחשש, פן יפצה רפי איתן את פיו ויפתח בכך תיבת פנדורה, אבל אלו ספקולציות. רבים וטובים במערכת הבטחון ובקהילית המודיעין סבורים, כי אכן היתה זאת תאונת עבודה, וכי בפירסומים סביב הפרשה נעשה לרפי עוול שאין לו כפרה.

התנהגותו של רפי בעת שהתפוצצה הפרשה, היתה גם היא נושא לשבחים שהועברו מפה לאוזן במערכת. סופר, כי היה זה רפי איתן עצמו שמיהר להתייצב בפני ראש הממשלה ושר הבטחון, כדי להודיע להם שהוא אחראי למישגים שנעשו בשטח. השמועה גם אומרת, כי הוא הפציר בהם להטיל עליו את האחריות.

הנקודות שהקנתה עמדה מכובדת זו לאיש אמונן, לא נעלמו מעיניו של אריק שרון. גם צלקות התבוסה שנחל בסיבוב הראשון בפרשת כי"ל, עדיין לא הגלידו, והתנגדותו העיקבית של סחרוב, יו"ר הדירקטוריון של כי"ל דהיום, עוד זרתה מלח על הפצעים. בעצה אחת עם מודעי, החליט שרון להמתין עד לאפריל השנה, מועד בו תסתיים כהונתו של סחרוב, ואז למנות ליו"ר הדירקטוריון את רפי איתן.

רגישותו של שרון לביקורת שנמתחה עליו, כאילו הוא מפקיר את חבריו בשאלה חדלים לשרתו, היתה נימוק נוסף להעלאת מועמדותו של איתן למשרה. "אריק הוכיח

השמועות אומרות, כי איתן הפציר בראש הממשלה ובשר הבטחון להטיל עליו את האחריות בפרשת פולארד

רפי הנטמן, לימים – איתן

רפי איתן נולד ב־1926 בעין חרוד. כעבור שלוש שנים עוברת משפחתו לרמת השרון. האם לא אהבה את חיי הקומונה שבקיבוץ והסבא מרוסיה קנה אדמות ברמת־השרון ובכרכור עבור המשפחה.

רפי, שני אחיו ואחותו, לומדים ברמת השרון ואכ"כ בגבעת השלושה. בן 18, ב־1944, מתגייס רפי הנטמן, לימים איתן, לפלמ"ח. הוא היה מלוחמי פלוגה א' סיים קורס מ"כים וקורס מפקדי מחלקות והשתתף בעשרות מבצעים.

במהלך שירותו, נפצע רפי פעמיים. במבצע שיחרור המעפילים ממחנה המעצר בעתלית פירק רפי מוקש שהתפוצץ בידיו וב־1945, נקרב על מלכיה. כתוצאה מפציעותיו נפגעה שמיעתו והוא נזקק למכשיר שמע.

ב־1950, משתחרר רפי מהצבא, אחרי שלסקוב סירב לקבל את הבחור התמהוני לקורס המ"גדים הראשון של צה"ל. הוא מקבל בחכירה 900 דונם בנגב, שעליהם הוא מחליט לגדל סורגום.

פגישה מקרית עם איסר הראל, מחזירה את רפי לשירות הבטחון. הפעם, לשב"כ. את התנובה הוא מוכר למשקיעים אוסטרליים. לימים, אחרי גילגולים רבים, יהיה זה השטח שעליו יקים משולם ריקליס את חוותו של אריאל שרון.

ב־1955, משלים תואר ראשון בכלכלה ובמינהל ציבורי באוניברסיטה של לונדון. בשובו, הוא מצטרף למוסד. בראשית שנות השבעים, יוצא רפי איתן לחופשה ללא תשלום ומנסה את כוחו בעסקים. המזל אינו מאיר לו פנים ועסקיו של המיליונר האמריקני, אמנון ברנס, שרפי הוא נציגו, נקלעים לקשיים כספיים. רפי מפסיד את משרתו ומצטרף לשרון כעוזרו במשרד היועץ לבטחון לראש הממשלה, יצחק רבין.

בין 1976 ל־1978, הוא מספיק לפרוש גם ממשרה זו, לחזור לעסקים ולשוב להיות יועץ ראש הממשלה לטירור. ב־84' מתמנה עמירם ניר במקומו ליועץ ראש הממשלה לענייני טירור, ורפי איתן נשאר ראש הלישכה לקשרי מדע.

רפי איתן נשוי למרים, בת אפיקים, אלמנתו לשעבר של בן יגור, יאיר פלד. יאיר פלד נרצח במהלך שירותו הצבאי, כשסייר יחיד באיזור ביר סרפד שבהר הנגב, בסוף שנות השישים. לרפי איתן שני בנים ובת.

בעיצומו של משפט "טיים", ביקש שרון למנות מטעמו יו"ר לדירקטוריון לכימיקלים לישראל. הדירקטוריון מנע את המינוי הפוליטי. בסיבוב הנוכחי, החליט השר לשוב ולנסות להשליט את מרותו על החברה הסוררת. בעצה אחת עם מודעי, החליט להמתין עד לסיום כהונתו של סחרוב, ואז למנות את רפי איתן

שוב, כי אינו נוטש חברים בשדה הקרב", אמר עליו השבוע אחד ממקורביו, שבעבר הלא רחוק מתח עליו ביקורת נוקבת. המסר נקלט אם כן.

בפגישה עם כמה משרי ממשלתו בשבוע שעבר, רטן פרס בשפה רפה, על כי לא שותף בהתייעצויות לפני קבלת החלטה על מינוי כה רגיש. אבל התנגדות של ממש לא היתה. מישהו טרח להסביר לשרי המערך, כי התנגדות עזה מדי עשויה להכעיס מישהו. שוב צפה ועלתה תיבת פנדורה מן המצולות ושוב נרגעה הביקורת, מה גם שהמלצתו של שר המסחר והתעשיה היא רק המלצה, והדירקטוריון יכול לדחות אותה או לקבלה כרצונו.

בינתיים, שוב מצא עצמו רפי איתן, שלא בטובתו, סופג אש בתקשורת, שבעצם נועדה לאריק שרון. הוא נזהר מלהשיב למבקריו, כיוון שהוא מודע היטב לעובדה, שפרשת פולארד נמצאת עדיין בעיצומה, וכי המלצה למנותו למשרה רמה מעירה מריבצם שדים רבים. מקורביו טוענים, כי עצם הדלפת המלצת השר למנותו לדירקטוריון כי"ל, היתה מעשה זדון לא אחראי של מתנגדיו הפוליטיים של שרון.

לרפי איתן עצמו אין זה משנה כל כך. מטר החיצים הנודים בו עתה, גורם לו תחושה לא נוחה. "עושים עוול לאיש", אמר השבוע במרירות איש ביון ותיק, והוא אינו היחיד.

לגבר הממושקף, השמנמן והמקריח, שגוון דיבורו ילדותי לפעמים, יש ציבור חסידים לא מבוטל הזוכר לו את מעלליו כאיש שטח. תפיסת המרגל ישראל בר, לכידתו של אייכמן. אלה שבים ונזכרים כל אימת ששמו של איתן נמצא בכותרות בהקשרים לא סימפטיים. אין כמעט עוררין על העובדה, שרפי איתן הוא איש מודיעין מובהק, שהבלתי שיגרתי הוא אצלו שיגרה ותרומתו לבטחון מדינת ישראל, מעל לכל ויכוח.

הרקורד העיסקי שלו, מבריק פחות. את משיכתו לחריג, לשליחות הלאומית ולפעילות הקונספירטיבית, העביר איתן גם לעולם העסקים, כשניסה בו את מזלו. וזו גם, כנראה, היתה הסיבה שהנסיון לא עלה יפה. כשלוש שנים היה מנהל עסקיו של המיליונר האמריקני, ישראל אמנון ברנס. פרק זה בחייו של איתן הסתיים במפולת, כאשר ברנס נקלע לקשיים כספיים ובנקים אמריקניים השתלטו על עסקיו. רפי, שנשאר מחוסר עבודה, פנה לאיראן וניסה בה את מזלו, ובשלב מסויים אף הקים חברה לסחר בקומודיטיס, הממשיכה ופועלת עד היום.

לקריאתו של שרון, ב־1975, להצטרף אליו כעוזרו במשרד היועץ לענייני בטחון של רבין, נענה איתן בחדווה. הוא הזניח את עסקיו ושב לעסוק בנושא החביב עליו כאמת. שוב היתה האכזבה מנת חלקו.

ב־76', אחרי כשנה, פרשו הוא ושרון מן התפקיד, שהסתבר כי היה ריק מתוכן, במשרדו של רבין, ויצאו לחפש את מזלם. רפי הגה רעיון ואף הקים חברה בשם "שרותי מיש", ליצוא דגי נוי משרם א־שיח. שלוש שנים עמל ויגע, גייס משקיעים, תיכנן ושיכנע. אך משעמדה החברה לממש את רעיונו להקים בריכות ענק בסיני, שמהן יוטסו דגי נוי ליצוא ברחבי העולם, הסתבר כי ממשלת ישראל עתידה להחזיר בקרוב את השטח למצרים. הרעיון עם החברה ירדו לטמיון.

בראיון ל"הארץ", במרץ 85', היתה לרפי לדבר על אי הצלחתו בעסקים, כהוכחה ליושרו האישי. כדוגמה בולטת לכך הביא את מאת הדונמים שרכש כדת וכדין מידי ערבים, בשומרון, ב־76'.

אחד משותפיו לעסקים אז מספר, שרפי הצליח בזכות מהלכיו וקשריו לרכוש ב־300־400 דולאר לדונאם אדמות השוות היום אלפי דולארים לדונאם. משהתברר לו, כי החוק אוסר על פרטים להחזיק קרקעות בשטחים, העביר אותן ללא תמורה למנהל מקרקעי ישראל. אחרים שהיו עמו בעסק, הרוויחו מליונים. רפי לא נתן על כך את דעתו. הוא שמח להשאיר הכל מאחוריו, ולקבל עליו ב־78' את המשרה שייחל לה זמן רב – יועץ ראש הממשלה למלחמה בטירור.

בגין, ששנה קודם העדיף להעניק את המינוי לקצין המבצעים של האצ"ל לשעבר, עמיחי פגלין, הסכים עתה למנות את איתן. פגלין נהרג, אחרי שנה בתפקיד, בתאונת מכונית. רפי איתן בלע את העלבון ושמח לחזור בפעם המי יודע כמה אל אהבתו האמיתית המודיעין וההתמודדות העקובה מדם עם הטירור הערבי.

הסאגה של רפי איתן, שכאילו יצאה מספרי הריגול של ג'ון לה קרה, עדיין רחוקה מסיום. גם הסאגה של אריק שרון עודנה בעיצומה. וכל עוד שזורות שתי הסאגות זו בזו, עוד נשוב ונשמע על השניים.

שרון רגיש לביקורת הטוענת, שהוא מפקיר את חבריו בשאלה חדלים לשרתו

תצלום: ישמח יצחק

רפי איתן ואשתו, מרים, בת אפיקים, היא אלמנתו לשעבר של יאיר פלד, בן יגור. פלד נרצח במהלך שירותו הצבאי, בסוף שנות השישים

אומרים עליה שהיא כולה אמביציה, פרובוקטיבית, לא יודעת שובעה. צוריאל: לא מבינים אותי

קוצים של פלסטיק

כששרי צוריאל נכנסה לנעלי הבית הגדולות של קיפי, לא ידעה לאן יוליכו אותה. לקיפי קדמו שנים ארוכות ומתסכלות של עבודה שחורה בתפקידים אנונימיים. היום, צוריאל מצלמת סידרה שלישית של רחוב סומסום, שרה ומשחקת ב„פן", מנחה „להיט בראש" ועושה קולנוע ● גילו אותה קצת מאוחר, אין לה הרבה זמן, והיא יודעת זאת

מאת עשי וינשטיין

ילדה גדולה, שרי צוריאל, ועוד משחקת עם בובות. היא קיפי, אבל לא בת 4. ככר אחרי שלושים. שלא כמוהו, למדה משהו בחיים. יודעת לעמוד על שלה, להשיב מלחמה, אם צריך. היא בצומת בחיים. שרה, רוקדת, משחקת. אם יתנו לה, תכבוש הרבה אולמות, הרבה מסכים.

174 ס"מ, תלתלים, עיניים גדולות. הרבה יופי והמון נשיות. אישה כמעט חוקה, חופשיה, משוחררת. עכשיו זה פורץ בגלים, לכל הכיוונים, נישאת על גלי ההצלחה. כיטחון עצמי קורם עור מתפקיד אחד למישנהו. מתפתחת לנגד עינינו.

והיא רוצה עוד. עוד לשחק, עוד לשיר. עוד לשמח. אם היתה יכולה, היתה מופיעה בו זמנית על בימת התיאטרון, מעל מרקע הטלוויזיה וגם בדיסקטקים.

מי אמר שאי אפשר? שרי יכולה. בבוקר מצלמת סידרה שלישית של רחוב סומסום, בערבים שרה ומשחקת ב„פן", פעם בחודש מנחה „להיט בראש" ועוד עובדת עם חברים קרובים על ערב שירי קברט. משהו חדש, שיש הרבה עבודה וחזרות, ייצא לבמה עוד מעט.

אין לה זמן, והיא יודעת את זה. עברו שנים רבות מדי עד שגילו אותה, והיא רוצה להשלים את החסר. היא כבר גילתה את עצמה, לא כומון. ואם מה שקורה עכשיו הוא רק ההתחלה, כמו שהיא מרגישה, נכונו לנו עוד הרבה הפתעות. שקספיר עם שרי, מחזות מוסיקאליים עם שרי, תוכניות טלוויזיה עם שרי. שרי צוריאל סופר־סטאר.

הרבה חלומות יש לה, והיא מגשימה אותם אחד לאחר, בעבודה קשה. היא נושאת שק גדול של פחדים, אבל כמו קיפי, היא אומרת, זו אני. מוכרחה לקבל את עצמי. כמו שקיפי אמר פעם, בשיר של רפי קרישזון, „גם קיפודים רוצים לפעמים להיות חלקים בלי קוצים/ אז מה, אני קיפוד ואני אוהב את זה/ כזה אני ואני אוהב את זה".

דרך קיפי היא מגלה דברים על עצמה. לשרי אין קוצים, אבל גם לה לא קל בחיים, גם היא היתה רוצה אחרת.

נתחיל בקיפי. הוא נקודת המיפנה. לאחר שהכל ייאמר וייכתב ויוצג, ואנחנו נעלם וגם תרבותנו תשתנה, יש סיכוי סביר להניח, שדווקא קיפי יישרד. הוא הרי מונצח על גלגלי הטלוויזיה בארץ וגם בעולם. הוא יהיה עדות, לא רק לשחקנית שבנתה אותו, גם לנו.

קיפי יהיה, אולי, הסמל של הילד הישראלי, הקוצני והתמים, זה שפעם ציירו אותו עם כובע טמבל בקריקטורות של קום המדינה. אפשר להסתכן ולומר, שעוד ילמדו אותו, אנשי רדיו וטלוויזיה. עוד יחקרו את סוד קסמו, תנועותיו, קולו. הוא כבר נכנס ליזכרון הקולקטיבי של הדור הבא.

אנשי ההפקה של רחוב סומסום חיפשו שחקן נמוך. שחקנים רבים נגשו למבחני הבד. שרי אומרת — 50; אחרים אומרים, הרבה פחות. „לא ידעתי דבר על סומסום. הייתי עסוקה בחזרות על הצגת ילדים, אחת מיני רבות בקאריירה שלי. אותי הרי לא ייבחרו, חשבתי, אז עוד מבחן כזה, שיהיה.

„נכנסתי לבובה, מסכה פרימיטיבית יותר ממה שהיא היום. נתתי שו על פי תסריט מוכן מראש, והלכתי. שיחקתי אותה במבחן, שלדעתי היה גרוע. לא היה לי מה להפסיד.

„אנשי ההפקה חיכו לטלקס, אישור מן החברה־האם באמריקה. הטלקס הגיע, והתחילו לחיצות ידיים, איחולים. הם ידעו שמדובר בהפקה הגדולה ביותר שנעשתה בארץ מאז ועד היום.

„המזל האיר לי פנים לאחר שנים ארוכות ומתסכלות של עבודה שחורה בתפקידים אנונימיים. אנשים אמרו לי — תשחקי בתוך בובה ענקית, ואף אחד לא יראה אותך. אף אחד לא יכיר אותך.

„כאן נכנס העבר הפועלי שלי לעבודה. ראיתי בקיפי עבודה, פרנסה לאורך זמן. גם זה משהו לשחקנית שחיה מתפקיד אחד לשני, בלי בטחון, בלי תשלומים לקופת חולים, שלא לדבר על פנסיה.

„נכנסתי לבובה. היה בפנים חם, אולי שמונה או עשר מעלות יותר מאשר באולפן. אבל אני הרי רגילה לעבוד קשה, אז עבדתי. בהתחלה יצאו תוכניות גרועות. לקח לי זמן לתפוס ראש עם קיפי.

„את המחזור הראשון של התוכניות, צילמנו שנה לפני ההקרנות. חסר לי פיד בק. בהפקה חשבו שאריק ובנץ, הבובות, יהיו כוכבי הסידרה. רק הילדים החליטו אחרת. הם בחרו בקיפי. הם מזדהים איתו. פותחים טלוויזיה בשביל קיפי. וקיפי זו אני.

„פתאום הגיעו אלי גלים של חום, וזה הרים אותי לגמרי ונתן לי את היכולת לעשות טוב יותר, נכון יותר. ילד אחד אמר לי, יו, איך את עושה ככה עם הרגל, ככה מנפנפת על העוקם. נהדר, אמרתי. אתה אוהב את זה? יש לי עוד אלפים כאלה, עוד המון תנועות מצחיקות ואני אעשה לך את כולם.

„אחר כך עניין הקול. כרתוב אומרים, תעשי קול של קיפי. גם מבוגרים, הורים של, אומרים לי, איך את עושה את הקול הזה? תעשי קול של קיפי — ואני עושה.

„לקח לי שנה להבין שיש כאן משהו, שפגעתי במשהו. הם מקשרים אותי עם הדמות שאני בניתי, דמות שנמצאת בתוכי, ואני יכולה להוציא אותה מתי שאני רוצה.

„מה זה קיפי? קיפי זה אני. אם יש בלבול זהויות, מה שפסיכולוגים מכנים סימביוטיקה, זה בגלל שהוא לבד ואני לבד. שנינו יחד, זה צוות לחיים. ילד אחד אמר לי: סיפרתי לילדים בגן שאת אמא שלי ושקוראים לי צוריאל. יופי, אמרתי לו, כמה שאתה רוצה. אם אתה כל כך אוהב את קיפי, הוא שלך, הוא של כל הילדים.

„קיפי עצמו מין ילד שכזה, רק בן ארבע. נשמה פתוחה, נאיבי, עם עיניים פתוחות אל העולם. הכל מעניין אותו, מין סקרן שכזה. אני הוספתי לו קצת ממזריות. כבר אי אפשר לעבור עליו, לסדר אותו. אני מכניסה בו קצת צבריות, עמידה של מג"ד בצנחנים וספקנות, לפעמים. הוא למד לעמוד על שלו, אם כי לא מספיק, לטעמי.

„פעם, נתן (דטנר) הבטיח לקחת אותו לטיול. בסוף הוא לא מקיים. ככה. אז קיפי, בהשפעתי, הולך על זה בגדול. נותן בעיטה טובה בקיר וכועס. אם אתה תנפנף אותי ככה, פתאום, אז אני אתעצבן. זה שקיפי הוא לא כל כך חכם, זה רק בגלל שהוא עוד קטן, עוד צריך ללמוד. אבל אם תתנו לו הזדמנות, הוא ילמד ויראה לכם!

„ילדים מאמינים לקיפי. בטוחים שהוא על אמת. ילדה אחת, עם בעיות רציניות של תפקוד, נמצאת במוסד. המטפלים שלה התקשרו אלי וסיפרו, שהיא לא מגיבה אל הסביבה, אבל הקול של קיפי עובד עליה. הקלטתי לה קסטה. נפגשתי איתה. דרך הקול של קיפי היא יכולה לתפקד. בקסטה אמרתי לה מה לעשות — לשמוע בקול המורה, ללמוד, להקשיב, לקרוא, אפילו לאכול ולהתרחץ.

„האשלייה של קיפי כל כך חזקה, שלפעמים אני אומרת לאימהות, אל תגידו, אל תקלקלו. אל תגידו לילדים שיש אישה בפנים. קיפי הוא — הוא, ויש לו זכות קיום משל עצמו. כדי שישמור על אמינות מירבית, אני נותנת לו לדבר בשפת הילדים. קצת עברית מדוברת, על חשבון העברית התיקנית.

„עכשו יש בתסריט בחור נחמד, שמלמד ערבית. יופי של רעיון, אני בעד. אז קיפי אומר ליונה (יונה עטרי), קיפי אוהב ללמוד, ועם חיוך על העוקם, עם כל הראש, אני מוסיפה, לפעמים. ללפעמים הזה הם יאמינו, הקטנים. או מה אם הוא ילד טוב בדרך כלל, הוא ילד, ומותר לו להיות על אמת.

„השבוע קיבלתי טלקס מאמריקה, מאנשי ההפקה שם. הלו, הם אומרים, אנחנו שמחים שקיפי אוהב את המכנסיים החדשים שלו. סוף טלקס. קיפי ילמד עברית באמריקה ויופיע ב־3 תוכניות עם הכנר יצחק פרלמן. הם מתייחסים שם אליו כשיא הרצינות. גם אני.

„איך אני שומרת עליו? ארבע שנים אני דואגת לאוורר אותו בין הצילומים, מצחצחת אותו ומקפידה שכולם יתייחסו אליו בכבוד הראוי. אני הרי מבוגרת יותר והרבה יותר מזורה ממנו, אז אני שומרת שיצלמו אותו בזווית הנכונה, שיהיה פוקוס טוב, שלא ינפנפו אותו, שלא יתנשאו עליו.

הצוות בהפקה — נהדר. עוזרים לי ללבוש את הבובה, מפעילים מזגנים בשבילה, גם כשמסביב כולם לובשים מעילים וקופאים מקור. בצילומי חוץ, בחום, בכותל, בקיבוץ,

(המשך בעמ' 23)

עד שההצלחה האירה לה פנים

שושנה צפתי, עורכת „רחוב סומסום": יש לה סיבולת גבוהה, בזכות השורשים שלה, מכפר יהושע. עומדת בכל, עם חיוך מתחת לבובה. צילמנו בחום כבד בקיבוץ, ברפת, בלול. היא יצאה נוטפת זיעה, סחוטה, והצחיקה את החבר'ה על הסט. נותנת הרבה מעבר לטקסט — עור, בשר גידים, חן.

מוטי סנדק, במאי תיאטרון המזוודה לשעבר, בו שיחקה צוריאל בהצגת הילדים 'הכוכבים'. היום, במאי „ארץ דהוקה" של יצחק בן־נר: היא אומרת לי שלום, אבל לא מעבר לזה. כשהיתה מובטלת, שמחה לשחק אצלי, היה קשה לעבוד איתה, אבל גם מעניין. היתה מסוגרת מאוד. קשה להפתח על הבמה.

שרי הציגה את שרי כלבד, התקשתה להיחשף. היו לה גאגים קטנים, ואני רציתי הכל בגדול, במוגזם.

היתה תחושה שהיא מוכנה לתת הכל לתפקיד, עד שההצלחה האיר לה פנים. אז, שכחה אותי. ההצלחה נתנה לה המון בטחון עצמי.

יש לה קול טוב, קואורדינציה בין שירה ותנועה. אני בהחלט יכול לדמיין אותה במחזות מוסיקאליים.

אני סקרן לראות אותה משחקת פעם אחת אשה כנועה ומכוערת. לא תמיד פאם פאטאל.

נתן דטנר, שחקן ב„רחוב סומסום": ארבע שנים אנחנו עובדים יחד. זה יותר מיחסי עבודה. במאפיה הזאת היא מלכה. זה לא קל. עברנו הרבה יחד — הגירושים שלה, הנישואין שלי. המון שיחות על הסט בחזרות.

יש לה בעיה עם קיפי. בגללו היא לא יכולה לקחת התחייבות גדולה בתיאטרון ריפרטוארי. השאלה היא, אם זה לא נוח לה כך, להשאר קיפי, לא לשבור מסגרות, לא לקחת סיכונים גדולים קדימה.

שרי על שרי: הופעתי בתוכנית של צביקה פיק, „המראה", כנערת מקהלה. עיכסתי, לבשתי תחרה לבנה על תחרה ורודה, הרבה שכבות, ונראיתי שיגעון. אני לא מתביישת בזה. גם זה היה תפקיד.

בהתחלה ראיתי בקיפי עבודה, פרנסה לאורך זמן. גם זה משהו לשחקנית שעוברת מתפקיד אחד לשני

שרי צוריאל. אנשי ההפקה חיפשו שחקן נמוך. צוריאל, 174 ס"מ, לא בדיוק נמוכה, נבחרה מתוך כ־50 נבחנים. בבית אמרו לה: מה ייצא לך מזה? תשחקי בתוך בובה ענקית, ואף אחד לא יראה אותך. היום, עוצרים אותה ברחוב: תעשי קול של קיפי

צלום: מיכל היימן

יתכן שהשבוע קרה נס. יתכן שמכבי תל אביב נצחה את הרוסים. אם כן, צביקה שרף, מאמן מכבי, הוא הבוקר מלך ישראל. אם לא, הוא מאמן מובס. מישהו יבקש את ראשו. בהפועל תל אביב, ערפו בשבוע שעבר את המאמן ● משה ליכטמן משוחח עם אריה מליניאק, לשעבר מאמן הנבחרת, על המאמן כשעיר לעזאזל. מליניאק הינו לפחות עד מומחה

את ראשו של המאמן

מאת משה ליכטמן

תצלומים: יוסי רוט

צבי שרף, בחברת עוזרו, משה ויינקריינץ. שרף סרב השבוע להתראיין. הוא חזר על הצהרה ישנה האומרת שאין הוא מתכוון להתחמק מאחריותו לאי הצלחת הקבוצה העונה, במסגרת גביע אירופה

אריה מליניאק יכול לכתוב את הספר על גורלו המר של מאמן הכדורסל הישראלי. באשר הוא מאמן כדורסל ישראלי. יתכן שהוא יכתוב את הספר. סביר להניח שיהיה זה ספר עצוב, משובץ באלמנטים קומיים.

הפגישה עם מליניאק, לשעבר מאמן נבחרת הכדורסל של ישראל, נולדה כתוצאה משני אירועים בספורט הישראלי. אירוע אחד, בסדר גודל לאומי. אירוע אחר, בסדר גודל תל־אביבי.

בשבוע שעבר, מכבי תל אביב הפסידה בצורה אומללה למדי לקבוצת לימוז' הצרפ־תית. בכך, לכאורה, גוועו סיכויי הקבוצה להעפיל למשחק הגמר של גביע אירופה. רק נס יאפשר לה להעפיל.

יתכן שכשעה שעיתון זה נימצא לפניך, קורא יקר, הנס כבר אירע. מכבי תל אביב ניצחה את הרוסים. נס ודאי.

אבל, בשעת כתיבת שורות אלו, בתחילת שבוע זה, הנס ניראה רחוק למדי, ואולי אף כלל לא בר השגה. כל מה שיאמר בכתבה זו, לוקח בחשבון את תופעת הנס. כלומר, יתכן שביום ששי בבוקר, צביקה שרף, מאמנה הצעיר והאינטלגנטי של מכבי, הוא, לשעה קלה, מלך רחוב הכדורסל הישראלי. הוא ניצח את הרוסים.

גם כך, דיוקנו של מאמן הכדורסל הישרא־לי, ועיקרון הקיום המיקצועי שלו, אינם משתנים.

ההפסד לצרפתים אולי דחק את צביקה שרף לקיר. בעברית פשוטה: סביר להניח שאם מישהו כלל ישלם את מחיר החמצת העונה האירופאית של מכבי תל אביב, יהיה זה שרף.

למימסדים יש אופי אולי מובן מאליו. בדרך כלל, הם אינם מפטרים את עצמם. הם מפטרים את השכירים שלהם. לא תמיד את השכיר הבולט ביותר. ולפעמים, את השכיר הבולט ביותר. השכיר הזה, בדרך כלל, הוא מאמן הקבוצה.

אם הנס לא יתרחש, מכבי תל אביב נכשלה העונה כשלון חרוץ. גם שחקני תיזוק מעולים, וגם רכישתו של הכוכב המקומי, דורון גמצ'י, לא הועילו. יכולת לחשוב, אולי, שהנהלת המועדון, שמעון מזרחי, שמלוק מחרובסקי ואבידן, תתפטר.

גם על הודעת התפטרות ריטורית, שלאח־ריה מתנהל מסע שיכנוע, בקיבנון, וקבלת דין התנוצה", אולי קשה לחשוב. המימסדים הישראליים בדרך כלל אינם נוטים להתפטר.

לפיני גרשון, מאמנה המורש של קבוצת הכדורסל של הפועל תל אביב, לא מחכה נס. אופציית הנס אולי מוצתה. גרשון בחוץ. את הקבוצה אימן השבוע מאמן אחר. גרשון יושב בבית. הוא שילם את מחיר ההפסד והסקאנדל בסאראיבו, יגוסלביה, בשבוע שעבר. ההפסד וההתפרעות של אריל ויליאמס, שחקן החיזוק ששירת בזמנו את מכבי תל אביב.

התפטרותו של גרשון זורקת אור ידוע על המאמן הישראלי. ההתפטרות עצמה לא לווי־תה בתשומת לב תקשורתית נירחבת במיוחד. וזאת, אולי משום שהפועל נראית כטעות אחת כוללת. ואולי, משום שאין היא מכבי תל אביב.

מכבי, בתמיכת תקשורת אוהדת במיוחד, נעשתה זה מכבר אחד המוסדות של החברה הישראלית. החלפת הנהלת מכבי תל אביב אולי תזכה להדהוד תקשורתית מן הסוג לה חוכה החלפת הנהלת בנק גדול.

צביקה שרף חזר עם קבוצתו, מצרפת, ביום ששי שעבר. הוא מסרב להתראיין. הוא חוזר על אמירתו שאין הוא מתחמק מאחריות. גם פיני גרשון מסרב להתראיין. אפשר להבין אותם.

ראיון של שרף עשוי לערער את היחסים בתוך הקבוצה, לפני המיפגש הכפול עם הרוסים. יתכן ששרף אף מנוע מלהתראיין. מכבי תל אביב, במשך השנים, פיתחה נוסח מיוחד לה בתחום היחסים עם התקשורת. אם ההנהלה החליטה לא לצאת בראיונות השבוע, סביר להניח שהחלטה זו תחייב גם את נושא התפקיד השולי ביותר במועדון זה.

השיחה עם מליניאק, בעל סוכנות ביטוח, ולשעבר מאמן של חולון ורמת גן, נוגעת במערכת היחסים שבין המאמן לבין ההנהלה, למעמדה של התקשורת בתחום זה, לגורלם המיקצועי של מאמנים מסויימים. והו אני מאשים.

מליניאק הינו לפחות עד מומחה. הוא אינו מאוהב בהנהלת מכבי תל אביב, ולהיפך.

במוצאי שבת שעברה נפגשו, במסגרת הליגה לכדורסל, הפועל גליל עליון והפועל תל אביב. תל אביב הופיעה עם מאמן חדש ולא מוכר, אחרי הדחתו של פיני גרשון. גליל עליון הופיעה עם אריה מליניאק. מליניאק וגרשון חברים טובים, שניהם חוו על בשרם

מדובר במסע השפלה. המאמן הוא הקורבן הנוח. הנהלות אינן מפטרות את עצמן

את התופעה הישראלית הייחודית, שהיא הקלות הבלתי נסבלת של פיטורי מאמן. גליל עליון עם מליניאק ניצחה את הפועל ת"א בלי פיני גרשון, 95:111.

מה גורם להן, להנהלות, לערוף בקלות כזו את ראשו של המאמן? מישהו האמין שישראל תופיע במכסיקו במקום סקוטלנד, ולכן אפשר לגרום למאמן כמו יוסה'לה מרימוביץ לסיים את הקדנציה שלו בצורה כל כך לא מכובדת?

התשובה היא, ככל הנראה, היסטריה.

המצב בליגה הלאומית בכדורסל מורכב עוד יותר. רוב המאמנים הם בחורים צעירים, באמצע שנות השלושים שלהם, כשהענף כבר איננו מזוהה עם אינטיליגנטים וקיבוצניקים שעושים ספורט – אלא מזוהה כביזנס מורכב יותר מאשר הכדורגל, עם שני שחקני חיזוק שחורים, שבחירתם תחרוץ את גורל הקבוצה בליגה, ומסלול של הצלחה בליגה־משחקים בגביעי אירופה.

אריה מליניאק אימן את נבחרת ישראל כשהיה בן 35. מליניאק חווה גם את ההצלחה, וגם את ההדחה וההתפטרות. בסוף שבוע שעבר, אחרי הכישלונות של מכבי והפועל ת"א וסילוקו של פיני גרשון, בסידרת שיחות תוך כדי ההכנות למשחק קבוצתו נגד הפועל ת"א, ולאחר הניצחון, הוא אומר:

למשחקי לוס אנג'לס. חודש וחצי לפני תחילת ההכנות, הודיע רלף קליין שהוא לא ממשיך, ולקח את נבחרת גרמניה. באופן כמעט אוטומטי התעורר הוויכוח מי יאמן, וכאילו ברפלקס מותנה זה היה או צביקה שרף או אני.

"בתקשורת כל אחד לקח את העמדה שלו, וסביב הענין היו, כמובן, גם העסקנים והלו־בים השונים. בסופו של דבר התמניתי, לקחתי את פיני גרשון כעוזר, בחרנו שח־קנים, והתחלנו בהכנות קצרות יחסית.

"אחרי שבועיים וחצי של הכנות יצאנו לטורניר הכנה בספרד, מול היריבים הכי קשים שאפשר לקבל – פולין, רוסיה וספרד, אותה ספרד שהגיעה אחר כך לגמר האולימ־פי. התוצאות היו מדהימות. את הפולנים ניצחנו. לרוסים הפסדנו 116:112, אחרי שהם תקעו את כולם עם 40 הפרש, ונגדנו הם הקפיאו את הכדור כדי לא להפסיד. וב־1

כי יכולתי להכין לי אליבי ולומר שטורניר ספרד היה יוצא דופן.

"בצרפת שיחקנו בגרנובל נגד בולגריה, אנגליה והולנד. את הבולגרים ניצחנו כשאנגליה, הפתעת הטורניר, ניצחה את הולנד, שהיתה רביעית באירופה. נגד האנג־לים הפסדנו בנקודה הפרש, ובאותו רגע זה נחשב לאסון.

"במשחק השלישי, נגד הולנד, הלכנו לח־יות או למות. ניצחנו את הולנד, ועלינו לבית הגמר של הטורניר, אם כי משכנו הפסד נגד אנגליה, ואסור היה לנו להפסיד עוד משח־קים.

"נפלו עלינו שלושה משחקים, נגד רוסיה, שבדיה וספרד, שבהם שיחקנו בלי לו סילבר, שהיה שחקן מפתח. הפסדנו לרוסים. במשחק נגד שבדיה, השחקנים היו באפטיה מוחלטת, וכשהתעוררנו היה כבר מאוחר מדי. השבדים הובילו בנקודה, ושתי שניות מהסיום חיים

העיתונות שחטה את הנבחרת, ובעיקר אותי באופן אישי. וכל זה, כשהיו עוד סיכויים. אחרי שבדיה, בכלל רצחו אותנו. כל מה שהשחקנים עשו היה לספור את הדקות עד סוף הטורניר. הנשים שלהם טילפנו בבכי על כך שאינן יכולות לצאת מהבית מרוב בושות. היתה תחרות בין העיתונים בלעג לנבחרת. אני לא אשכח כותרת כמו "תבושה", או "מליניאק, עד 120".

"גם כשחזרנו לארץ, במשך שבועיים, לא הפסיקו לפרסם סיפורים וסדרות על מה שהיה בצרפת, על "חתולים שחורים שעברו בין אלה לאלה", ועל מיליון בעיות – כשבעצם בנבחרת היתה אווירה טובה וקולגיאלית.

"איגוד הכדורסל אמנם לא הקים "ועדת חקירה", אבל ועדה מיקצועית של האיגוד חקרה את הענין בסביבות שישה שבועות. כל הדיונים הודלפו, עוד לפני שנערכו, והמס־קנות היו ידועות מראש לעיתונאים. התיקשו־רת לא ירדה ממני במשך שישה שבועות, כשלצד זה, בדיוני הוועדה עצמה, דיברו לענין.

"באווירה הזאת, הוועדה היתה צריכה לקבל החלטות. רק מטורפים היו קמים ועומ־דים מאחורי. מי שהיה מעז לעמוד מאחורי, סיכן את ראשו שלו.

פיני גרשון, לשעבר מאמן הפועל תל אביב. הוא לא התאים לקבוצה שקיבל. ההנהלה כופפה אותו. בתחילת העונה, התקשורת ניפחה את הפועל תל אביב. לאחר הסקאנדל בסאדייבו, יוגוסלביה, בשבוע שעבר, גרשון הלך הביתה

"החלטתי שהשנה אני לא מדבר, לא מתר־איין ולא מגיב, אבל העוול שנעשה לחברים שלי פשוט זועק לשמיים. צריך לתת הרבה אשראי למאמנים עבור רמת הכדורסל בארץ, השיפור המתמשך ברמה וההישגים של קבו־צות ונבחרות בחו"ל. המאמנים עובדים, בדרך כלל, בתנאים קשים, המשכורות נמו־כות, וחלקם לא מקבלים אפילו את המעט הזה, ומבלים את הקיץ בבתי המשפט. הפועל חיפה לא היתה מופיעה השנה בכלל בליגה אלמלא רני כהנא. יוסי הררי מוביל למקום השני קבוצה שלא נתנו לה שום סיכוי.

"שום מאמן לא מנצח ולא מפסיד שום מישחק, אלא רק השחקנים. ניהול המשחק הוא עסק ספקולטיבי. כשאתה מחליף שחקן טוב בשחקן עוד יותר טוב, זה תילוף טוב. אם במקום שחקן רע נכנס שחקן יותר רע – זה חילוף רע. הבעיות מתחילות כשמאמנים מתחילים לשתף את עצמם ברווחים אחרי הנצחונות, ואז באים לגבות מהם גם את חלקם בהפסדים. יש מאמנים שמדברים על קבוצתם בגוף ראשון: "שיחקתי נגד מכבי, שמרתי איזורית, עשיתי להם בי"ס, ניצחתי ב־7 נק'".

"הניסיון האישי שלי בהדחה הוא טורניר יוני '84 בצרפת, במסגרת הקדם אולימפית

במאי 1984, כשספרד שבתה מעבודה, ניצחנו את הספרדים בהארכה. בשידור ישיר מחוץ לארץ. זה היה יותר מדי טוב כדי להאמין, והחלטנו לשמור על פרופיל נמוך. העיתונות עשתה מאיתנו סיפור גדול ובצדק, ואחרי שבוע יצאנו לצרפת, לטורניר הקדם אולימפי.

"התוצאות בספרד יצרו את הציפיות לטור־ניר. מטבעי, אני אומר את מה שאני חושב, וכשנשאלתי על הסיכויים אמרתי בפירוש שאני מאמין שאפשר להגיע ללוס אנג'לס, אם

זלוטיקמן פיספס מתחת לסל, וקלע את הכדור החוזר שניה מאוחר מדי.

"המישחק הבא היה נגד ספרד, שהיתה בשיאה ושחטה את כולם, והפסדנו בהפרש גבוה. הסיכויים נגמרו, ונשארו לנו שלושה מישחקים. היה קרב נגד צרפת וכו הפסדנו. נגד היוונים חטפנו תבוסה. ובמשחק האחרון, נגד הגרמנים, שהיה ענין של יוקרה מול רלף קליין לחמנו וניצחנו.

"העובדות: החל מהמשחק עם הרוסים,

"בתקופת הלינץ' הגדול נגדי הייתי בב־עיה. אני בחור חם, עם לשון חדה, ואני אוהב להפגין חזרה. טוב ששמעתי לעצת חברים לשתוק, לתת לענין להירגע, כי מראש, כל הסיבות האמיתיות לכישלון הנבחרת – נשמעו באותו זמן ובאווירה של אז כתירוצים נבובים. אסור היה לי לשחק לידיהם של אותם עיתונאים, שחיכו להסברים שלי.

"ברור לגמרי שלתיקשורת יש חלק ממשי מאוד בתהליך קבלת ההחלטות של הנהלות בנושא פיטורי מאמנים. עד לענין הנבחרת, הצלחתי בכל הקבוצות. אבל, אז הגעתי למסקנה אישית מאוד, שבמשך שנים, התיקשורת בסך הכל ניפחה אותי, כמו בלון, לא מעט בגלל ששיתפתי איתם פעולה, והם הזרימו הרבה אוויר כדי שיהיה בלון גדול לפוצץ בנפילה הראשונה.

"יש רק יוצא מהכלל יחיד, וזה מכבי ת"א, שמוגנת מעל ומעבר בתיקשורת, גם במיקרה של כישלון.

"אני אומר זאת לחיוב ולא כדי לבקר את היחס החלבי של התיקשורת כלפי מכבי. לפי דעתי, כל מאמן וכל קבוצה ראויים לפחות לחלק מהאשראי הזה. לתיקשורת יש תפקיד מרכזי בפיטורי מאמנים.

"לפני שבועיים הובסה הפועל ת"א ע"י

רשימת המאמנים המודחים הינה ארוכה. המאמן נאבק, בדרך כלל, בהנהלה בלתי מיקצועית. הצורך בהישגים מהירים יוצר לחץ בלתי נסבל. לא מעט מאמנים מוצאים עצמם בבתי משפט, במאמץ לגבות חובות מהנהלות עצבניות ועניות ● אריה מליניאק סבור שמכבי תל אביב, בכל מקרה, לא תדיח את צבי שרף, מאמן הקבוצה

היסטריה. אין הסבר אחר. הכדורסל הישראלי נגוע בהיסטריה. פיני גרשון נפל כתוצאה מהיסטריה

הפועל חולון בחצי גמר גביע המדינה. למחרת טסה להולנד לטורניר. על מושבי המטוס נחו העיתונים, בכתבות ענק, מכסים את האירוע המסעיר ביותר של הערב הקודם: "פיני גרשון לא נכנס לחדר ההלבשה אחרי ההפסד להפועל חולון", או "לאן נעלם פיני גרשון", "האם הוא יגיע לשדה התעופה", ולסיכום – "בהפועל מאוכזבים מפיני גרשון".

"זה היה סופו של מחול השדים. נזכרתי בתקופה של לפני תחילת העונה, כשהוא לא יצא ממדורי הספורט יום יום, בתגובות לכל נושא, כאילו הפועל ככר אלופים. צילצלתי אליו ואמרתי לו, פיני, איבדת את השליטה על עצמך, צא מהעיתונים, מנפחים אותך כמו שניפחו אותי, ויפוצצו אותך בקרוב. ובגדול, אתה כמו ידיך מקרב את סופך. רד מהכות־רות, תיזהר.

"פיני מצא את עצמו בידיהם של "עיתונאי הגל החדש בספורט", שהיו מבלבלים לו את המוח, ומאיימים עליו בטלפון שאם לא יגיב על כל מיני בלופים נגדו, ירדו עליו רצח.

"פיטורי המאמן היא בעיה ניהולית מיקצו־עית, של ההנהלה. יש מקרה אחד, שבו השחקנים התארגנו וייצרו פיטורין, וזה באליצור קריית אונו, כשהדיחו את דני ברזילי. הנימוק של השחקנים היה שהוא לא שולט בהם.

"לא ספרתי בדיוק, אבל בשש השנים האחרונות היו בהפועל ת"א שמונה־תשעה חילופי מאמנים, כשהיחיד שהחזיק שנתיים היה יהושע רוזין. שמחה ריגר, למשל, הצליח לגבש קבוצה יוצאת מהכלל, שהגיעה לחצי גמר גביע קוראץ', ובכישרון בלתי רגיל הצליחו לפרק את הקבוצה הזו לחתיכות.

"עברו שלוש שנים, ובעונה שעברה הצלי־חו לגבש שוב קבוצה טובה, שהגיעה כמעט לאליפות, אבל כבר מאמצע העונה הם חיפשו מישהו שיחליף את רוזין, עוד לפני הפליי־אוף.

"אחרי הפליי אוף היו להנהלה טענות קשות נגד יהושע על ניהול המישחקים, וסוף

לא היה לנו

פיני להב, יו"ר הנהלת מחלקת הכדו־רסל של הפועל ת"א:

"נפרדנו מפיני גרשון ברוח טובה. אני מאחל לו כל טוב. הוא ביקש לפרוש, ובמצב שנוצר לא ניסיתי להשפיע עליו שיישאר. התוצאות המקוות לא הוגשמו, ואני לא רוצה להגיד שהוא אשם, אבל במצב כזה הקבוצה לא כל כך מתפקדת. כדי להצליח, צריך קצת מזל וליהוק טוב של השחקנים. אילו סנגל הצרפתי לא היה זורק כדור מטורף מ־17 מטר, אין לי ספק שצביקה שרף היה היום מאמן טוב יותר. אני משוכנע שפיני גרשון הוא מאמן טוב, ואני גם משוכנע שבהפועל ת"א הוא לא הצליח כפי שציפינו".

– מה חלקכם, כהנהלה, במצב הקבוצה?

"ההנהלה אחראית לטוב ולרע. היתה לנו בעיה חמורה מאוד, כי אין קורלציה בין הצלחה ותשלום שכר, משום שהשנה אין גיבוי של מועצת הפועלים. זה מכניס לכל משחק־הפסד מימד של עצבנות נוספת בהנהלה ואצל המאמן והשחקנים – ואי השקט הזה משפיע על הקבוצה. לו יכולתי להשאיר את זיסמן או את וילי סימס, מצבנו היה טוב לעין ערוך. אבל, זה אומר עוד כמה עשרות אלפי דולרים שלא היו לנו".

סוף הביאו את פיני, ו"נפטרו" מרוזין, והנה, לא עברו ארבעה חודשים וכבר לא יודעים איך להיפטר מפיני גרשון, ומצליחים איכשהו לשכנע את מכבי ר"ג לוותר על רוזין ולהת־זיר אותו. זה רציני?

"מאמן שיציעו לו לאמן בהפועל ת"א צריך לעשות לעצמו חשבון: "האם אני יותר מנוסה מרוזין? מנהל משחק טוב מגרשון? צועק יותר מריגר? טקטיקן טוב מיעקובסון? מעביר אימ־ונים טוב מדווידסקו? מה כבר מאמן צריך להיות כדי לגמור עונה בהפועל ת"א?

"מאמן כדורסל בארצות הברית יכול לע־בוד באותה מיכללה עשרות שנים, וגם בנ.בי־.איי יש מאמנים שיושבים בקבוצה הרבה שנים. במצב כזה יכולה לבוא לידי ביטוי הפילוסופיה של המאמן והקונספציה שלו, וכשהוא בוחר שחקנים הוא מתאים אותם למדיניות שלו.

"בישראל, כשקבוצה לוקחת מאמן, הוא מוכרח לעבוד הפוך ולהתאים את עצמו לחומר השחקנים. הפועל ת"א לקחו את המאמן הלא מתאים להם, או, לחילופים, נתנו לו שחקנים שלא התאימו לו, ובניגוד לדעתו. אם לוקחים מאמן שעובד נהדר עם צעירים, אז תנו לו את מרסר ולארגי עם חבורת צעירים. אבל, להקה חדשה כמו שהרכיבו שם, היה צריך

לתת למאמן אחר. פיני גרשון לא יכול היה לעשות בת"א את מה שעשה במכבי חיפה, כי שם היתה לו כימיה עם השחקנים, ההנהלה והקהל. שם היתה לו הנהלה שתמכה בו כשזרק לתוך האש את עדי גורדון בגיל 18, תוך ויתור על דוד בלאט האמריקאי, ולא באו בטענות כלפיו על הפסדים. כדי לא לעשות עוול אני חייב לציין, שבהנהלת הפועל ת"א פיני גרשון קיבל את מלוא הגיבוי מאברהם פלדה, אבל זה לא הספיק מול שאר חברי ההנהלה.

"כשפיני גרשון בא להפועל ת"א, הוא מצא קבוצה מפורקת, שהשלד שלה פוזר. בחלק מההעברות, הוא היה שותף. אבל, עיקרן נבע מבעיות כספיות, כי צריך להיות ממש "גאון כדורסל" כדי לוותר למשל על עמיאליק זיסמן. במקום קבוצה מאוזנת בנו לו על הראש מיגדל פיזה, שפיני, כקוסם, ניסה להחזיק

כשיווי משקל על האף שלו, תוך שהוא הולך על חבל דק ומתנדנד מעל בריכת תנינים. אילו היו נותנים לו שקט, גם מההרכב הזה היה ניתן להביא תוצאות. אבל, כשמנפחים את הבלון, עם שני שחקנים שהיו סמל של מכבי ת"א ובעלי אסוציאציות של אליפות – אז, או שמצליחים, או שמחפשים את האחרי־אי.

"בעיית הבעיות של הפועל ת"א היא לא פיני גרשון אלא אריל ויליאמס, שפיני התנגד לו בתחילה, אבל התכופף בסופו של דבר. פיני עשה טעות נוספת כאשר שבוע לפני פתיחת הליגה עשה תרגיל התפטרות, שלא הזיז לאף אחד, ובכך איבד את קלף האיום בהתפטרות, ופגע באמינות של עצמו.

"שום מאמן לא הצליח להשתלט על קבוצה עם ויליאמס, ועובדה שהתנאי הראשון של צביקה שרף במכבי היה – אריל הביתה לצג לרש, ביום שפיני הלך הביתה, דומר לשלוח גם את ארלו?

"את אווירת הפיטורין של פיני גרשון הכינו כבר חודש ימים, ואיזה עיתוי הם בחרו? יום לפני משחק נגד הקבוצה שלי, גליל עליון, אחר־כך משחק נגד בית"ר ת"א ומיד שני משחקים בגביע קוראץ'. האם מאמן חדש יכול לשנות משהו

"עבדתי שנתיים בהפועל חולון. הראשונה היתה פנטסטית, עם קבוצה ישראלית נטו, שתפסה מקום רביעי וכל הארץ הריעה לנו. בעונה השניה, תפסנו נכת פציעות חסרת תקדים וסיימנו במקום השביעי למרות הכל. מישקה לפרדון, מההנהלה, עמד מאחורי ולא נתן לשאלת הפיטורין לעלות על הפרק. אבל, היו חברי הנהלה שספרו את הימים כדי לגמור איתי את הסיפור. כעבור שנה לקחו במקומי מאמן אמריקאי, שהיה צריך עשר דקות כדי להסביר לשחקנים מה שהבינו ממני בתנועת יד, או קריצת עין. גם השנה לפרדון עמד מאחורי המאמן, מולי קצורין, למרות 5 הפסדים בתחילת הליגה ולמרות שתודחו עפו מגביע קוראץ' – והקבוצה היום הולכת יפה.

"אין מאמן טוב או מאמן רע. יש מאמן מתאים או לא מתאים. בשנה שעברה, עשיתי טעות, לקחתי קבוצה שלא מתאימה לי. הפועל ר"ג, והתפטרתי אחרי שמונה משח־קים, למרות שהקבוצה היתה אז בצמרת. לא התאימה לי קבוצה מבוגרת, איטית וחסרת מוטיבציה.

"לצערי, חברי לא לומדים לקח מנסיון של אחרים. גרשון וקל התייעץ איתי לפני תחילת העונה, לגבי עבודתו בהפועל ר"ג. יעצתי לו בכל לשון לא לדרוך בביצה שאני כמעט טבעתי בה, למרות זאת, הוא ליקק אותם, וכעבור מספר מחזורים התפטר בלי כסף.

"הפילה – שחקן חיזוק, סיפור מהחיים. להפועל ר"ג מערכת יחסים עם יו"ר חבר הנאמנים של מכללת יו.סי.אל.איי בקליפור־ניה. זה שלח להם את בן טיפוחיו שחום העור, גרי בלינסון, 1.98 מ', שחקן מוכשר, אבל לא מה שר"ג צריכים. כדי לחזק את דרישתי להתאים את השחקן, הוסיף המאמן הבטחה לתרומה של 100 אלף דולר, הצעה שקשה לסרב לה.

"גרשון וקל לא היה מוכן להתפשר ואיים בהתפטרות. ההנהלה קיבלה מיד את ההתפט־רות, ולבחירת נחת כבר דודי דאמיקו. למרבה הפלא, שבוע אחר כך נשלח הביתה גם גרי בלינסון, דקל היה כבר בבית, גם דאמיקו כבר לא בארץ, והיום המאמן הוא בחור צעיר, אפיר שגיא, שלושה מאמנים בעונה, פרט

הסיפור יתבררו, כנראה, בקיץ, אצל השופט אריוני".

– יש סיכוי להדיח של צביקה שרף אם מכבי נכשלים השנה בגביע אירופה?

"אין שום סיכויים שצביקה יילך או שאפי־לו יהיו דיבורים כאלה, כי למזלו הטוב הוא עובד באגודה מסודרת, שבה לא נפטרים מאמנים באמצע עונה. להיפך, ככל שהמצב קשה יותר נותנים למאמן, לפחות כלפי חוץ, גיבוי מלא, וזו אחת הסיבות שמכבי יצאה כבר בעבר ממצבים שנראו אבודים. למכבי ת"א יש יום קובע כל שנה: יום מכירת כרטיסי המנוי לגביע אירופה ב'הדרן'. אם מגיעים ליום הזה כשהקבוצה במצב טוב, בשאר העונה נשאר ענין ספורטיבי טהור, ומבחינה ספורטיבית, שום פיטורים לא משפ־רים את המצב".

– אתה זוכר מהרה מנושי בכדורסל הישראלי של פיטורי הנהלה?

"מה אומר לעצמו המנהל בקבוצה? אם לקחתי את הבן אדם הלא נכון, הרי זו טעות שלי ואני צריך ללכת הביתה. אבל, לרוב המנהלים אין כישורים לעשות דיון מיקצועי אמיתי, והמאמן הוא שמשלם בראשו.

"צריך לתת למאמן לבחור את השחקנים, להתאים להם צורת משחק ולנהל את המשחק לפי הבנתו, בצורה חופשית. אם אין לו את התנאים האלה – ולפיני גרשון לא היו התנאים האלה – זה מביא למצב של עימות בלתי פוסק ומאבקי כוח שהשחקנים מודעים להם – ואז, במקרה הטוב מבחינת הקבוצה היא לא מתפקדת, ובמקרה הגרוע מבחינת הקבוצה, המאמן משלם בראשו.

"אין אדם אחד בישראל שיכול להגיד את המשפט "פיני גרשון מאמן גרוע". לדעתי, הוא המאמן הטוב ביותר בארץ. בשנה שעב־רה הפועל טענו, שמה שהיה חסר להם ברגעים הקובעים בפליי־אוף היה מאמן שינהל את המשחק. הביאו סוף סוף את הבן אדם – אבל פירקו את הקבוצה, נתנו לו את הכלים הלא נכונים וקשרו לו את הידיים. בת הוא, התייבש?

"רצה הגורל ויום אחרי שפיני גרשון הלך מהפועל ת"א שיחקנו נגדם בליגה. הם הופיעו עם מאמן חדש, יעקב אזולה, העוזר שלו עבד לידי לפני המשחק ושאל אותי, אולי אני יודע מי זה בספר 9 בהפועל ת"א, הקבוצה שלו.

"זוכרתי את הכותרות לקראת הליכתו של פיני גרשון, והלכתי במיוחד אחרי המשחק כדי לראות. המאמן יעקב אזולה לא נכנס לחדר ההלבשה של הפועל ת"א אחרי המש־חק. בעיתונים למחרת לא היה לזה זכר.

אריה מליניאק, לשעבר מאמן הנבחרת. למליניאק עמדות ברורות ביחס לכדורסל הישראלי. ההישגים הרבים שייכים למאמנים, ועם זאת הדחה ברוטאלית של מאמן הינה תגובה טיבעית של הנהלה, שאינה יודעת להגיב נכון תחת לחץ

רופא חולים

הוא מקדיש את חייו לשתדלנות מיוחדת במינה: תיווך בין הפרט האובד במסדרונות הביורוקרטיה, לבין המימסד הרפואי. עם הרבה אמביציה, כריזמה ויותר מקורטוב של חוצפה, הרב יהושע ברוך שיינברגר, 38, זוקף לזכותו עזרה לכ־3,000 חולים – דתיים, מסורתיים וחילונים ● אין לו מעצורים. אם צריך, יעיר רופא בלילה, יסע עם תינוק לבית חולים בשבת, יסייע לשלוח לניתוח בחו"ל ואף יאשפז מפגר במוסדות נוצריים ● סוד [illegible]מו, בין השאר, ה"הכשר" שמעניקה החברה [illegible] לו ולרופאים אליהם הוא מפנה ● במשרד [illegible]ת מסתייגים. מתריעים מהענקת מעמד מיוחד לקבוצה ציבורית מסויימת, בתהליך קבלת ההחלטות

מאת שושנה חן

'שר הבריאות' של העדה החרדית, הרב יהושע ברוך שיינברגר, לא נבחר לתפקידו בבחירות כלשהן. לשכה, אין לו. המסדרונות הארוכים של בתי החולים בארץ הם משרדו, מכשיר הטלפון וה"ביפר" – לשכתו. העברית המתנגנת על לשונו, רצוצה. "אני מחליף בין זכר לנקבה", הוא מחייך, "אבל בין הרופאים, אף פעם לא אחליף".

יש לו השכלה תורנית רחבה והסמכה לרבנות מישיבת "עץ חיים", אם כי מבחינה פורמאלית, לא סיים בית־ספר עממי. זה לא מפריע לרב הירושלמי, שמעולם לא עזב את גבולות ארץ ישראל, ושאיננו דובר שפה אחרת פרט לעברית ולאידיש, לחדור לממסד הרפואי הישראלי ולחלק מהממסד המקביל האמריקני, ולזכות שם ביחס של כבוד.

עם הרבה אמביציה וכריזמה, ועם יותר מקורטוב של חוצפה, זוקף הרב הצעיר (38) לזכותו עזרה לחולים רבים, יש אומרים לכ־3,000. דתיים וחילונים, מסורתיים וחרדים.

"אני רואה בו עובד סוציאלי של הציבור החרדי", אומר פרופ' אריה דורסט, ראש המחלקה הכירורגית, "הדסה", ירושלים. עמיתו, פרופ' אליעזר רחמילביץ', ראש המחלקה ההמטולוגית ב"הדסה", רואה בו גשר דו סטרי בין החברה החילונית לחרדית.

"סוד קסמו?", הוא תוהה בקול – "לחילונים הוא מעין קוריוז. נציג מעולם לא ידוע. והרופאים, אלה יודעים כי ברגע שהחברה החרדית מעניקה "הכשר" לרופא מסויים וקובעת שהוא "בסדר", נוספות לו נקודות. וזה בהחלט פיתוי".

הרב שיינברגר עצמו רואה את תפקידו כשתדלן היהודי הקלאסי. ואריציה אידית לרובין הוד. מתווך בין הפרט ההולך לאיבוד במסדרונות המפותלים של הביורוקרטיה, לבין הממסד הרפואי.

נסיון להבין את פעילותו ואת אישיותו בעזרת ניתוח פשוט של סדר יומו, מתגלה כמשימה מסובכת מכפי ששערתי.

שעת בוקר. יום קודם, סייר הרב שיינברגר בבתי־חולים ברחבי ישראל. אל בית חולים "מאיר" בכפר סבא, הגיע בעקבות פניה אלמונית. אישה חילונית, חולה בסרטן הגרון, פנתה אליו טלפונית וביקשה סיוע לתיקון קצר תקשורתי חמור שלה עם המחלקה. משם קפץ ל"ביילינסון", למחלקה האונקולוגית, בה הוכנסה באופן ניסויי הטכניקה הרפואית החדשנית של ד"ר סטיבן רוזנברג האמריקאני.

בין לבין הרים טלפון למנתחו היהודי של הנשיא רייגן, וחקר להתקדמות שיטתו בארה"ב. הרב שיינברגר, כאמור, איננו דובר אנגלית. אך קושי טכני פעוט זה אינו מפריע לו לתחקר את המנתח האמריקאי. יש מתרגם.

"יש לו כושר קליטה בלתי רגיל", אומר עליו חילוני הנמצא איתו במגע הדוק. "מכין היטב שיעורי בית לפני שהוא פונה לרופא, ולכן מוצא אוזן קשבת".

מ"ביילינסון" סר לבית חולים "תל־השומר", לסייע לחולה חרדי מבני ברק, המאושפז בגלל בעיה של אי ספיקת לב. בשובו לירושלים קפץ לאישה הפרטית שלו, חיה, שהיתה מאושפזת בבית החולים "הדסה", אחרי לידת ילדם העשירי. באותה הזדמנות יעץ לבני משפחותיהם של מספר חולים שפגש בדרך.

שעת בוקר, אביב חורפי של ירושלים. הדירה הקטנה, בת ארבעת החדרים, מבריקה. קשה להאמין שכאן מתגוררת משפחה בת שתים עשרה נפשות – עשרה ילדים בגילאים 15 עד שבועיים, בסדר יורד, ואם בבית חולים. כשאני שואלת איך מסתדרת משפחה ברוכת ילדים בדירה כה קטנה, פוקח הרב שיינברגר זוג עיניים תכולות גדולות. "קטנה?", הוא תמה, "עד לפני חודש וחצי גרנו בדירת חדר וחצי".

בסלון המרוהט בפשטות מכינות הסבתא ושרה'לה בת התשע בגדים לתינוק, שאמור להגיע הביתה. בחדרי הילדים "מגדלי בבל" של מיטות – פטנט ירושלמי מיוחד, למשפחות מרובות ילדים: ארבע מיטות צרות, זו מתחת לזו. הכל מסודר, כמו לפני מסדר בבסיס טירונות. "הילדים", מחייך הרב שיינברגר.

את השיחה שוטפת בעקבות מעצבת סמפונית רמה של צלצולי מכשירי הביפר והטלפון. כחולים ממקום מושבו הרב. שיינברגר הגיע לכך. מבקשי סיוע רפואי פונים אליו בכל שעות היום והלילה. אם בצבתות, יש לו היתר הלכתי להרים את מכשיר הטלפון, במקרה של פיקוח נפש.

[illegible] מבכר, את נסע בשבת לבית חולים "תל השומר" עם תינוק בן 12 שעות, שנולד בירושלים בשבת עם מום לב. עשויה זקוק לניתוח. היום, בעת שבית החולים בירושלים, התקשר לתוך את המטען של מונית, בכדי לנסוע עם ילד חולה אחר לבית חולים.

לחו"ל, לא נסע מעולם. פחד מטוסים.

אבל אם יצטרך לנסוע בגלל פיקוח נפש, יסע. אולי באוניה.

במשך השעה הראשונה לראיון אני מונה ששה צלצולי "ביפר", 4 זמזומים בדלת הכניסה. יום שקט, אומרים לי, לכבודי. כשנולד ילדו העשירי, שלפו אותו פעמיים מחדר הצירים, בו שכבה אשתו.

שיינברגר מדבר איתי בשטף ומטפל בפונים, בעת ובעונה אחת.

מצלצל אב חרדי לתינוק בן יומיים, שנולד עם מום בלב. מבקש מהרב שיינברגר להביא לילד רופא לב ידוע. פניה טלפונית למחלקה העלתה, שהילד עומד להשתחרר עם אמו באותו יום. הרב שיינברגר הממליץ לאב המודאג, לבקר עם הילד במרפאתו של הפרופסור. הוא ידאג לקביעת תור מוקדם ככל האפשר.

פונה שני – חילוני. "לא שאלתי אותו איך הגיע אלי". אחותו בת ה־18 סובלת מניוון שרירים בשלב מתקדם. מערכת השתן שותקה. שואל אם יש בארץ מתמחה בבעיות מסוג זה. הרב שיינברגר שלף מיד שם.

שלושת פנקסי הטלפון המיוחדים שלו מכוסים לאורך ולרוחב בשמות ובמספרי טלפון, כולל פרטיים, של כ־3,000 רופאים מבין כ־9,000 הרופאים הפועלים כיום בישראל. וכן, של שורת רופאים ואנשי קשר בארה"ב, להתייעצות. מאות רבות מן השמות מתוייקים בזכרונו הפנומינלי.

"אין לו מעצורים. כשהוא רוצה להשיג מישהו, לא ירתע מלהעיר אפילו את ראש הממשלה באמצע הלילה", מעיד פרופ' אליעזר רחמילביץ'. הוא [illegible] מישיבה, ממסיבה מ[illegible] הרופאים שניכוו [illegible] השיינברגרית. השעות האה[illegible] עשר לשתים עשרה בלילה. לא מנשות הרופאים לא אוהבות אותו".

הודעת ביפר שלישית – על[illegible]רתי. אשתו ילדה ילד לפני יומיים, אחרי 7 שנות נישואין עקרות. הילד נולד עם צהבת קשה. ההורים מודאגים. רוצים מומחה. פרופסור, מינימום. הרב שיינברגר מרים טלפון למנהל הפגיה על הר הצופים. מרגיע. הילד ישוחרר למחרת.

האם לא קיימת בציבור הדתי בכלל, ובציבור החרדי בפרט, נטיה לדרוש תמיד את חוות הדעת של המומחה הרפואי הגדול ביותר?

כמעט כל הרופאים עימם שוחחתי, משיבים בחיוב. חלקם סבורים, שמדובר בנטיה היסטרית, שאיננה מוצדקת בחלק ניכר מן המקרים. פרופ' ברכה רמות, בניגוד לכך, משוכנעת בזכותו הלגיטימית של כל חולה לדרוש, לשמוע ולקבל דעה רפואית שניה. "לעתים, אדם אחד לא תמיד צודק, ואין רע לשאול דעה נוספת". בתיווך למציאת הדעה הרפואית הנוספת, היא רואה את עיקר תפקידו של הרב הירושלמי.

הרב שיינברגר מעגן את שיטת "חפש את המומחה" במסורת יהודית עתיקה, של תפישת היחס לרופא כשליח אלוהים. ממלא תפקיד, השואב את כוחו מההשגחה האלוהית. ואם בשליח עסקינן, הרי שיש לחפש את השליח הטוב ביותר. הגמרא במסכת בבא קמא גורסת כך במפורש: "אסיא דמגן במגן מגן שווה" – רופא חינם שווה חינם.

גם על סבו זקנו, רבה של ירושלים, הרב יוסף חיים זוננפלד סופר, שיעץ ללכת תמיד ל"רופא הטוב ביותר, כי מלאכים מלווים אותו".

את החולי הרע במערכת הרפואה הישראלית, רואה הרב שיינברגר בסירובם של רופאים רבים להכיר בזכותו האלמנטרית של כל חולה כאשר הוא, לשאול לדעה אחרת. לעתים קרובות [illegible], מקור התנגדות זו, הוא סכוך, כמאבק [illegible] יוקרה בין מרכזים רפואיים ואפילו סמוכים.

"להשיג טופס 17 למרכז רפואי א', לחולה שאושפז במרכז רפואי ב', למרות שדווקא ב"א' מצוי המומחה שיכול לסייע לו, קשה כמו קריעת ים סוף", טוען הרב. והוא מודה בלי בושה, כי השתמש בתחבולות כדי להעביר חולים ממרכז רפואי אחד למשנהו, ברגע שהשתכנע, כי המומחה שיכול לסייע בבעיתם הספציפית, נמצא בבית חולים אחר מזה בו אושפזו.

"גם מנתח בעל שם, פרופסור מוריס לוי מבילינסון, הודה בפומבי, כי קיימים מקרים בהם רופאים יפנו חולים לחו"ל ולא יגלו להם, כי במרכז מתחרה בארץ, יש מומחה לבעיה הספציפית ממנה הם סובלים".

"הוא עושה שיעורי בית", מסביר פרופ' רחמילביץ'. "קורא הרבה בנושאים רפואיים. מתקשר מרופא אחד לשני, כדי לחלוב מקסימום של אינפורמציה. הוא בתור מוכשר".

עדיין בבית שיינברגר. הטלפון ממשיך לצלצל. מתקשר חולה במחלת פרקינסון, שצילצל כדי לברר אצל ה"ארכיון האנושי", אם פרופ' סטפן פאן האמריקני, המומחה למחלה, עדיין שוהה בארץ. הרב שיינברגר מרוגז, שהנ"ל כבר נסע ביום ששי, אך ישוב ארצה בעוד שלושה שבועות.

פונה חמישי – אבי משפחה בה נולד לא מבכר ילד מונגלואיד, הזקוק גם לניתות אורטופדי. האב מבקש שישאירו את התינוק בבית החולים שבועיים נוספים, עד לביצוע הניתוח.

שיינברגר מתווך, ומצליח. מקרי פיגור קשים, בעיקר בקהילה החרדית, הם מן המקרים העגומים ביותר בהם הוא מטפל. לעתים גם נזקק לאשפז ילדים במוסדות נוצריים של המסיון.

"בית הדין של העדה החרדית קבע, כי הדבר מותר אך ורק כאשר מדובר באשפוז זמני, עד שיתפנה מקום במוסד יהודי. אשפוז לחיים, אסור".

לפני כשנה, נולד במשפחה חרדית הילד השלוש עשרה, עם פיגור קשה. היה חשש להרס המשפחה. הרב שיינברגר, בזקנו המגודל, בפאותיו המסולסלות, בכיפת הקטיפה השחורה ובמעילו הארוך, הביא את התינוק למוסד נוצרי, שם שהה הילד במחצית השנה, עד שהתפנה מקום במוסד יהודי, שם הוא מאושפז היום.

באחד מביקוריו במוסדות הנוצריים, פגש חבר הרכון ליד מיטת ילד, מקרה קשה. "חבר טוב שלי, ולא ידעתי שיש לו ילד כזה". התבייש המסכן. האיש נעשה חיוור כסיד. "מה היית עושה במקרה כזה?", הוא שואל אותי. "אין לי פתרון מוצלח".

"באותו רגע חשבתי", ממשיך הרב, "כי ההלכה אומרת שעל האדם להשליך עצמו לכבשן אש, ובלבד שלא ילבין פני חברו".

מה זה רפע"ה?

[illegible]

הרב יהושע ברוך שיינברגר. דור שישי בארץ, קשור בקשרי משפחה כמעט לכל משפחות ה[illegible]ישוב הישן. רואה עצמו כשלוח אלוהים או, להילופין, [illegible]

נגעתי אליו. אמרתי לו: איזה מזל שפגשתי כאן מישהו יקר. אוכל להתייעץ איתך. יש לי ילד כמו שלך, ואני שוקל אם לאשפז אותו כאן. מה דעתך? הוא נרגע. התחיל להסביר לי את הטוב והרע. עד היום הוא משוכנע, שיש לי ילד כפגר". כל עשרת ילדיו של הרב שיינברגר, נורמאלים.

בצלצול הטלפון השישי, אני נשברת. הרב שיינברגר משיב לפונה – חילונית, אלמונית לגביו, חולה בסרטן במערכת השתן. [illegible] בפניה על טיפול תרופתי נסויים, שתוכל לקבל ב"הדסה" ירושלים, או בארה"ב. שכנה הפנתה אותה לרב שיינברגר, לייעוץ.

כשלושים פניות כאלו מגיעות אליו מדי יום, במכשיר הביפר. את מספר הפונים אליו ברחוב, במסדרונות בתי החולים ואפילו במקווה, הפסיק לספור.

– *למה אתה עושה זאת? למי?*

הרב שיינברגר רואה את עבודתו בנשקפיים של יהודי מאמין המשוכנע, כי כל אדם מגיע לעולם עם שליחות, וזהו יעודו. בכוונת הנאה חומרית, לא זכה מעולם. לא החולים ולא הרופאים, אינם משלמים לו תמורת שירותיו. רק אם יש צורך בנסיעה מחוץ לעיר, הוא מבקש מהמשפחה הפונה, מימון למונית.

הוא מאמין, שהקב"ה מברך אותו ואת משפחתו בבריאות, בגלל סיועו לחולי ישראל. ועוד הוא מצטט ממאמרי חז"ל: "במקום שאין אנשים, השתדל להיות איש". רואה עצמו ממלא חלל ביחסים שבין הפרט לבין הממסד הרפואי. בין אם פרט זה הוא חרדי או דתי, שלא תמיד זוכה להבנה, ובין אם הוא חילוני.

מערכת הרפואה, לדבריו, לוקה כחולי של פיצול, של מאבקי יוקרה, כשאפילו גורם על מרכזי, כמו משרד הבריאות, משולל מרכז מידע ממוחשב על מה שנעשה בכל המרכזים הרפואיים על סוגי ההתמחות העדכניים של כל הרופאים. אם היה לרפע"ה (רפואה על פי הלכה) כסף, אומר שיינברגר, והערגה בקולו בלתי מוסתרת, היה רוכש עבורה מחשב, מעלה עליו את המידע הזה, משכלל את שיטות עבודתה, ועוזר יותר לחולים.

בהמשך השיחה הוא מודה, שלפעמים הבכר גדול מדי לאדם אחד. "בשביל זה הקמתי את רפע"ה, כדי שהתפקיד לא יפול על אדם אחד".

– איך הגיע לעיסוק האובססיבי כמעט ברופאים ובחולים?

הרב שיינברגר – יליד ירושלים, דור ששי בארץ, קשור בקשרי משפחה כמעט לכל משפחות ה"ישוב הישן" – איננו הניצן הראשון של פעילות ציבורית במשפחה. סבו־זקנו היה, כאמור, רבה של ירושלים, ממייסדי אגודת ישראל, הרב יוסף חיים זוננפלד. בן דוד אחר, הרב ישעיהו שיינברגר, שהלך לעולמו לפני כשש שנים, כונה "שר החוץ" של העדה החרדית. אביו, הרב אברהם אהרן שיינברגר, אחראי על מערכת ההכשרים המסועפת של הבד"ץ (בית דין צדק) של ה"עדה החרדית".

הבן רואה את הגרעינים למשיכה אל הרפואה, במחלת טיפוס קשה, בה חלה בגיל שבע, בעטיה אושפז בבית חולים "הדסה" בירושלים, לתקופה של כמחצית השנה. הרופאים אמרו נואש לחייו. אביו נסע אז לאדמו"ר דאז מבלז, רבי אהרן רוקח, שסרב לברך את הילד. פעמיים דחה את האב הרועד. רק בפעם השלישית נתרצה, ובירך "גם ברוך יהיה", והוסיף לו את שמו השני, ברוך.

למחרת שאלו הרופאים: מה קרה? איך השתפר מצב הילד? שיינברגר אומר, שהשיחות של אז עם הרופאים, הסירו את ההילה מעולם שנראה לו עלום וקסום, ועוררו את תיאבונו למעורבות בו.

בשנות לימודיו ב"חדר" וב"ישיבה", נעזר בכריזמה האישית ובחוצפה הטבעית, לשמש כנציג התלמידים במגעים עם הממסד לסוגיו. ממורה ועד לרופא. רופא, לא רצה אף פעם להיות. דווקא אלפי המקרים ששמע המחישו לו, הוא אומר, שהרופא הוא רק שליח.

היום הוא עדיין לומד ב"כולל" של ישיבת שומרי החומות, במאה שערים. הפרנסה – מהאשה, חיה, מזכירה בכירה במפעל אלומיניום בירושלים.

הבעל, ראשו ורובו בשתדלנות הרפואית. מטיפול בפונים פרטיים, עד לסיוע לפתרון בעיות עקרוניות, בקשר שבין הציבור החרדי, בעיקר, לממסד הרפואי. בימים אלה ממש, טיפל במגפת החצבת, שפקדה ילדים בירושלים, בעיקר בעדה החרדית.

מסתבר, כי בין החוגים המתנגדים למדינה, יש כחמש מאות משפחות שלא חיסנו את ילדיהם נגד חצבת, כיוון שסרבו להשתמש בשירותי "טיפת חלב". מחלה זו עלולה להיות קטלנית לפעוטות. ואומנם, במגפה הנוכחית בירושלים, נפטרו חמישה תינוקות מן העדה החרדית.

שיינברגר גייס לעזרתו את רבני העדה, אותם שיכנע שמדובר בפיקוח נפש, ועבר מבית לבית וממשפחה למשפחה במסע שכנוע לחסן את הפעוטות. על פעילות זו זכה לתודה מיוחדת מד"ר שטרק, מנהל מחוז המרכז במשרד הבריאות. הפעוטות יחוסנו במרפאה פרטית של רפע"ה בעיר. במרפאה זו גם עורכים בדיקות א.ק.ג. בתשלום סמלי ומורידים לחץ דם חינם, לפונים החרדים.

"העולם של הציבור החרדי והעולם של הרופא, שונים ורחוקים מאוד. האנשים שלנו לא יודעים איך לדבר לרופאים, והם לא יודעים איך לדבר אלינו. רופאים, הרבה פעמים לא מסבירים מספיק לחולים".

צילום: שלום בר־טל

ליאור אמזור (במרכז), הישראלית הראשונה שבגופה הושתל כבד, שבה הביתה מארה"ב, לאחר ההשתלה. רפע"ה סייעה לאסוף 3,000 דולר למבצע. "שיינברגר מעולם לא דרש לחזור בתשובה, כתנאי לסיוע"

שיינברגר ראוי אולי לתואר "שר הסברה", לא פחות מאשר לתואר בו הוא מוכר. "הוא עשה הרבה מאוד לקירוב שני העולמות", מאשר פרופ' רחמילביץ' וממחיש את דבריו בשני סיפורים.

"כאשר שיינברגר עורך בר מצוה בלב מאה שערים, ב'גוב האריות', ניתן למצוא שם אנשים חילוניים מתחככים בחרדים. והמפגש מוליד שיחות. מי היה מאמין שאנחנו, הרופאים, נלך להתברך אצל הרב יצחק וייס, אב בית הדין של הבד"ץ, או שכל בית הדין של העדה החרדית יבוא אלינו לניחום אבלים, אחרי שאבי נפטר?

"דווקא בימים אלו, כאשר הקיצוניות חוגגת, בא יהודי ועושה לקירוב שני העולמות, אם כי בעקיפין. אני חושב, שזה דבר חשוב".

– *הלבוש הירושלמי השחור, החזות החיצונית, לא מפריעה במגע עם הרופאים?*

"רק פעמיים נרתעו ממני בגלל המראה החיצוני" – כך שיינברגר. "בשני המקרים, היה מדובר בפתלוגים בתקופת המאבק נגד ניתוחי מתים, שלא רצו לדבר איתי בגלל צורתי החיצונית. אבל גם הם התרככו. היום, מדברים בלי בעיות. אנחנו אפילו חברים".

התואר "שר הבריאות", פיקטיבי, מאחורי שיינבגר לא עומדת ממשלת צללים. למרות שהוא עצמו, כאמור, נמנה עם הגרעין הקטן של העדה החרדית, הוא מטפל בכל שכבות הציבור החרדי וגם החילוני. אך ספק אם יש הרבה שרי בריאות רשמיים, היכולים לזקוף לזכותם מגע קרוב והיכרות עם מספר כה גדול של רופאים, ובעיקר – של חולים. והכל, שלא על מנת לקבל פרס.

לא מחזיר בתשובה

בכתבה שהתפרסמה לאחרונה באחד העתונים נטען, כי רשת חרדים מעניקה טיפול רפואי חינם באמריקה, ותנאי הסף – צריך לחזור בתשובה.

את רשת חרדית, כמו שאין לומר [illegible] ירושלים, יש ריכוזים חרדים בארץ וכמובן ולא רק בארה"ב, שבגלל קירבה משפחתית ו/או אידיאולוגית, מקיימים מערכת צפופה של חילופי מידע ועזרה הדדית. בדיוק כמו שישראלים יחפשו קירבת ישראלים אחרים בכל מקום בעולם, בלי להיות חברים בשום רשת.

האם דורש הרב שיינברגר מחילוניים הפונים אליו "חזרה בתשובה", כתנאי לסיועו?

הרב שיינברגר משיב בשלילה. בחיוך הוא מוסיף: "חוזרים בתשובה אני רוצה רק אנשים בריאים. עם חולים אני לא מרבה על תורה ותשובה".

פרופ' אליעזר רחמילביץ', [illegible]: "[illegible] אני מכיר את שיינברגר [illegible] ליצור קשרים עם רופאים. היום הוא מסתיר בעצמו. הוא רואה עצמו כנציג ציבור, לא איכפת לו חילונים ולא חילונים".

פרופ' דן מיכאלי, מנכ"ל משרד הבריאות: "אף פעם לא שמעתי על לחץ על חולים או על בני משפחותיהם לחזור בתשובה".

דבורה נמיר, [illegible]: "אני בקשר עם שיינברגר כארבע שנים. הפניתי אליו גם חולים ממשפחות חילוניות. מעולם לא דרש מהם, או ממני, לחזור בתשובה כתנאי לסיוע. הוא עזר [illegible] לאסוף 30,000 דולר להשתלת הכבד של ליאור [illegible] ילדה חילונית מגבעתיים, בלי תנאים".

[illegible] חילוני מירושלים. בתו, [illegible] צעירה (20) לנישואין לפני כשנה, בעת השירות הצבאי [illegible] סרטן [illegible]

[illegible]

קוצים של פלסטיק

(המשך מעמ' 13)

אני שומרת עליו, על קיפי, שלא יפול קוץ מקוצי עורפו ולא יתלכלך ולא יינזק".

צוריאל חתומה על 200 הצגות של קיפי. ביוני הקרוב, ייגמר החוזה. קשה לה לדמיין מישהו אחר בנעלי הבית הגדולות של קיפי. אם ירצו אותה, היא תמשיך.

אבל, עם כל הכבוד, קיפי הוא רק קטע בחיים, אם נחזור, ברשותכם, לאישה שאיתו, לשרי. אומרים עליה שהיא כולה אמביציה, שהיא פרובוקטיווית על הבמה, שהיא לא יודעת שובעה.

„זה מה שאומרים? באמת? אולי אנשים שלא מכירים אותי, שרואים רק את הברק החיצוני, עליו אני עובדת כל כך קשה. אנשים שמכירים אותי באמת יגידו: יש לה כוח. רצה כמו שד, כדי לספק את כולם, להיות בזמן בחזרות, בהופעות, לעשות הכל כאילו כל תפקיד הוא התפקיד היחיד, משימת חיים.

„אם למי שמצליח שנים תווית של אמביציה עם קונטציה שלילית, זה פשוט חבל. אני יכולה להעיד על עצמי שבכל שנות עבודתי, יותר מעשר, מעולם לא דרכתי על אף אחד, לא רמסתי ולא הוניתי אף אחד. אבל אני אוהבת את העבודה שלי ועושה אותה הכי טוב שאני יכולה.

נפרדתי מהאיש שלי, שהיה לי רע איתו, סמוך לקיפי. אנשים, כמובן, אמרו שזו ההצלחה שעלתה לי לראש

„כשאני נכנסת לאולפן, לשיר, או לשחק, אני כבר לא אני. אני תפקיד. בתור תפקיד אני מרשה לעצמי להיות גדולה יותר מאשר בחיים. אני לוחצת על כפתור, אני נדלקת ואני חיית במה. אם יש בזה פרובוקציה, אז זה רק על הבמה.

„בחיים אני ביישנית, חולמנית, מבוהלת. מי יאמין לי שאני לא שומרת על ריחוק מאנשים, כיוון שאני בעצם מפוחדת? את אומרת שאני מקרינה חיוניות, ברק. את יודעת כמה שזה מפחיד גבריםז יוצר בדידות?

„הזוהר מפחיד אחרים, ואני אישה פגועה, אחרי סיפור חיים עם איש שלא היה טוב אלי. מההתחלה. אבל ניסיתי. רציתי להמשיך את הנישואים. משכתי ארבע וחצי שנים, בכוח. בסוף ויתרתי. יצאתי מזה פגועה ומואבת, אבל למדתי משהו, אספתי כוחות.

„זה קרה סמוך לתפקיד בסומסום. אנשים, כמובן, אמרו שההצלחה עלתה לי לראש ושהמחיר היה הנישואים.

„כל האנרגיה שהוצאתי על המאבק לשימור נישואי, מושקעת בעבודה נטו. אז יש לי המון אנרגיה ואני יוצרת תדמית של אישה חזקה שרצה, רצה כדי להספיק.

„והזמן בורח, בורח מהר! הייתי רוצה לעצור אותו, את השעון המתקתק. אני הרי רק עכשיו מגלה את עצמי, מתמודדת, כובשת. ואני רוצה עוד.

„הייתי רוצה בנישואים עם גבר, שיהיה חזק וחכם ורגיש, כמו שכל אישה רוצה. אם יהיה לי מזל, הוא יאהב גם את התנועה המתמרדת שלי, אבל כאן אני מוכנה לוותר, שרק יהיה קשר טוב ובריא. ואם אפשר, גם ילד אחד, משותף. יש לי מחזרים, אבל לא מספיק, לטעמי. כבר אמרתי, שבחיים אני לא ווהרת ולא כל כך מהירה. חולמנית, אמרתי כבר? גם חולמנית.

„עכשיו אני בצומת בחיים. מתפתחת לכל הכיוונים האפשריים. שר, השיר שהקלטתי עם גרי אקשטיין ועלי מוהר, בהפקה עצמית מהטלפון הראשון ועד בחירת העטיפה של התקליטון, רץ הרבה ברדיו, בעיקר בגלי צה"ל, את השיר הזה אני יזמתי, הזמנתי, עשיתי, הוא הראש שלי.

„להיט בראש, גם זה כיף אדיר. אנשים אומרים, – זה תמוני, מה זאת צריכה את זה? אבל אני לא מזלזלת בתמונים. אני חיה מהם, אוהבת לפנות אליהם, אני אוהבת כשהפקיד

צילום: תמר אשכנז

קיפי ב„רחוב סומסום". מחליף, אולי, את כובע הטמבל של הילד הקוצני של קום המדינה. נכנס כבר לזיכרון הקולקטיבי של הדור הבא

נמס הכנסה אומר לי, את רוצה שאצלם לך מיסמכים? בטח שאצלם לך, אני אוהב מה שאת עושה!

„אז מה אם הדה בושם כתבה רק על השמלה שלי ואמרה, שהיא גורמת לה למחלת ים! את השמלה הזאת תפרה לי אביבה פיבקו, במיוחד בשביל השיר שלי. השמעתי לאביבה את השיר, תכננו לאווירה שלו. אז יצאה שמלה שחורה, דרמאטית, פומית, עם תנורה מתוחכמת מעור, השמלה הזאת היא האני הבימתי שלי.

„ויש גם קולנוע ממש. לא טלוויזיה. הופעתי בסרט 'הלהקה', 'פוזרנים' ולאחרונה ב'רומן בהמשכים'. חנינה של ממש. מוכירה קטנה של טופול, שמתאהבת בו. עם סצינת מיטה, לראשונה בחיי. ועשיתי גם את זה. הייתי מוכרחה לגעת, לעשות הכי טוב שאפשר, הייתי מפורכת, ויצא לי בסדר, כי היה באמין שאעבור עם איציק בנינר ועם עודי שטלר ובעיקר עם טופול!

„הייתי רוצה עוד. להספיק ללמוד, לקחת שיעורים במשחק, בריקוד, סטפס, ביצ'ים, אני לוקחת רק שיעורים בפיתוח קול. על זה אני לא מוותרת. המורה שלי, אמריקאי בן שבעים עם מטליות של בן 22, מגלין שרה, הוא הגורו שלי.

הוא תמיד אומר לי, הכי בברזל כל עוד הוא חם, לוהט. תחשבי שאת הכי טובה. תזרקי את הצל הזה, תגיעי, תעיזי, את יכולה עוד ועוד עד בלי סוף. הוא כמו פסיכולוג, האיש הזה. כשאני יוצאת משיעור אצלו, אני מגיעה לשלוש אוקטבות נקיות, מגיעה לרע גבוה. אם היתה במה במרפסת שלי, הייתי מגיעה עד אין סוף.

„בימים אלה שודרה שיחה שעשיתי עם לוקה אליאנו, בתוכנית נכון לעכשיו בגלי צה"ל. ראיינתי אותו. אני ראיינתי את לוקה! גם זה קרה, כמו הרבה המתנות בחיים שלי.

„ויש גם המשחק בבמה, בבית ליסין. אני מוכרחה לשמור על קשר עם התיאטרון. זה הבית האמיתי שלי, אפילו שלא כל כך הגלותי בו עד היום. עשיתי המון תפקידים ואני רוצה עוד. רוצה לשחק שקספיר, קומדיות שלו. רוצה לשיר ולתת שר בלי די. אבל גם את זה כבר אמרתי. או עד כאן".

אז מה אם הדה בושם כתבה רק על השמלה שלי ואמרה, שהיא גורמת לה למחלת ים!

הכוח הצעיר

מאת עמנואל בר־קדמא

פוליטיקה היא כוח, כוח הוא שלטון, שלטון הוא דיני־נפשות. זהו מישחק מרתק ומושך, ולא תמיד המיטבח נקי • חיים רמון, 35, כוח עולה במפלגת העבודה, מנסה ליישם גם שם כללי־אבירות, מצפון, אידיאולוגיה ורגישויות מעולמות אחרים

חיים רמון עומד עם רגל תקועה בדלת של טרקלין השלטון, שכבר נפתחה לו כדי יותר מאשר חריץ. את התרוז־דור הוא עבר בריצה, והגיע בלי נשי־מה כברה במיוחד. הלך לו די מהר. שלושים וחמש זה צוציק בשביל אחד שעומד במקום הזה, עם חרטום־הנעל ברלת של הסאלון. הוא רוחץ, ויש לו מזל: מבפנים לא עושים מי יודע מה קונטרה.

מכל מקום, הרבה פחות ממה שעשו לאחרים לפניו, או על ידו. יש לו מזל, לחיים רמון, כרטיס־הביקור הצעיר של מיפלגת העבודה. צעיר, רק שנתיים וחצי בכנסת, וכבר נושא באחד התפקידים הבכירים: מרכז סיעת המערך בוועדת הכספים של הכנסת. זאת אומרת: מספר שניים אחרי יו"ר הוועדה, ח"כ האגודה אברהם שפירא.

ועדת הכספים היא הוועדה השנייה בחשיבותה וביוקרתה, אחרי (ואולי, לצד) ועדת החוץ והביטחון. זה נכון לתמיד, ובוודאי לתקופה עתירת הלחצים הבלכליים בה אנחנו עומדים עכשיו.

בשנתיים וחצי, חיים רמון לא סתם קפץ כיתות. הוא נסק למעלה כמו טיל משוכלל, כמו לא היתה גראוויטאציה בעולם. מי שהיה מספר 50 ברשימת המערך, נכנס לכנסת כשלהי הקדנציה הקודמת, רק אחרי מינויו של דני רוזולית לכהונת מנכ"ל חברת העובדים. בשלושה חודשים קצרים, עד הבחירות של 84, צבר וקודר מספיק כדי ויזה לוועדת הכספים. עם כינון ממשלת האחדות הלאומית, מונה עדי אמוראי, מרכז סיעת המערך, סגן שר האוצר. חיים רמון, כחולפו על פני כמה ותיקים, קיבל את הג'וב שהתפנה.

לצעוד בתוך העקבות הקודמים של עדי אמוראי זה לא ריק. אמוראי, 52, מתחיל רק עכשיו לקטוף, ולא ביכולת שיא, פירות של שנות המתנה ארוכות ומתסכלות. יכול להיות,

שביקש להוריד את תמונת סטאלין מעל הקיר של חדר האוכל, היה חיים רמון בן שנה אחת בלבד. גם המחדל של מלחמת יום־הכיפורים, הסטיגמה ההיסטורית הגדולה, אינו רובץ בדיוק על כתפיו. בסתיו 73', היה רמון בן 21, קצין בחיל־האוויר. הוא צבר, הוא אקדמאי

תרוצה ואותנטית. תחילה בתא־הסטודנטים ובהסתדרות הסטודנטים, ואחר־כך במשמרת הצעירה. כהונת מזכ"ל המשמרת שימשה לו קרש־קפיצה אל הכנסת.

הרבה מכשולים שעמדו בדרכם של הדורות הקודמים – הוסרו. חיים רמון עולה

שבממשלה צרה, אמוראי היה היום כבר שר. יכול, איפוא, להיות, שגם רמון מאהיל עכשיו בידיו על עיניו ומתבונן מרחוק על הכיסא המיניסטריאלי הממתין.

אם תשאל אותו, אופקיו, יחסית, מוגבלים. ועדת הכספים היא הזירה האידיאלית בשבילו. לא צריך יותר.

הזמנים החדשים עובדים לטובתו של פוליטיקאי מסוגו של חיים רמון. הוא צעיר מכדי לשאת על גבו את חטוטרת השגיאות ההיסטוריות של מפא"י, או מכדי להיות מצולק בצלקות המכוערות של הפילוגים הנוראיים בתנועה.

יליד 1950. דור־המדינה. את הפלמ"ח פירקו שנתיים לפני שנולד. בעת שבעין־חרוד עזב הבעל המפא"יניק את אשתו המפ"מניקית, והבן היכה את אביו משום

צורת הטיפול בעניין טאבה, לדעתו, היא סיבה לגיטימית לפירוק ממשלת האחדות. הוא נגד הרוטציה, נגד ממשלה צרה, בעד בחירות מיידיות

(משפטן) ובלתי תלוי בפרנסתו.

הוא דור־המדינה גם במוצאו. בו לא יטיחו את העניין הזה של הריסוס המשפיל בדי־די־טי. משפחתו – אביו היה עובד־כפיים עד יומו האחרון – עלתה ארצה אחרי קום המדינה, נחתה במעברה והתיישבה ביפו, כבית נטוש. רק שהוא אשכנזי. רמון הוא וישנייה. הוא מוצר של מפלגת־העבודה, צמח מתוך השורות, בשנים של פעילות פוליטית

על רכב, שהוכן לו, במידה רבה, על־ידי אנשים כמו עוזי ברעם, נאווה ארד, אורה נמיר, אהרן הראל, מיכה חריש, עדי אמוראי ואחרים – במחיר של שנות־המתנה ארוכות ומיוסרות. שלא לדבר על מטאור כמו יוסי שריד, שהוא, לרמון, בית־ספר פוליטי של איש אחר.

הוא נראה טוב בתוך התמונה הקבוצתית של מפלגת העבודה, באמצע שנות ה־80. דור־הנפילים הלך בדרך כל הארץ (אם כי, מחייך רמון, ירחמיאל עוד לא מת סופית), כמוהו גם היורשים הנצחיים, דיין ואלון. המפלגה, המונהגת בידי מה שמכונה דור־הפלמ"ח, מלקקת את הכישלון האדיר של אובדן השלטון. אם פעם היה פגם בלהיות „צוציק", היום צעירות היא יתרון ונכס.

שורת האנשים הצעירים שמעבר למיתרס הפוליטי מנפחת לו רוח־תומכת מהגב. מפלגת העבודה מקנאה בתנועת החרות, על השפע ברמויות אטראקטיביות בדור ההמשך. על אישים מסוגם של דוד לוי, מאיר שיטרית, משה קצב, רן מרידור, דוד מגן, עוזי לנדאו, בנימין נתניהו, בנימין־זאב בגין ואחרים. חלקם הם מה שמכונה בעגה הפוליטית מנהיגות אותנטית. חלקם – יושב בתנועת החרות בגלל הטעויות ההיסטוריות של מפא"י ומפלגת העבודה.

אף אחד אינו רוצה לחזור על השגיאות הללו. תהליך הדמוקרטיזציה של מפלגת העבודה יצמצם אותן למינימום. את השגיאות הגסות עשו הוועדות המסדרות. ככל שתגבר הדמוקרטיה הפנימית, כך תיעלם דמותו של המנהיג המיובא או המוצנח. בכנסת הנוכחית יש רק אחד או שניים, שרמון מגדיר כ„הצנחות מתוגות". אישים כמו השגריר לשעבר שמחה דיניץ או הפרופ' דוד ליבאי. אנשים, שהיו אומנם מזוהים עם המפלגה, אבל לא היו פעילים בה.

– מניין צומחת המנהיגות העכשווית?

„בעיקר משלושה מקורות: מן המנהיגות ברמה המקומית – ראשי ערים ומועצות מקומיות ומזכירי מועצות־פועלים. אין הרבה כאלה במפלגת העבודה – אבל, בליכוד, זה היה מסלול צמיחתם של משה קצב, מאיר שיטרית או דוד מגן. יכול להיות, שלכנסת הבאה נוכל גם אנחנו להציג דמות כמו, למשל, עמיר פרץ, ראש עיריית שדרות.

„המקור השני – פעילות מיפלגתית פרופר, ברמה הארצית. כמוני. תאי סטודנטים, המשמרת הצעירה. טיפוס מסויים של מנהיגות צומח מהתנועה הקיבוצית. זהו, לרוב, איש קצת יותר מבוגר, שמגיע אל הזירה המפלגתית אחרי שלב של פעילות תנועתית.

„וישנם האנשים הצעירים, הממלאים תפקידים בכירים בשירות המדינה. כמו יוסי ביילין בעבודה ורן מרידור בליכוד".

– יש לך דיוויזיות?

„אם אתה מתכוון לבסיס של כוח, אני מקווה שכן. ב־1977, אחרי התבוסה בבחירות, הציעו לי להיות עוזרו של שמעון פרס. סירבתי. העדפתי להיות קצין שדה במקום איש מטה. הלכתי למשמרת הצעירה. זהו בסיס של כוח. ישנם אנשים שיונקים ממני, כפי שאני יונק מאנשים אחרים. יש קבוצות, שיש ביניהן הסדרים של תמיכה הדדית.

„היום, אין תלות במשוגותיו של מנהיג".

– נעלם המושג „איש־שלי"?

„במידה רבה. עוזי ברעם נבחר כמזכ"ל המפלגה בניגוד לעמדתו של שמעון פרס. נאמר, שמישהו נחשב כ'איש של'. גם אז, יש לאיש הזה עוד כמה סגולות אישיות להציע. היום, לא ייתכן מצב, כפי שהיה פעם, ששרגא נצר יבוא אל בן־גוריון ויציע את השכן שלו כמועמד לכנסת, בהמלצה שהוא בחור טוב".

לאורך שנות ה־70 הראשונות, לא היתה כמעט שום תזוזה במנהיגות המערך. „אז היה שיא הגריאטריה", אומר רמון. בבחירות של 1974, נכנסו לכנסת רק שני צעירים – יוסי שריד ומיכה חריש. אחרכך, התחילו דברים לזוז. בבחירות של 1977, 1981 ו־1984, כבר היה טיפטוף של צעירים. זרם אין עד עצם היום הזה. בסיעת הליכוד יש עכשיו 10 ח"כים מתחת לגיל 40. במערך – רק חיים רמון. גם בבחירות שאמורות להיערך ב־88, הוא יהיה עדיין מתחת ל־40. יש לקוות, לא היחיד.

– רק המצערה של סיעת־הליכוד עשתה את המהפכה?

„לא. אני, במידה רבה, פילסתי דרך לאחרים. קיבלתי צ'אנס, ולא בזיוק איכזבתי. אני לא אחרון החברים בסיעה. ברשימה הבאה, יבואו הרבה צעירים מהסניפים. הם ייבחרו בחוק, בזכות עצמם".

– תהליך דומה שעבר על הליכוד לפני

חיים רמון, יאיר צבן ומרדכי וירשובסקי, בעת הפגנה נגד כפיה דתית, 1984. רמון, יונה על־פי השקפתו הפוליטית. הוא מתבטא בחריפות נגד בלימת התחיקה נגד גזענות. הרוטאציה מדירה שינה מעיניו. לפרס הודיע, כי לא יצביע אמון בממשלה בראשות יצחק שמיר. תצלום, חנוך גוטמן

בגובה העיניים

חיים רמון, סחרר, ידיים בכיסים, נראה כמו צעיר תל־אביבי בפאב של יום חמישי בערב. מתאים לך לשתות גולדסטאר על המדרכה, מהבקבוק. פוליטיקאי צעיר, ציפיות של מוצ'ו. אבל האיש מחייך, לא מנבל את הפה, לא משוויץ. בלי רוסית ובלי ערבית.

אבל, יחד עם זאת, הגוש ז"ל בטח מתהפך בקברו עם יורש כזה, בלי בירבורים מפא"יניקים ובלי ציניות כראיניקית, שראיתי אצל כמה מתרודים הרוחניים שלו. אין לו את המיסטן והאינטלקטואלי או את הברק הסיגנוני של יוסי שריד – אבל הוא מדבר לעניין, בלי מראות רגשנית והשכל ישר.

בשאלתי: חיים רמון ישלוב את הכיכרות לא ברזה, ברוך, לעומת זאת, שהוא ידבר אליהם בגובה העיניים, חיים רמון אינו מתיות עור הפנים של מפלגת העבודה, אלא פניה הצעירים.

10 שנים?

„תהליך הפוך, למעשה. שם היה ציבור שיצר לעצמו, ומתוך כך לכלל, מנהיגות. רוב הציבור שיצר את המנהיגות הצעירה, האותנטית, של חרות, אינו נמצא, למרבה הצער, אצלנו. אנחנו, לעומת זאת, רשאים לקוות, שתצמח מנהיגות שתרבר אל הציבור הזה ותביא אותו אלינו. חרות מצאה את נקודת ארכימדס שהרימה מסר מקומי והעלתה אותו לדרגה של מסר לאומי".

זירת־הפעילות העיקרית של חיים רמון בכנסת היא, כאמור, ועדת־הכספים. הוא גם דובר של הסיעה בשורה של עניינים כלכליים. תוך זמן קצר, יצר כלפיו יחס של כבוד מכל אנפי הבית. אנשים מעריכים את ישירותו.

„יש בפוליטיקה, בניגוד לדיעה הרווחת, נאמנויות וחברויות. אני לא מקבל את העניין הזה של חוסר החברות, טענות מהסוג שהושמעו על ידי אשר ידלין ואחרים. ההסתמכות על יושרו של הזולת, הוא חלק מהחברות. אין אדם עושה לעצמו חבר, מתוך שקילת האפשרות, שהוא עלול להחשף כגנב", אומר חיים רמון.

יוסי שריד אמר עליו: „הוא אחד מחברי־הכנסת היחידים, שאני יודע את צבע עיניו. מכיוון שהוא מסתכל לך ישר בעיניים".

„להיות פה לציבור הרחב", הוא מגדיר את פעילותו בוועדת־הכספים, „לטפל בבעיות המטרידות את הציבור הרחב ופוגעות בו

האינפלאציה. האינפלאציה היא האוייבת הקשה ביותר של השכיר. אבל, על־ידי אמצעים נקוטים בצורה מאוזנת. לא ייתכן לבלום אינפלאציה רק בעזרת שחיקת שכר ואבטלה, בלי לאזן בהיטלים על עצמאיים וחברות".

הוא מספר בגאווה, כי הפך להיות „כתובת כלבוטקית". לפעמים עוצרים אותו ברחוב אנשים זרים ומבקשים את עזרתו בעניינים אישיים, כמו משכנתא לוחצת וכאלה. הוא בטוח, שח"כ, אם הוא רוצה, יכול לעשות ולשנות דברים. אפילו, לפעמים, לפתור לאנשים את הבעיות.

הוא יונה פוליטית. השקפותיו זהות למדי להשקפותיו של יוסי שריד, אותו הוא מעריך מאוד. „רק דרכי־הפעולה שלנו שונות", הוא אומר. חיים רמון אינו מעלה בדעתו את האפשרות לעזוב את מפלגת־העבודה. הוא פעיל בחוג היונים של הסיעה.

– מי הם היונים?

„יונים ממשיות הם – אורה נמיר, נחום הכהן, עבד אל ואהב דראושה, ואהרן הראל. ויש גם יונים בע"נ – נאווה ארד, אבא אבן ושבח וייס. כמובן, גם השר וייצמן הוא יונה טוטאלית".

הקבוצה הזאת רושמת לזכותה פעילות רבה. בין היתר, בעניין הקרקעות בגדה המערבית. הם יצאו נגד שר הביטחון, יצחק רבין, כאשר נאסרה יציאתה של משלחת מהשטחים לרבת עמון. יש לו טכסטים קשים

יוסי שריד אומר עליו: הוא אחד מחברי הכנסת היחידים שאני יודע את צבע עיניו, מכיוון שהוא מסתכל לך ישר בעיניים

מיידיות ובחירות. הוא מניח, שהמערך לא יגדל, במיקרה הטוב, ביותר מאשר שלושה עד ארבעה מנדטים.

הוא יודע, כי בקרב עדות מסויימות, המערך עדיין משול למלה גסה. יש אנשים שדבקים בליכוד כדרך אוהדים של כדורגל. אנשים אינם מציגים שום תנאי לאהדתם את, נאמר, בית"ר ירושלים. הדברים אמורים בעיקר אצל הצפון אפריקנים. הם לא שכחו למפא"י את שנות ה־50 וה־60.

„אנחנו הבנים ששיניהם קהו על הבוסר שהאבות אכלו", אומר רמון ביבושת. אבל, לדעתו, גם מפלגת העבודה לא עשתה את חשבון הנפש הרעיוני ואת השינויים האירגוניים, שהיתה אמורה לעשות. „אחרי המהפך, נאמר ונכתב הרבה על כך. מעט מאוד נעשה. מדוע? כי בעצם היינו אופוזיציה גרועה מאוד. בהתחלה, חשבנו שנהיה תקופה ארוכה ביותר באופוזיציה. אחרי שנתיים, כבר עמדנו עם הסטופר ביד, חליפות המיניסטרים מוכנות".

זה חשבון־הנפש של חיים רמון, לא של

ניסתתף בגוף הממונה שופטים. ומכונית בינונית ודירה בינונית. „צמיחה כלכלית" במושגי מישפחת רמון היא, אם להמיר את הדירה הנוכחית באחרת, עם מירפסת־גג מעליה – או בבית קטן, עם גינה. הוא לבוש ספורטיבית ו„אין לי בעיות לבחור מה ללבוש, כי יש לי רק חליפה אחת".

הוא מת על קולנוע. לדעתו, כל אמנות היא פרימיטיבית על יד הקולנוע. בזמן האחרון, אהב את „חזרה לעתיד" („חגיגה!") . את „אי.טי." ראה שלוש פעמים. קורא רק לא ספרות פוליטית, „כי זה עוד עיתון אחר". עכשיו קורא את מילן קונדרה. אוהב גם מדע בדיוני ומתח. חובב ספורט, בעיקר כדורגל וכדורסל. פעם, גם היה פעיל.

חיים רמון שלם עם עיסוקו בפוליטיקה. זה עסק מלוכלך? רמון מניד בכתפיו. „בהתחשב בעובדה, ששם המישחק הוא כוח – זהו מיטבח לא יותר מלוכלך ממיטבחים אחרים. רק שבפוליטיקה, בניגוד למיסעדה, אוהבים לצלם את המיטבח ולא את הצלחת היפה שעל השולחן".

חיים רמון, מימין, בעת הצבעה במשמרת הצעירה, 1984. אחרי תבוסת המערך ב־77, הציעו לו להיות עוזרו של שמעון פרס. רמון סירב. העדיף ללכת למשמרת הצעירה. לדעתו, זהו בסיס של כוח. בבחירות הבאות, לדעתו של רמון, יבואו הרבה צעירים מהסניפים תצלום, חנוך גוטמן

במובן הישיר ביותר של המושג". זה לא פשוט, כי „אי־אפשר ליישם את ריעותיך החברתיות והכלכליות באופן יומיומי בלי לעשות חשבונות עם גופים גדולים, שיכולים לגמול לך או להזיק לך".

חיים רמון הוא זן בלתי־שכיח בפוליטיקה הישראלית, יש לו השקפת־עולם ברורה, והוא עצמאי למרי בפעילותו. ביטוי לעצמאות זו, היא חלקו ביוזמה להקמת הוועדה לחקירת מפולת מניות־הבנקים – בניגוד ללחצים ישירים ועקיפים שהופעלו עליו בסיעה. כסוציאליסט, הוא נגד הגזירות של החודש האחרון, כמו אגרת החינוך המוטלת על הורים ללא הבחנה חברתית, נגד הפגיעות בנכים, בגימלאים ובזכאי הקיצבאות למיניהם.

לעומת זאת, הוא מציע לגבות 125 מיליון דולאר על ידי הטלת מס רינוחי בגובה בשיעור של שני אחוזים, מס על רכישת דירות פאר והמשך הטלת מס־היסף על עצמאיים וחברות.

„יש", הוא אומר, „לבלום את

נגד בלימת התחיקה נגד גזענות.

„יש חברי כנסת שאין להם ויכוח עם כהנא בעניין העקרוני של העליונות היהודית על־פני הערבים. הם חלוקים רק בטאקטיקה. האנשים הללו, הנתמכים על־ידי יו"ר הוועדה לענייני חוקה, חוק ומשפט, אלי קולאס, מעכבים את החוק תוך ניסיון לצמצמו עד כמה שאפשר, ותוך עריכת איזון מלאכותי ולא רלוואנטי עם הרשימה המתקדמת לשלום".

הוא מצהיר, כי מומו עניין טאבה הוא קיים לגיטימי לפירוק ממשלת האחדות הלאומית. האפשרות ששמעון פרס יכבד את הסכם הרוטאציה מדירה שינה מעיניו. כבר הודיע לפרס, כי לא יצביע אמון בממשלה בראשות יצחק שמיר. „באין עומד עניין כיבוד־הסכמים כנגד אחריות לאומית. אם לא ניתן להמשיך את תהליך השלום, במיסגרת אחריות לאומית, יש לפרק את האחדות הלאומית".

הוא נגד ממשלה צרה, בעד בחירות

מפלגת־העבודה.

חיים רמון מצייד בנתונים המקלים עליו את דרכו הפוליטית בעירן הדמוקרטיה הפנימית והתקשורת והאלקטרוניקה. הוא גבוה, בעל בלורית שחורה ומלאה, רהוט בדיבורו, ומתנסח בקלות.

„אני גם נואם לא רע", אומר רמון בענווה, „אבל מסתר להוסיף, כי תקופת הנואמים הגדולים בכנסת חלפה. אף אחד איננו סנה, בגין או לבון. הנואם הטוב ביותר בכנסת הנוכחית הוא, לדעתו, יוסי שריד".

כאמור, הוא נולד ביפו, אליה הגיעו הוריו אחרי שהות במעברת רעננה. למד בבית־ספר וייצמן, ביפו, בכיתה אחת עם יונה אליאן.

רוב החברים שלו ושל אשתו, רעייתו, לא באים מהפוליטיקה. הם גרים בעיר, מיבנה השרון. שניהם עובדים ואינם בעלי אמצעים. הוא מחזיק משרד פרקליטים, אבל מטיל על עצמו סייגים חמורים ביותר. אחד הסייגים: אינו מופיע בבית־המשפט, מכיוון שהוא

הוא למד את זה ביסודיות, מגיל צעיר. זו, לדבריו, דיסציפלינה מיוחדת ומורכבת, שיש ללמוד אותה. לשגיאות בפוליטיקה יש, לדעתו, משמעות מיוחדת, מכיוון שעוסקים בדיני נפשות. היתרון שלו, נאמר, על יצחק רבין הוא בכך, שהוא, רמון, עשה את שגיאותיו הפוליטיות בתור מזכיר המשמרת הצעירה, ואילו רבין – בתור ראש־ממשלה, עם כל התוצאות המתבקשות.

לרוח שלו, הוא משוכנע, יש מקום משלו, בפוליטיקה, כמו מחשבה לה. „אני לא מרגיש שום הבדל בין צורת הדיבור או החשיבה שלי, ובין אלו של חברי שאינם פוליטיקאים. יש לטלגר ראש רוגמה". אבל, במקרה אחר חיים רמון יודע, שהוא עוסק בשיא הכוחניות הקיימת בחברה – השלטון. יש מגבקיקות, יש פוטנציאל של השחתה ריש גם", אומר חיים רמון, „לעמוד נוקר־בוקר מול הראי, ולבדוק את עצמך מחדש, שמא נשחקו הרגישויות שלך, שמא פוקעת חסיבותם של האידיאלים אשר אמורים להיות נר לרגליך".

הלוח הביתי

מרכז

תל אביב לה-גרדיה 58, יד אליהו טל. 03-390721

בתים פרטיים ודירות גדולות

- גני יהודה - בהמשך לסביון. כל קוטג' 200 מ"ר על פני שטח של 500 מ"ר.
- רמת אפעל - בלב רמת אפעל. לבחירתך בתים בני 215 מ"ר, או 245 מ"ר. כל בית על פני שטח של 500 מ"ר.
- גבעת אויה - ליד מלון אויה. כל יחידת דיור 180-150 מ"ר. חלקת אדמה בת 350-400 מ"ר.
- הוד השרון - במרכז השרון. כל קוטג' 175 מ"ר על פני שטח 470 מ"ר.
- מגדלי אביב - ברמת אביב ג'. דירות 4 חדרים - 136 מ"ר, דירות 5 חדרים - 155 מ"ר.
- חולון - רח' בוסתנאי, דירת קוטג' אחרונה 142 מ"ר.

דירות 4-5 חדרים

- חולון - רח' ארלוזורוב פינת גולומב דירות 4 חדרים 119 מ"ר, דירות 4 חדרים 91 מ"ר + גג עם חדרון 45 מ"ר.
- פתח תקוה - ברח' קפלן - צה"ל, דירות 3½ חדרים - 87 מ"ר, 4 חדרים - 100 מ"ר, 4½ חדרים - 117 מ"ר.
- נתניה - ברח' איתמר בן אב"י, דירות 3½ חדרים - 88 מ"ר, 4 חדרים - 105 מ"ר.
- חולון - ברח' בוסתנאי בבית מגורים בן שתי קומות בלבד, דירות 4 חדרים - 87 מ"ר.
- חולון - קרית בן גוריון, דירות 5 חדרים, 136 מ"ר כל דירה. דירות 4 חדרים, 105 מ"ר כל דירה.

דירות 3-4 חדרים

- בת-ים - רמת הנשיא דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים.
- נוה עופר - על גבול ת"א-חולון ברח' אהל יעקב, דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- נוה פולג - בדרום נתניה, ליד הים דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- קרית שלום - ברח' קיבוץ גלויות, דירות 3 חדרים 72 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.

חיפה

חיפה - רח' החלוץ 43 טל. 04-660915

בתים פרטיים ודירות גדולות

- פרדס חנה - איכות חיים בנוסח כפרי. וילות חד-משפחתיות 4 חדרים 104 מ"ר + חדר משק 26 מ"ר, 4 חדרים 120 מ"ר + חדר משק 24 מ"ר. וילות דו-משפחתיות 4 חדרים 88 מ"ר. אפשרות לתוספת בניה.

שיכון עובדים

- חיפה נוף-ים - בצפון מערב הכרמל, דירות גן מרהיבות צופות לים. 5 חדרים - 120 מ"ר + מרפסת 23 מ"ר.
- חיפה פאר נוף - בין הדר לכרמל, 5 בנינים מדורגים עם כניסות נפרדות דירות 5 חדרים 105 מ"ר + 11 מ"ר מרפסת. דירות 4 חדרים 98 מ"ר + 15 מ"ר מרפסת. 2 דירות קוטג'.

דירות 3-4 חדרים

- חיפה רמות ספיר - מול מפרץ חיפה, דירות 4 חדרים 100 מ"ר, 3½ חדרים - 89 מ"ר, 3 חדרים - 75 מ"ר, פנטהאוז 121 מ"ר + מרפסת 22 מ"ר.
- חיפה נוה שאנן - בבנין בן 5 קומות דירות 4 חדרים 106 מ"ר.
- קרית אתא - בבית מדורג בן 3 קומות, דירת גן אחרונה בת 4 חדרים - 115 מ"ר + מרפסת 12 מ"ר.
- נהריה - ברח' הרצל 4 חדרים - 114 מ"ר, 111 מ"ר, 94 מ"ר.

- טבריה - בקרית שמואל דירות מגורים בנות 4 חדרים, 120 מ"ר כל אחת. מתאים גם לדירות נופש.
- נצרת עילית - בשכונת בן גוריון בדרום העיר, דירות 4 חדרים 86 מ"ר, 3 חדרים - 73 מ"ר. כניסה מיידית.

ירושלים

רח' הלל 8 טל. 02-233396.

דירות 3-4 חדרים

- גילה - דירות 4, 3½, 3, 2 חדרים (לדירות 4 חדרים הכניסה מיידית). תחבורה נוחה לעיר.
- פסגת זאב - אזור חדש בעיר. דירות 3 חדרים + מחסן ודירות 3 חדרים + מחסן וחצר פרטית צמודה.

דירות למכירה

דרום

אשדוד רח' רוגוזין 25 טל. 055-57732/3

בתים פרטיים

- אשקלון - בשכונת ברנע, עדיין נותרו מס' קוטג'ים בני 6 חדרים, 164 מ"ר כל אחד.

דירות 3-4 חדרים

- ראשל"צ - קרית ראשון בבנינים בני 8 קומות. דירות 4 חדרים בנות 106 מ"ר.
- ראשל"צ - ברח' אברבנל, דירות 4 חדרים 117 - 120 מ"ר ודירות 3½ חדרים - 104 מ"ר.
- אשדוד - פאר אשדוד ברח' רוגוזין פינת יצחק הנשיא. בנין בן 8 קומות, דירות 4 חדרים 97 מ"ר.
- נס-ציונה - בשכונת רמת בן צבי דירות 4 חדרים 88 מ"ר. דירות 3 חדרים 76 מ"ר.
- אשקלון - בשכונת ברנע הצופה אל הים דירות 3½ חדרים 88 מ"ר.

באר שבע

מרכז הנגב טל. 057-72540

דירות 5 חדרים

- באר שבע - מגדלי עופר בשכונה ה' מגדלי יוקרה לבחירתך דירות 5 חדרים ופנטהאוז.

דירות 3-4 חדרים

- ערד - ברובע חלמיש דירות 4 חדרים - 88 מ"ר דירות 3 חדרים - 74 מ"ר לכניסה מיידית.
- באר-שבע - בשכונה ו' דירות 3 חדרים בנות 74 מ"ר ודירות 4 חדרים 93 מ"ר.
- קרית גת - בשדרות לכיש דירות 4 חדרים 94 מ"ר. דירות 3 חדרים - 75 מ"ר.

חנויות

בכל רחבי הארץ.

- רעננה - ברח' אחוזה בלב המרכז המסחרי נותרו עוד שתי חנויות. 61.5 מ"ר + מרתף 45 מ"ר. 67.5 מ"ר + מרתף 43 מ"ר.
- חולון - ברח' ביאליק פינת לבון שתי חנויות למכירה 211 מ"ר + 84 מ"ר גלריה. 119 מ"ר + 35 מ"ר גלריה.
- חולון - רח' בן עמרם 4 חנויות בנות 25-30 מ"ר כל אחת.
- יבנה - בשכונת בן גוריון חמש חנויות 40 מ"ר כ"א
- אשדוד - ברח' רוגוזין - לב המרכז המסחרי של העיר 4 חנויות בגדלים של 36-45 מ"ר כולל גלריות.
- כרמיאל - ברח' יחיעם 3 חנויות 36 מ"ר כ"א

אומרים ישנה ארץ

הר גבס (הר חרוט) במכתש רמון

מסלול טיול

ברכב וברגל לרוחב מכתש רמון

טבע ונוף

הנגב הצפוני הוא איזור מוגבה, שאזורים נמוכים ממנו מקיפים אותו: – בקע הערבה, בצפון – ביקעת באר־שבע וביקעת ערד, בדרום – אגן הניקז של נחל פארן והמישר, ובמערב – חולות צפון סיני.

בנגב הצפוני ארבעה רכסים מקבילים, שביניהם עמקים מוארכים. בשיאי שלושה מהרכסים הללו מצויים מכתשים: המכתש הקטן, המכתש הגדול ומכתש רמון, שבהם חשופות אבני־חול צבעוניות. מי־הגשמים מנוקזים כאן על ידי קניונים מרשימים, בהם נובעים מעיינות, המהווים מקור חיים במדבר.

כמות הגשמים בנגב הצפוני אינה עולה על כ־100 מ"מ בשנה, כלומר כ־1/6 מכמות הגשם במרכז הארץ. המישקעים המועטים וצורות הנוף, הם שקובעים את תפוצת הצמחים ובעלי־החיים, ואת אופי פעילות האדם באיזור.

בנגב הצפוני בעלי־חיים רבים: היעל והצבי שאפשר לראותם בשעות היום, הצבוע, השועל, הזאב והנמר הפעילים בעיקר בלילה, הנשרים והבזים המקנים במצוקים הגבוהים, ועוד עופות, מכרסמים וזוחלים רבים.

עקב המישקעים המעטים והטמפרטורות הגבוהות, מתרכזת הצמחיה סמוך למקורות המים. הצמחים העיקריים בערוצי הנחלים הם הזוגן, האשל והרותם: סמוך למעיינות יש צמחי־מים, שהידועים בהם הינם הקנה והסוף.

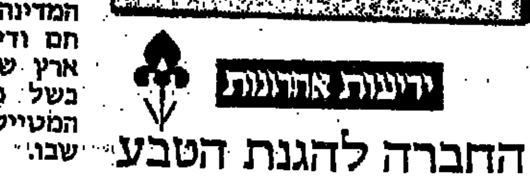
הפעילות האנושית

עוד בתקופת בית ראשון, לפני כ־2700 שנה, הוקמו באיזור מצודות, ששמרו על גבולה של ממלכת יהודה מפני פולשים מהמדבר. הנבטים, שהגיעו לנגב לפני כ־2000 שנה, חלשו על דרכי המסחר והקימו בנגב ערים מפוארות, כגון עבדת, שיבטה וממשית, אשר סמוך להן נמצאו שרידים של מערכות חקלאיות. בין הממצאים המרשימים בערים אלה: בית בד לשמן, גתות ליין, בתי־מרחץ מפוארים וכן כנסיות מתקופות מאוחרות יותר.

עם חידוש ההתיישבות בארץ־ישראל הוקמו בנגב הצפוני קיבוצים כמו רביבים ושדה־בוקר, ולאחר קום המדינה – העיירות מיצפה־רמון, ירוחם ודימונה. הנגב הצפוני הינו חבל ארץ שנופיו טבעיים ופראיים. כיום, בשל פריסת צה"ל במקום וריבוי המטיילים, קיימת סכנה לערכי הטבע שבו.

מודיעין טבע טלפוני

החברה להגנת הטבע מחדשת את שירות המודיעין הטלפוני. שלח בנושא: "טיול השבוע לאן?". יועצי הטיולים יתנו לקהל הרחב מידע בכל יום חמישי, בין השעות 18.00-20.00 בטלפון 03-382501 [illegible]

מסלול הטיול

נופי בראשית מלהיבים, תצפיות נישאות, צמחיה מדברית מעניינת, דרך עתיקה ומקורות מים במדבר, ממתינים לנו בגדול שבין המכתשים בארץ, מקום בו מסתרי הגיאולוגיה נגלים גם לחובבים.

בנוסענו מבאר־שבע לאילת בכביש מצפה־רמון (כביש מס' 40), כ־400 מ' לפני צומת בית הספר לקצינים, בצד שמאל של הכביש, נבחין בתלולית עפר לבנה. נצעד אליה ונגלה בור־מים עגול, מדופן אבנים (מסומן במפה במס' 1). אל הבור מוליכות שתי תעלות הזנה, האוספות את מי־הנגב הזורמים במידרון בעת גשם.

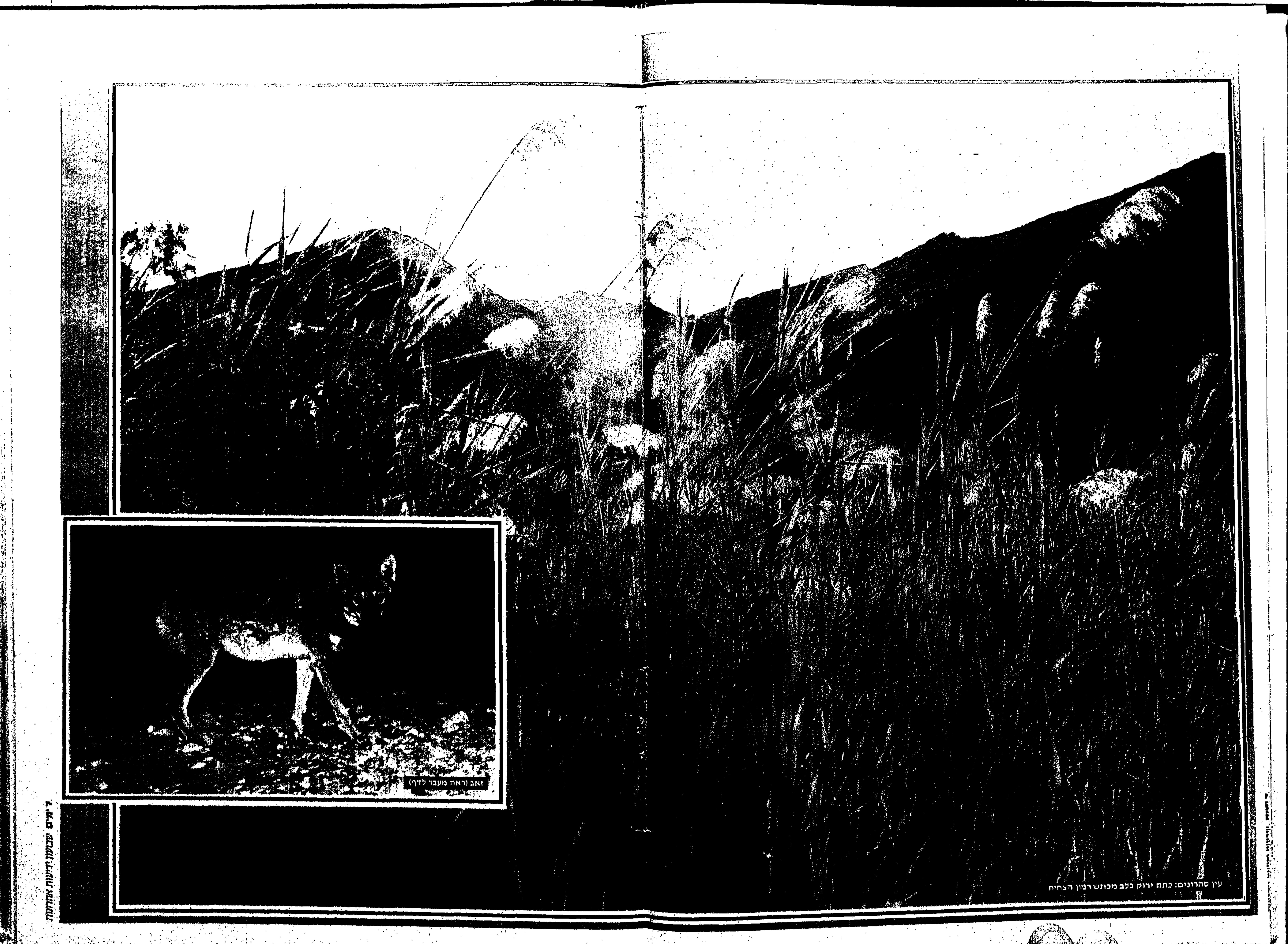
הבור הינו שריד מפואר לפעילות האדם באיזור בתקופה הישראלית. הוא שוקם ושופץ במסגרת פעילות חינוכית הנעשית בביה"ס לקצינים של צה"ל, עם בית־ספר שדה הר־הנגב. האתר פתוח לטיול בשבת.

נמשיך לאורך תעלת ההזנה הימנית של הבור. בראש המצוק נגיע אל מצודה מרובעת, אחת מעשרות המצודות מתקופת המלוכה, שהיו פרוסות לאורך מצוקי הר־הנגב.

מיד אחרי מצפה רמון פונה הכביש תדות מזרחה (2) ולמרגלותינו מתגלה נוף הקדומים של מכתש רמון.

הרמון הוא הגדול במכתשי הנגב: צורתו כשל לב מוארך, אורכו 34 קילומטר ורוחבו המכסימלי 12 קילומטר. המצוק המקיף את המכתש מתנשא לגובה 250 מ' מעל קרקעיתו, ומהווה גבול גיאוגרפי ברור וחד־משמעי בין המכתש לבין הר־הנגב הגבוה שמצפון לו.

הכביש בו באנו, ובו נרד מיד אל

זאב (ראה מעבר לדף)

עין סהרונים: כתם ירוק בלב מכתש רמון הצחיח

مجلة من اسرائيل

המכתש, היה עד שנת 1964 הכביש הראשי לאילת. "מעלה העצמאות", שבראשו אנו עומדים, נפרץ כאן במבצע צבאי של חיל ההנדסה בשנת 1954. כרזת המתכת על המצוק בראש המעלה מציינת את המאורע.

גבולו הדרומי של המכתש עובר בשן רמון – הר כהה הנראה ברצף ההרים שממולנו. מצפון־מזרח סוגר על המכתש הר ארדון הבהיר והשטוח.

במרכז המכתש, לאורכו, מימין לשמאל, עובר נחל רמון, המנקז את המכתש. הוא נראה בבירור בזכות הצמחיה הירוקה הגדלה לאורכו.

על קרקעית המכתש נבחין בשכבה חומה. זוהי צורת נוף, המכונה רבדה. מדרום לה – מיבני מפעל החרסית, הכורה כאן חומר גלם לייצור חרסינה.

בתום התצפית נשים פעמינו מטה, אל המכתש.

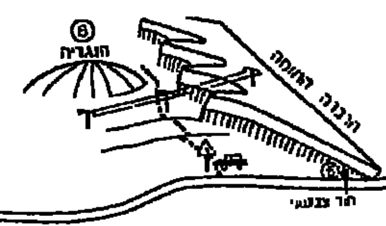
המלצה: בתחילת הנסיעה כדאי להביט במד־האוץ (ספידומטר), לרשום את הקריאה בו כאן, ולזכור שהמרחקים המופיעים להלן מדודים מכאן.

במורד הכביש, למרגלות המידרון (3), נבחין בשלטים אדומים, אשר הוצבו כאן על ידי היחידה לגיאולוגיה באוניברסיטה הפתוחה. שלטים אלה הופכים את מכתש רמון למוזיאון גיאולוגי טבעי ענק. כדאי לעצור ליד השלטים וללמוד מהם על הרכב הסלעים והתהליכים שעיצבו את נוף הקדומים כאן.

הכביש בו אנו יורדים שופץ בראשית שנות ה־80. אבל אגב שיפוץ נשפכו ללא צורך טונות של סלעים על מידרון המכתש. והם בולטים כפצע בנוף ומפריעים לכל המתבונן מהמכתש צפונה.

בסמוך לפיתול בכביש מתגלה שיכבה אפורה (4) במצוק הסמוך. זהו אופק חרסית עשיר במאובנים, הנקרא בנטונית. פה ושם מכוסה השיכבה ברשת המחוברת לסלע במסמרי ענק. הדבר נעשה כהכנה לכסות את המצוק כולו בבטון, כדי למנוע דירדור סלעים לכביש בחורף. לאחר מאמצים רבים של אנשי "החברה להגנת הטבע", מבית־ספר שדה הר הנגב, סוכם, כי משך שנה־שנתיים ייערכו בדיקות מעמיקות שיקבעו האם באמת יש צורך בכיסוי המצוק.

בהגיענו אל קרקעית המכתש (7 קילומטר מהתצפית), נתקרב במהירות אל הרבדה החומה (5), אותה ראינו מהתצפית.

כ־0.8 קילומטר מעבר לרבדה ניצב תמרור דרכים לפני עיקול בכביש. נחנה את הרכב לידו ונצא ברגל אל "הנגריה" (6), לסיור שיימשך כשעה ורבע.

"הנגריה" הוא כינויה של הגבעה הכהה, שלמרגלות הרבדה החומה. זוכרים אותה משקופית הנוף המלווה את תחזית מזג האויר בטלויזיה? ובכן, זוהי ההזדמנות לחזות בה בגודל טבעי, ובלי כורסה...

מן התמרור שלידו חנינו יוצא שביל ימינה, עובר תחת קו מתח גבוה, וכעבור 800 מ' מגיע למרגלות גבעת "הנגריה".

פירוש השם נמצא אולי בראש הגבעה שם מפוזרים עמודים מעין בולי עץ מהוקצעים שצורתם הגיאומטרית היא מינסרה, אלא שכאן הם עשויים אבן־חול.

נסייר בגבעת הנגריה בזהירות, שלא לפגוע בעמודים ובשבריהם. שכן אלפים פוקדים את האתר מדי שנה, ויש לשמור עליו מכל משמר.

נחזור אל המכונית וניסע דרומה. בקילומטר ה־11 מתצפית המכתש נחצה את ערוץ נחל רמון (7), המנקז את רוב מכתש רמון. נעצור את המכונית ונשוטט כמה דקות באפיק הנחל, שסלעים בשלל צבעים מגוונים אותו. סלעים אלה נסחפים לכאן בשטפונות, מכל פינות המכתש.

הסלעים השחורים הנראים כאן הם בחלקם אבני צור, חלקם אבני חול המכילות הרבה ברזל וחלקם סלעי בזלת – עדות לפעילות געשית שארעה כאן לפני מאות מיליוני שנים.

גדת הנחל בנויה מאבן חול בצבע חום אדמדם, המורבדת ברבדים דקים אלכסוניים ואפקיים לסרוגין. בלשון הגיאוגרפים זהו "שיכוב צולב". כ־30 מטרים מן הכביש נקטע פתאום קיר אבן החול. זהו שבר גאולוגי.

נחזור למכונית וניסע בכביש עוד כ־2 קילומטר. בקילומטר ה־13 מן התצפית – דרך עפר (8) הפונה מזרחה (שמאלה) למפעל החרסית. המחצבות הנטושות לארכה של הדרך פותחות "חלון" גיאלוגי מרהיב אל שכבות סלע רבגוניות. זהו מקום מיוחד למעוניינים בגיאולוגיה, אך בזהירות: משאיות כבדות, עמוסות סלעים, עוברות בדרך זו.

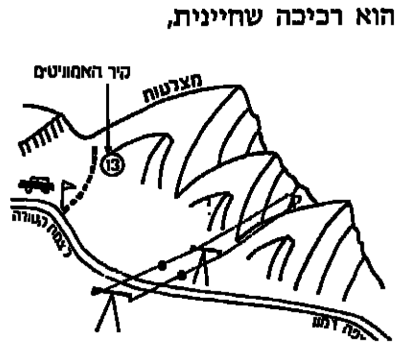
בקילומטר ה־14 מן התצפית נמצא מפעל הגבס (9), שהוקם בסוף שנות החמישים. מגרסת ענק משברת כאן את הסלע לחצץ דק, המובל אל תנור לשריפה. נחנה את הרכב ליד מחצבה נטושה משמאל לכביש ונעלה כ־200 מטרים אל ראש הגבעה. מצפון יתגלה לעינינו "שדה גבס" – מישור אפור, התחום מצפונו בשורת גבעות חומות, ומדרומו בשכבות אפורות ושחורות. נפנה צפונה (שמאלה) לכיוון רבדות הגבס (10), הבנויות כאן משלוש שכבות. השיכבה העליונה היא גיר, מהסוג המכונה "גיר מסריח": אם נעלה אל ראש הגבעה ונשבור מהסלע הוא ידיף ריח לא נעים.

זהו גז גפריתי, האגור בסלע, הגז הוא שריד לנפט או לגז טבעי, שהיו אצורים בעבר בסלע בכמות רבה, אך התנדפו כמעט לגמרי במיליוני השנים שעברו מאז יצירתם.

השיכבה הבינונית ברבדה היא גבס, והתחתונה, הכהה, היתה עדשה ענקית של חומר לוהט שעלה אי־אז ממעמקי האדמה, חדר בינות שכבות הגבס, התקרר והתמצק לסלע. עדשה כזו מכונה ע"י הגיאולוגים "לקוליט".

עוד קילומטר על הכביש ודרך נוספת יוצאת ממנו מזרחה (11). זוהי דרך עפר, באמצעותה ניתן להגיע אל לב מכתש רמון, אל "גבעת חרוט", נחל ארדון, עין סהרונים ומצד מחלת.

במרחק 18 קילומטר מן התצפית חוצה הכביש את ערוצו הרחב של נחל גוונים (12), ומטפס בעליה מתונה במעלה אפור. זהו קצה המכתש. שיכבות הסלע כאן נטויות כמעט בכל כיוון אפשרי, כתוצאה משבר גיאלוגי ענק. נמשיך עוד כמה מאות מטרים, נעבור תחת קו מתח גבוה, ובעיקול הכביש נבחין בשלט המורה ימינה אל "קיר האמוניטים". נחנה בצד הכביש ונצא בשביל, מהלך כ־300 מטרים, אל קיר האמוניטים (13). האמוניט היה יצור ימי, שחי כאן לפני מיליוני שנים, כאשר ים כיסה את כל הנגב. האמוניט הוא רכיכה שחיינית,

בעלת שמונה זרועות ולה שלד חיצוני, כשמתו האמוניטים, הם שקעו בקרקעית הים והתפוררו, אבל השלד החיצוני נותר, התמלא בבוץ ולימים הפך לסלע, כמו במחשוף שכאן. האמוניט הוא ערך טבע מוגן ואין לאספו.

בדרך חזרה למכונית נביט צפונה, אל הרכס הסוגר על המכתש. מראש כל פיסגה קטנה יורד כאן ערוצון ובין כל שני ערוצים נוצר משולש. אלו הן מיצלעות, המאפיינות את דפנותיהם החיצוניות של מכתשים.

מכאן ניסע בכביש מס. 40 כ־80 קילומטרים, בדרך בה הגענו, בחזרה לבאר שבע.

□ עמיר אידלמן

מצוקי מכתש רמון

זאבו זאבו

המעשה שעשה הזאב בסבתא של כיפה אדומה מהאגדות, והנסיון החוך בכיפה אדומה עצמה, מהווה השמצה גסה וחסרת שחר. זאבים אמיתיים, כמו אלה שמשוטטים אצלנו חופשי בעיקר בנגב, בערבה ובמדבר יהודה, אינם מפתים קטינות, לא כל שכן את הסבתא שלהן, ובכלל – אינם פוגעים לרעה בבני אדם. להיפך – הם אפילו חוששים ממנו, ובכל היתקלות מקרית, הזאב, לרוב, יתיז קלירגליים...

הזאב החי באזורנו קטן מאחיו הצפון־אירופאי ולעיתים הוא קטן אף מכלב רועים ממוצע. עם זאת הוא פראי, זריז, מהיר ומותאם להפליא לתנאי הסביבה בה הוא חי, כמו בסיפורים, הזאב אכן מילל ולא אחת שמעתי את יללתו היפה המהדהדת ב"באס" גרוני עמוק ומרשים.

מספר הזאבים בארץ קטן; הוא אינו עולה על מאה. הזאבים הללו חיים חלקם בקבוצות וחלקם בבודדים. לרוב, יוצא הזאב לשחר לטרף בשעות הדמדומים, ופעילותו נמשכת עד שעות הבוקר. אגב סריקות אחרי מזון, הוא שועט למרחקים עצומים ובלילה אחד הוא מסוגל לגמוע עשרות ק"מ, לפני שיחזור בשעות הבוקר לגוב מיסתרו – סבך צמחיה או ניקרה מוסתרת, בשטח מגוזר או מצוקי.

לרוב, ניזון הזאב מטריפת מכרסמים קטנים, ארנבות, עופות ובדומה. אבל קבוצת זאבים המפועלת בלהקה מאורגנת, מסוגלת ללכוד גם צביים. עם זאת, בלי להמעיט בערכו, אין הזאב בוחל בפגרים ואפילו לא בפסולת מטבחים.

הזאבה הנראית בתצלום שבעמודים אלה היא ידידותית במיוחד. היא חיה בדרום הערבה ומוכרת לו. זה שלוש שנים. כנראה שגם אני מוכר לה. עובדה: במהלך תצפיות וצילומים שערכתי באיזור, היא נאותה "לדגמן" לעיני המצלמה (כמובן בעזרת פתיון של כמות ק"ג בשר טחון).

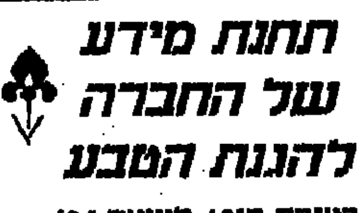
בשמונות חרמון פעילים הזאבים במיוחד באיזור עין סהרונים. יש מהם המשכים לקרבת מטיילים השוהים בשטח בלילה. דועים מקרים בהם נסחבו תרמילי מזון ואף נעליים על ידי זאבים, לכן מטיבים המטיילים באיזור לעשות, אם ישמרו על ציודם סמוך לגופם, ומוטב – בתוך המכונית.

ראוי להדגיש, שבעת היתקלות ליד "פנים אל פנים", ואפילו אם אנו מתעוררים משנת ישרים בתוך שקשינה, שדמותו של זאב גוחנת מעלינו, אגב נביחה בתרמילינו, אין צורך להיבהל ובוודאי שלא להתחיל לצרוח. הנסתייד וצעקה קלות מבריחים את החיה – שהיא בכלות הכל סימפטית, מעניינת ונחמדת ביסודה.

□ בתב וצילם: יוסי אשבול

מידע כללי

• אורך מסלול הנסיעה – כ־22 קילומטר ממעלה עצמאות למעלה אפור.
• אורך קטעי ההליכה – עד 40 דקות בכל פעם.
• גיל המטיילים – כל המשפחה.
• עונות מועדפות – כל השנה.
• מי שתיה – בתחנת הדלק במצפה רמון.
• ציוד מומלץ – כובע, מימיה, נעלי הליכה, משקפת.
• מפות – המפה הפיסית של ארץ ישראל 1:250,000 גליון דרום.
המפה הגיאולוגית של ישראל – גליון דרום.
• ביטחון ועזרה רפואית – משטרת מצפה רמון, מד"א מצפה־רמון.
• שמירת טבע – מכתש רמון הינו שמורת טבע המכילה ערכי טבע מיוחדים וחשובים. התנהג בהתאם: אל תפגע בדומם, בחי ובצומח.
• מידע נוסף – ביה"ס שדה הר־הנגב, מצפה רמון, טל: (057)88616, ביה"ס שדה שדה־בוקר, מדרשת. שדה־בוקר, טל: (057)35333.
• מוזיאון – מרכז המבקרים במצפה רמון. שעות פתיחה: 09.00־16.30 (בתשלום).

תחנת מידע של החברה להגנת הטבע

בשבת ה־18 לינואר '86

תחנות מידע של ביה"ס שדה הר הנגב תעמוד לרשות המטיילים בין השעות 10.00־14.00 בצומת בח"ד 1, 4 ק"מ לפני מצפה רמון (1 במפה).

הערה: מומלץ ללון בביה"ס שדה הר הנגב שבמצפה רמון, עם תאום טלפוני מראש

העורכת: דפנה מרון
הצלומים:
צבעו: יוסי אשבול, דוד בר־עמנואל
שחור לבן: עזריה אלון
אווה: דר לבנה

ביטוח מאבק בסרטן

חידוש בלעדי בביטוח חיים למבוטחי קבוצות הביטוח "הראל־שלוח" ו"מגדל".

עד לעשור האחרון היתה מחלת הסרטן מחלה שאין משיחין בה ולא היתה כמעט תקוה להרפא ממנה. בעשור האחרון, לאור ההתקדמות בחקר המחלה ובמציאת פתרונות לריפויה או להקלה על סבל החולה, החלו רבים להבין כי ניתן לעשות רבות בקשר למחלה. אין עוד מקום לאוזלת יד או ליאוש, ההפך – ניתן להדביר את המחלה כאמצעות טיפולים שונים או להאריך את חיי החולה במספר משמעותי של שנים באיכות חיים טובה או סבירה.

כידוע, מחלת הסרטן קשה ומכאיבה ושכיחותה גבוהה, גם בקרב צעירים. המאבק במחלה מתנהל במישור הרפואי, המשפחתי והכלכלי ומהווה נטל כבד מכל הבחינות על החולה ובני משפחתו.

הידעת כי עלות של ניתוח, אישפוז והוצאות נלוות עלולה להגיע לסכום של עד 25,000$. עלות של טיפול כימותראפי, הקרנות ותרופות מיוחדות מגיעה עד מאות דולרים לחודש ועלות של מערכת סיעודית, דבר לה נזקק בד"כ החולה, עלולה להגיע לכמה אלפי דולרים בחודש! חלק מהטיפולים הנ"ל גם אינו מכוסה ע"י הרפואה הציבורית וגורם לשיבושים בעבודה של החולה ובני משפחתו.

כאן יתמיד חברות הביטוח בעולם ובישראל, רתמו עצמן לביטוחות הקשורות ברווחת הפרט ומשפחתו, תוכניות הביטוח מקנות פצוי למקרה של פרישה מעבודה, אבדן כושר עבודה, נכות או מחלה ועוד. עתה הבינו חברות הביטוח כי עליהן לתרום את חלקן גם במאבק במחלת הסרטן.

בישראל, חברו יחדיו לראשונה בתחום הביטוח, קבוצת הביטוח "מגדל", המובילה והגדולה בבטחי ביטוח חיים בישראל ו"הראל־שלוח", שייחודה בבטוחים רפואיים, במשיבה משותפת להביא לבטוחיהן תכנית אשר תסייע להם במאבק במחלת הסרטן אם וכאשר מחלה זו תפגע בהם.

קבוצות הביטוח "מגדל" ו"הראל־שלוח" הכירו בצורך החשוב שנוצר בישראל, עקב המשבר הכללי שפוגע בשירותי הרפואה הציבורית, לעזור לחולים ולמשפחותיהם לשאת בנטל הכלכלי עקב הטיפול במחלה.

ביטוח "מאבק בסרטן" התקבל בחיוב רב ובברכה על־ידי רופאים ואנשי מקצוע אחרים הקשורים למחלה זו.

מאת שלי חן

מה מעניק "מאבק בסרטן"?

הביטוח מעניק למבוטח (החולה) את סכום הביטוח בעת גילויה של המחלה. המבוטח זכאי להשתמש בסכום הביטוח כהתאם לצרכיו ללא התערבותה של חברת הביטוח. סכום הביטוח משולם ברגעים הקשים ביותר, כאשר על המבוטח לטפל את עומת קיומה של המחלה ולאזור את כל כוחותיו ואמצעיו הכספיים על מנת להתמודד איתה. כך, לשווח בתחום אחד מוסר הנטל מבתפי המבוטח ובני משפחתו וההתמודדות בשאלה הופכת קלה יותר.

המבוטח ירצה, יפנה לייעוץ נוסף בישראל או בחו"ל, ירצה יטפל בכיתכת הראשית הפרטית הקיימת בארץ ובעולם המשפחה, שהופכת לחלק בלתי נפרד במאבק במחלה, תוכל להקדיש עצמה טוב יותר לתמיכה נפשית ומעשית בחולה והכל גם מבורות כספי הביטוח המוענקים בעת גלוי המחלה. כאמור, חידוש נוסף – אם לא גילו לחולה כי חלה במחלת הסרטן, המוטבים אותם קבע המבוטח, יהיו זכאים לקבל את סכום הביטוח ולעשות בו שימוש, כמפורט לעיל.

ישראל פולק,

תצלום: יצחק נומך־מוזס

סיפורי בדים

מאת לאה אתגר

אמרו שהוא תרם להתמוטטות אתא. סיפרו שיש סכסוך במשפחתו, ושאחיו נאלץ לעזוב את המפעל. הבינו שהוא יעסיק 800 ממפוטרי אתא • ישראל פולק, בן 75, מבטל את השמועות. ממרום מפעליו, הוא מביט בהרגשת עליונות על תעשיית האופנה הישראלית. על רקע משבר מעמיק בענף, מצבו מעולם לא היה טוב יותר • לאה אתגר שמעה ממנו שיעור בעסקים, אופנה, ציור ויחסי אנוש

ישראל פולק, בן 75, מבעלי פולגת, רגיל שעושים בדיוק כפי שהוא מצווה. אני משתמשת במלה מצווה, לא במיקרה. פולק, נסיך הכתר של התעשיה הישראלית, אומר לי מה בדיוק היה רוצה שאכתוב עליו, ומה בדיוק הוא אוסר עלי לכתוב. מותר לי לכתוב עליו פרופיל כלכלי. מצב העסקים, הכלכלה בארץ, מה פולק חושב על מדינת ישראל.

אסור לי לכתוב על חייו הפרטיים. אסור, למשל, לשאול לאן „נעלם" חיים פולק, אחיו בן ה־65 של ישראל פולק, שעד לפני זמן קצר ניהל את מיפעל בגיר, השייך לתישלובת פולגת. אסור לכתוב כיצד חי ישראל פולק, מלך פולגת, למי הוא נשוי, איפה הוא גר, באיזו מכונית הוא נוהג. אלה נחשבים, בעיני ישראל פולק, רכילות לשמה.

ישראל פולק היה מעדיף שאכתוב על הפילוסופיה שלו, על הדאגה שלו למדינת ישראל, על הציורים שלו. את הקטע שלו כצייר הוא אוהב מאוד. ישראל פולק מצייר בשמן, בצבעים חמים. הציורים שלו מעטרים כל קיר אפשרי במישרדיו שבבית הטקסטיל בתל אביב. בנושא הזה של ציור, פולק לא מקצר. הוא לא חוסך ממני חוברות צבעוניות, פירסומים, הסברים, מילים.

שאלות כמו איך מתחלקים אחוזי הבעלות בפולגת, שהיא חברה ציבורית הנסחרת בבורסה, מי ממשפחת פולק חולש על מה (לישראל פולק אין ילדים, אבל שלושה מאחייניו עובדים עימו) מרגיזות אותו וזוכות למענה משתמט ומקוצר. השאלות האלה היו, אולי, הסיבה, שהראיון עם פולק ארך לא יותר משעה, למרות שביקשתי לנסוע איתו למפעל בקריית גת, כדי לראות אותו בין העובדים.

אחרי שעה בדיוק, הודיע לי פולק שהראיון תם. מאוחר יותר, כשאטלפן אליו להבהיר פרטים חסרים או כאלה הנראים תמוהים, הוא יהיה קצר רוח. בסוף הראיון, כשאתרעם מעט ואומר לו שהראיון לא שלם, הוא יתרצה לרגע ויאמר: מה איתך, הרי עשית לי סטריפטיז!

סטריפטיז או לא, בארכיון העיתונות של ישראל פולק מצויות מאות כתבות. כולן מעריצות, אוהבות, מלטפות. פולק בנה את

> *פולק מוכן להעסיק את פועלי אתא רק במשמרות לילה. במפעליו, רק ערבים עובדים בלילה*

קרית גת. פולק בנה מעונות לילדי עובדיו. מעולם לא היתה במפעליו שביתה. יחסי האנוש שלו נפלאים. הוא אוהב אדם. כשכל המניות בבורסה התמוטטו, אצל פולק הן החזיקו מעמד. היהלום הנוצץ בתעשיה הישראלית.

את הטון הצורם תורם פנחס גרוב, יושב ראש ועד פועלי אתא. גרוב אמר לפני כמה חודשים, כי בגלל התערבותו של ישראל פולק, איש בעל קשרים עם שרים רבים, נפל המיפעל. גרוב אמר אז, כי לישראל פולק אין עניין שיהיה לו מיתחרה בשוק הישראלי: שנפילת של אחד היא שיגשוג של אחר.

ישראל פולק הגיב בכעס. הכל שטויות. אני לא מכיר את גרוב. בחיים לא דיברתי איתו ולא אמרתי דבר כזה.

אחר כך פורסם, שישראל פולק אמר, שהוא מוכן לקלוט בתישלובת פולגת לפחות 800 מפועלי אתא המפוטרים, אם יעברו למקום מגורים אחר. פולק הכחיש. אמרתי שאני מוכן לקלוט שמונה עד עשרה מהנדסים. את שאר הפועלים, אני מוכן לקלוט, רק אם יסכימו לעבוד במישמרת לילה (פולק מעסיק רק ערבים במישמרות לילה, שכן יהודים, לדבריו, מסרבים), כך או כך, לפירסום על העסקת פועלי אתא, אחראי אחיינו של פולק, דב פולק, המשמש כיום מנכ"ל בגיר ופולגת. האחיין, לדברי ישראל פולק, הובן לא נכון.

בוקר במישרדו של ישראל פולק. בית הטקסטיל, קומה שישית. פולק אחראי לבניין הזה, סיפור הצלחה, לדעתו. שמונים אחוזים מהבניין מאוכלסים. בעיני אחרים, בית הטקסטיל הוא עסק מקרטע. בפירוש לא מרכז טקסטיל. קשה למשוך לשם קונים. אין מציאות אמיתיות, אין די תנועה, מעין פיל לבן באיזור מנשיה.

זה לא מעיב על הבוקר היפה במישרדו של פולק, שתי מזכירות, שטיחים, צמחים, הרבה ציורי שמן של פולק, קפה של בוקר, והים הכחול של תל אביב, הנשקף מבעד לחלונות הזכוכית המרהיבים. ממול, המיסגד של יפו.

מקום טוב להתחיל את היום. מקום טוב להשמיע את הנתונים הבאים: המצב של

חדשני. בגד עור

ספורטיבי. ליגת

מנכ"ל. ישראל פולק

צעיר. קררה

פולגת טוב יותר השנה מבשנה שעברה, אומר ישראל פולק. 10 מיפעלים בתישלובת, 20 חנויות, מחזור של 180 מליון דולר לשנה, ייצוא של 90 מליון דולר. בשנה שעברה, היה היצוא רק 80 מליון דולר. הקניין העיקרי הוא מרקס אנד ספנסר מבריטניה. עכשיו נוספו גם האמריקאים. ישראל פולק חתם גם על הסכמי ייצוא עם רשת החנויות של מייסיז, ועל הסכמי זכויות עם מיס קליבורן וקלווין קליין, כולן חברות מן השורה הראשונה. השנה פולק ימכור לאמריקאים בכ־14 מליון דולר.

בכיס שלו גם חוזה עם האיטלקים. כבר יותר משנה, שפולגת מייצר בישראל את אופנת קררה. המיפעל האיטלקי שולח לישראל דגמים. מה שאפשר למכור בכמויות, מייצרים בארץ, פריטים יקרים וייחודיים – מייבאים מהמפעל בטורינו. בעבר, היו לנו זכויות של חברת הג'ינס „לי", אבל הטעם השתנה, מסביר פולק, הצעירים לא אוהבים ג'ינס סטנדרטי של חמישה כיסים, לכן פנו לקררה האיטלקית.

פולק אומר שהמצלחות הנוכחיות נובעות מהתחזקות המטבעות האירופאים, משקיעת השכר במשק, מהעליה בפריון. כל אלה ביחד משפרים אצלו את המצב.

ברקע, אתא המתפוררת. פולק יגיד שאתא מעולם לא התחרתה עימנו. אנחנו עושים דברים „היי קלאס", צמר, איכות, לא זול כמו אתא. מאוחר יותר הוא אומר, שאתא לא רכשה ציוד חדיש, לא התקדמה ושאסור למפעל לקפוא על שמריו. צריך כל הזמן להביט לעתיד, מפעל זה פרפטום מובילה, הוא אומר.

יש לפולק גאוות יחידה. כשאני מבקשת שידרג את מיפעלו לפי מיקום חשיבותו בארץ, הוא משיב חד וחלק שאין דומה לו. אין שני, אין שלישי, אפילו אין חמישי. יש המון מיפעלים קטנים בארץ, אבל אין תשלובת, הוא אומר. תשלובת, פירושה, שעושים הכל, מההתחלה. בדים מכותנה, כולל ייצור וצביעה, ניפוץ צמר. מתחילים מאפס ומגיעים לבגד המוגמר, הכל תחת קורת גג אחד.

פולגת הוא גם מפעל טקסטיל חשוב בקנה מידה עולמי, אומר פולק. פולגת היום זה 6000 עובדים, פרנסה לחצי העיר קרית גת, מיפעלים בכל רחבי הארץ, וגם באנגליה. פולגת זה גם בגד עור במגדל העמק, גם לגר – תעשיית סריגי אנגורה באור יהודה, גם בגיר – מוצרי הלבשה לגברים ולנשים, ידולין – הלבשה תחתונה לנשים בירושלים, מטריסקס – מכנסי גברים ביבנה, אומן – מיפעל סריגים, תעשיות צמר אוסטרליות – מיפעל לניפוץ צמר באשדוד, ליגת ועוד.

ישראל פולק נוסע יומיים בשבוע ממיפעל למיפעל. אין דומה ראות לשמיעה, הוא אומר. מגיע לשוחח את מנהלי המפעלים. שניים מהם, בני אחים שלו. דב פולק, מנהל את בגיר ואת פולגת. יוסי פולק, מנהל את אומן. בן אח שלישי, אהרון פולק, הוא עורך הדין של התשלובת, אבל יש לו גם מישרד עצמאי.

עד לפני כשנה, ניהל אחיו של ישראל פולק חיים, את בגיר. ב־1987, זכה חיים פולק בפרס היצוא. לפני יותר מעשר שנים הגיע מרוסיה. ישראל פולק הציג אותו אז כאחיו שיצא מן הכפור. ברוסית, ניהל 58 מפעלי טקסטיל.

ישראל פולק מינה אותו למנכ"ל בגיר.

בספטמבר האחרון עזב חיים פולק את ישראל. השכיר את ביתו בתל אביב כשהוא מרוקן מרהיטים. לשוכר הסביר, כי בכל הנראה לא ישוב.

השמועות בעולם העסקים סיפרו, שישראל פולק ואחיו חיים לא הסתדרו ביניהם. שחיים ניהל את המפעל ביד קשה מדי, שהטיל שיטת קנסות. פועל ששגה בייצור, שילם את מחיר הטעות. הוטל עליו קנס. מחיר גבוה לפועלים, שמשכורתם החודשית היא פחות מ־300 שקלים חדשים.

על הפרשה הזאת אומר ישראל פולק, שכמו בכל משפחה, גם במישפחה שלו יש אי הסכמות. אבל אין ריב. בעיקרון, המישפחה חיה יפה והיחסים הדוקים, הוא אומר. ואח שלו עזב, כי הגיע לגיל פרישה, הוא אומר. ולא תמוה בעיניו, שחיים בן ה־65 פרש, ואילו הוא, בן ה־75, לא חושב על כך אפילו. עיסוק האח שלי לא שייכים לעניין, חוץ מזה, אסור עלי לכתוב על ענייני משפחתו.

כך או כך, תולדות המשפחה של פולק אינן מסורי הגודל של האחים יוהנגוף, או רובינשטיין. אבל הנוכחות של ישראל פולק בעיניו הפרטים שלו גדולה. לא ברור מרגיז, אם אחיו, חיים, הצטרף לשלושת האחים

> *על פי השמועה, חיים פולק ניהל את המפעל ביד קשה מדי, פועל ששגה בייצור, נקנס*

אופנה של „לחם וחמאה"

כל יצרן אופנה שמספר לכם שהוא מספר אחד בארץ, כנראה מחק מזיכרונו את „פולגת". עם מחזורה השנתי והיקף יצואה, תשלובת „פולגת" היא לא רק מספר אחד. במירוץ אחר גביע ההישגיות – אף יצרן אופנה אפילו לא מתחיל לנשוף בעורפה. לכל היותר, הוא מתנשף הרחק הרחק ממנה.

קוי היצור הוורטיקליים והממוחשבים של התשלובת הם מהמתוחכמים בעולם. מפעליה מציעים הכל, מכותנות־לילה („ירולין"), עבור לבגדי ספורט, דובונים וג'ינס של „לי" („ליגת"), וסריגים („אומן־לנה"), וכלה בדגמי עור („בגד־עור") וחליפות („בגיר").

לדברי ישראל פולק, „כל הנשים המכובדות שמעריכות איכות ואופנה – קונות בחנויות הרשת. ואכן, המראה המחוייט והגימור האיכותי של דגמי „ליידי־בגיר", מעניקים לאשה מראה מכובד וייצוגי. מסיבה זו, התחבבו החליפות הקלאסיות של החברה על נשים שמקצוען או תפקידן מחייב הופעה כזאת. אחת מהן היא ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר.

מבחינה סגנונית, התשלובת מתמחה בבגדים המכונים בעגה המקצועית „לחם וחמאה": בגדים מאריכי־ימים, המשתנים עם השנים רק במעט.

סגנון זה עונה על צרכיה של שיכבת אוכלוסיה רחבה ושמרנית, כמו זו שפוקדת את „מרקס אנד ספנסר" הבריטית, הקולטת 50 אחוז מכלל יצוא התשלובת. חלק מאוסף „ליידי בגיר" אף מעוצב בבריטניה, בהתאם למבנה גופן של האנגליות. כתוצאה מכך, לישראליות בעלות מבנה ים־תיכוני פחות כחוש – המכנסיים של „ליידי בגיר" אינן מחמיאות. וחבל.

פרט לנקודה זו – „פולגת" מצטיינת בקו הקלאסי שלה, והוא הצד החזק ביותר שלה. נסיונות לסטות ממנו לכיוון עיצוב אופנתי־חולף – מצליחים יותר כ„בגד־עור" מאשר ב„ליידי בגיר". אולי כ„ליידי" טרם נמצא לכך המעצב המתאים.

קו קלאסי מאפיין גם את חליפות הגברים של התשלובת. עד לפני כעשר שנים עיצב אותן פייר קארדן. הקשר עם קארדן נותק, משום שלטענת ישראל פולק, „האופנאי הנודע נתן רק את שמו, לא רעיונות". עתה מעוצב הקו היותר איכותי של „בגיר" על־ידי האופנאי האנגלי ואן דייק. אין ספק שבשבועות האחרונים, מאז שישראל פולק התחיל להלביש את שדרני הטלוויזיה – הם נראים הרבה יותר ייצוגיים ומהוקצעים מכעבר.

במגמה לכבוש גם את פלח השוק של הצעירים, שוחרי המראה התוסס־זרוק – רכשה „פולגת" את זכות היצור של דגמי החברה האיטלקית „קררה".

את „קררה" האיטלקית אין לערבב עם „קררה" האוסטרית, שגם היא פועלת בארץ. הוותיקה שבין השתיים היא האוסטרית, הידועה במשקפי־השמש והסקי שלה, והמייצרת אביזרי ספורט־פעיל ואימוניות המשווקים ב־70 מדינות ברחבי העולם.

בשלב זה, את היחסים בין שתי ה„קררות" לא מאפיינת מלחמה קרה אלא דו־קיום בשלום.

■ נורית בת־יער

מרגרט תאצ'ר, ראש ממשלת בריטניה, מתלבשת אצלו. שדרני הטלוויזיה הישראלית נראים הרבה יותר טוב מאז שהם לובשים את החליפות שלו. כשנמאס לצעירים מהג'ינס הקלאסי, רכש עבורם זכויות ייצור מחברה איטלקית

שבצ'ילי, או שהוא עדיין מתגורר בתל־אביב. בתו של חיים, נטשה, המתגוררת במגדלי דוד המלך, סיפרה למכריה, כי אביה חזר לצ'ילי. יותר מכך, היא לא יודעת.

תשלובת פולגת יצאה בפעם הראשונה לבורסה ב־1967. ישראל פולק אמר, שאז הרגיש שבידיו מפעל מצליח הראוי לצאת עימו לבורסה. היום, פולק הוא יושב ראש ההנהלה, מנכ"ל החברה והאיש שמקבל את ההחלטות.

בידי הציבור כשלושים וחמישה אחוזים מן המניות, רבע ממניות החברה נמצאות בקרן צדקה שהקים פולק לזכר רעייתו הראשונה, אריה. ישראל פולק הוא יושב ראש הקרן. שאר החלקים, בידי משפחת פולק. לישראל פולק, חלק המניות הגדול ביותר. הוא לא רוצה להגיד כמה. מוכן רק לספר, שהקים קרנות לטובת האוניברסיטאות, למילגות חינוך ולכל מיני מוסדות.

את יכולה לכתוב שאני יושב ראש הדירקטוריון של כלל, הוא מכתיב. לא בתפקיד אקזקיוטיבי, אבל פעם בשבוע יש ישיבה ואני משתתף בה. תכתבי גם, שאני יושב ראש הקרן החברתית של ד"ר ישראל כץ, נו איך קוראים לקרן? הוא לא זוכר. פולק מזעיק את המזכירה, וזו מסבירה, שהמדובר בקרן לחקר מדיניות חברתית בישראל.

אין זה סוד, שהמשכורות בענף הטקסטיל הן מהנמוכות במשק, לעתים סכומים הנעים בין 300 ל־450 שקלים חדשים לחודש. יש המכנים משכורות אלה משכורות רעב, ובמקרים רבים מעדיפים המשתכרים לקבל דמי אבטלה, מלעבוד בענף זה. על ישראל פולק, מעולם לא נמתחה ביקורת ציבורית בנושא, שכן הוא נחשב למפרנסה של העיר קרית גת, וכמה ממגני הציבור בעיר, הנקראים על שם אשתו, גם מומנו על ידיו.

נראה, כי השמירה הקפדנית על פרטיותו היא נחלת ההווה בלבד. בעבר, פורסמו פרטים ביאוגרפיים לא מעטים על ישראל פולק.

רעייתו הראשונה, אריה, נפטרה ב־1975. פולק היה נשוי לה 38 שנים. כשנפטרה, החל לצייר. הוא נישא פעם שניה, לפקידה צעירה שעבדה בבגיר, שרה שמה. המשפחה לא אהבה את השידוך הזה. עיתונאי שהיה מיודד עם ישראל פולק פירסם, שפולק אהב שקט וצניעות והכלה הצעירה אהבה ממון וראוותנות. הם התגרשו.

פולק נישא בשלישית, לפני כארבע שנים, לרחל, לשעבר רופאת שיניים, בתו של רב מפינלנד ואלמנת תעשיין טקסטיל בריטי. לרחל בת כת 16, מנישואיה הקודמים. פולק אימץ את הילדה ורואה אותה כבתו. את המשפט האחרון פולק נידב לי. הוא הסכים גם להוסיף, שבימות השבוע הוא גר בצפון תל אביב, ובסופי השבוע, בביתו שבקיסריה.

לפני פחות מתריסר שנים התחיל פולק לצייר. הוא פנה לצייר רוזנטליס ושאל אותו אם יסכים ללמד אותו לצייר. יש לי חוש לשילוב של צבעים ואני מבין בהם, אמר לרוזנטליס. פולק אומר, כי תמיד נהג לשבת בישיבות ולקשקש על נייר.

מאז, הוא מצייר בסטודיו של רוזנטליס ביפו, יום אחד בשבוע. הוא רואה בציור תחביב. אני צייר של יום ראשון, הוא אומר. אבל אולי זה לא מה שהוא באמת חושב על עצמו. הוא מראה לי קטלוגים שיצאו בצ'ילי, שהורפסו בבריטניה, שהוקדשו לאמני צפת, ובכולם מופיעים ציורים של ישראל פולק. התחביב הזה חשוב לו מאוד.

הוא גם מדפיס לוחות שנה עם ציוריו במהדורה מוגבלת, ומחלק אותם לחבריו. פולק דואג שהמזכירה תיתן לי לוח כזה, של השנה שעברה. הוא ביקש מכל עובדיו לחסוך ולהצטמצם, וכתור דוגמא אישית חסך בכך שהשנה לא הדפיס לוח חדש של ציוריו.

פולק מדבר עברית, אידיש, גרמנית ורוסית. התגורר בחמש ארצות, הוא אומר. נולד בהונגריה, עבר לרומניה, לרוסיה, לצ'ילי ובשנת 62 הקים מיפעל בישראל. לא יודע מהי שפת אימו. העברית שלו מצויינת, אבל לא קולחת. יש לו מיבטא אידישיסטי כבד. באיזה שפה הוא חולם? פולק משיב שאינו יודע. באיזו שפה הוא סופר כסף? פולק כבר חשרן. מה פירוש סופר כסף?! הוא לא סופר כסף, כסף זה לא מטרה. אחר כך מתרצה – באידיש, זו שפת אימי, השפה החשובה לי.

פולק קורא עברית. אוהב לקרוא את עמוס עוז, את עגנון; בילדותו למד בישיבה, קל לו לקרוא עברית, אבל קל לו יותר לקרוא עברית של עגנון מאשר עברית של סופר מודרני, הוא אומר. כשהיה צעיר, כתב שירים, הוא אומר ומצטער על פליטת הפה. זה לא לעניין, הוא מסרב לדבר עליהם, איש צעיר עם אי שקט נפשי, כותב שירים, הוא קובע. אחר כך מתרכך: עד היום אין לפולק שקט נפשי. לדעתו, אנשים עם שקט נפשי הם אנשים יבשים, הוא אומר.

פולק מונה את חבריו האישיים: סופרים, רופאים, תעשיינים. צריך לזכור שלא נולדתי פה. הוא אומר. הוא לא גדל כאן על בית הספר הצבא והתנועה. ידידים קרובים הם אברהם שפירא, אהרון דוברת, בנו גיטר, אהרון מאיר מבנק המזרחי, ד"ר יעקב נאמן. יש לו המון ידידים, הוא אומר, ידידים אישיים, לא רק שמות מפורסמים.

הוא חבר עם פרופסור יעקב אגמון, רופא כבלינסון. אגמון תמיד מבקש לבדוק את

> **קל לו יותר לקרוא את עגנון מאשר ספרות מודרנית. כשהיה צעיר, כתב שירים**

פולק, ופולק מסרב. פעם בשנה פולק נוסע לשווייץ, ושם נבדק. אצל אגמון הוא מסרב להיבדק, כדי שלא לערב חברות עם מקצוע, הוא אומר.

מה עוד את רוצה לדעת עליו? רוטן פולק. אדם שמנהל עסק גדול, שמשחק גולף, שהוא בעל משפחה, שפעיל במספר מוסדות, שרואה טלוויזיה כל יום, שקורא עיתונים, שמצייר, שקורא ספרים, שמזמין חברים ושמוזמן, מה עוד יש לו לספר על סדר היום שלו?

אין לי זמן לחשוב על עצמי וזה טוב. אין לי זמן לכלום ויש לי זמן לכל. עברתי את היטלר, עברתי מהפיכות, עברתי ארצות, זה לא מספיק? תכתבי שאני הצייר הכי טוב בין התעשיינים והתעשיין הכי טוב בין הציירים.

האם אני שבע רצון מחיי? אם באתי ארצה והצלחתי, זה סיפוק גדול בשבילי. היום, בגיל 75, אולי לא הייתי עושה שגיאות שעשיתי כשהייתי צעיר, אבל בן אדם הוא לא מחשב ולא גולם. בן אדם פועל עם רגש. אני פעלתי הרבה עם רגש, אבל הראש בלם אותי ולא עשיתי יותר מדי שגיאות.

מה שכן, יש לי היום חרדה. אני חרד מן המצב במדינה. צריך לעבור עוד כיברת דרך ארוכה עד שיהיה טוב. אני אופטימיסט מושבע, מחכה למשיח, אבל משיח לא בא. אז אני מפחד מחבלי משיח, ממלחמת גוג ומגוג. מצפים לנו זמנים קשים כדי שנוכל להגיע לזמנים טובים. עכשיו, צבי דינשטיין מחכה לי, ואת כבר עשית ממני סטריפטיז.

האיש שנולד עם בגד ביד

ישראל פולק נולד בקרפטים הרומניים ב־1910. אביו היה סוחר יערות. בבית היו 11 ילדים, ששנה מהם חיים היום.

פולק למד בבית הספר לטקסטיל בטשרנוביץ שברומניה, חיים הוסיף. בגיל 24 הקים את מיפעלו הראשון [illegible]. אחרי מלחמת העולם השניה, הגיע לצ'ילי, שם כבר חי אחיו מרכוס. האחים היו שותפים בעסק לבגדים. היה לי הכל, כבוד, כסף, כל מה שאדם חפץ, אבל היה חסר לי משהו, אומר פולק.

בראשית שנות השישים, הגיע פנחס ספיר לסנטיגו שבצ'ילי. ישראל פולק היה אז ראש המגבית הציונית בארצו. הוא אירח בביתו את ספיר והציגו בפני יהדות צ'ילי. לפולק ולאחיו היתה אז תעשיית טקסטיל ענקית בדרום אמריקה.

ספיר שיכנע את ישראל פולק להקים מיפעל בישראל. הוא נסע עימו בשעת בוקר מוקדמת [illegible] לקרית גת, פחות מחצי שעה מתל אביב.

פולק הקים את המיפעל. בשנים הראשונות הפסיד שנים וחצי מליון דולר בחמש שנים. הוא נוכח לדעת, שהוא לא יכול לשבת בצ'ילה ולנהל מפעל בישראל.

בסוף שנות השישים, עלה ארצה והתיישב בתל אביב. [illegible] פולק סובר שאין מיפעל כושל או מצליח, יש רק מנהל כושל או מצליח. מעולם לא נסחף [illegible], הוא אומר. הגישה שלו לעסקים סולידית. הוא מכיר עסקי טקסטיל עוד [illegible].

אין לו אפשרות להכיר אישית את כל 6000 המועסקים שלו, אבל הוא [illegible]

[illegible]

■ נורית בת־יער

נפגע תאונות דרכים. מה עם העבודה, ההכנסה, הפיצויים?

תאונות. אין תלונות.

תשקיף

מאת גד בירון

תאונות דרכים. עסק לא נעים. רק נחמה אחת: יש חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים. למעלה מ־200 אלף נפגעים פוצו בעשר השנים האחרונות על־ידי "אבנר" וחברות הביטוח, תוך ביצוע חוק הפיצויים. עשר שנים של תאונות בלי כותרות על תלונות. העסק הזה, "אבנר", עובד טוב, יעיל. הפיקוח של משרד האוצר עוזר והפיקוח הציבורי גובר: שלושה נציגי ציבור מצטרפים לדירקטוריון "אבנר". אפשר להמשיך לסמוך על הטיפול של "אבנר" וחברות הביטוח בתוצאות הכלכליות של תאונות הדרכים.

את ה־12 בדצמבר 1984 לא ישכח יוחאי קליינר כל חייו. באותו יום גשום וערפילי חל מיפנה דראמטי בחייו. הוא עשה, כהרגלו, את דרכו בסטיישן מביתו אל המסגריה שלו בפרברי תל־אביב, כאשר לפתע פגע בו רכב שבא מולו בעוצמה רבה.

בבית החולים, לאחר שהתאושש, חש קליינר כאבים עזים בגופו, אך יותר מכל זה הטרידה אותו המחשבה, כי הוא עומד בפני תקופה קשה, בלי עבודה, בלי הכנסה. הוא היה משוכנע, כי ייאלץ לעבור דרך ארוכה, עד אשר יזכה לקבל את הפיצויים המגיעים לו בעקבות התאונה. בירור מהיר הבהיר לו, כי בתוך שבועות אחדים יקבל פיצוי צמוד ומלא. היום, שנה לאחר האירוע, יודע קליינר את העובדות.

נפגעים רבים בתאונות־דרכים נמצאו כמצבו של קליינר. רק לאחר שנפגעו התברר להם כי הם אינם מופקרים. יש להם גב ברגעים הקשים האלה. בדיוק כשהם צריכים אותו. את הגב הזה נותנת "אבנר" – חברה־בת של חברות הביטוח בישראל, המפעילה את חוק הפיצויים לנפגעי תאונות־דרכים.

עיון בעיתונים מלמד, כי נפגעי תאונות־הדרכים בארץ "לא עשו כותרות" בשנים האחרונות. תלונות על סחבת בטיפול ועינויי־דין, שמילאו בעבר את העתונים, נעלמו מן הנוף הציבורי. השקט הזה מלמד משהו: הסדר הפיצויים באמצעות "אבנר", מאז נוסד, פועל היטב.

ביטוח מפשיטת רגל...

לענף הביטוח בארץ היו כמה שעות עצובות בשנה האחרונה. פשיטות הרגל של חברות ידועות עשו כותרות משך זמן רב והכניסו גם חשש לא קטן אצל ציבור מבוטחים גדול, ולא משנה על איזה ביטוח מדובר.

מכל אותן צרות, וכל אי־השקט הזה לא היה מפריע לנפגעי תאונות הדרכים. להם לא נגרם כל נזק – גם אם היו מבוטחים באותן חברות שנעלמו מעולם הביטוח לעולם שכולו טוב.

במילים אחרות: "אבנר" ביטחה את מרכיב נזקי הגוף גם אצל נפגעים שהיו מבוטחים באותן חברות.

סגירת פרצות בביטוח

"אנחנו רואים ב'אבנר' מכשיר לביצוע נאמן של חוק הפיצויים, שהוא בעיקרו חוק סוציאלי", מבהיר עוזי אבל, מנכ"ל "אבנר". "החברה, שהוקמה לפני כעשר שנים (ראה מסגרת), הפכה לחלק אינטגרלי של מערך הביטוח בארץ בתחום מתן פיצויים לנפגעי תאונות־דרכים".

"אבנר", שהוקמה על־ידי 41 חברות הביטוח, נועדה למעשה, לסגור כמה פרצות שהיו עד אז בטיפול בנפגעי תאונות. "אבנר" הציבה לעצמה, בין יתר מטרותיה, מטרה חשובה: להבטיח שיתוף־פעולה בין חברות הביטוח לבין הרשויות הממלכתיות. כן ביקשה החברה לבחון באופן אובייקטיבי את מחיר הביטוח ולהתאימו לכל תקופה ותקופה. והמדובר גם בהפחתת תעריפים (...). "אבנר" – וזה אולי אחד מיתרונותיה המובהקים – נתונה תחת ביקורת ציבורית מתמדת מצד כל הגורמים האפשריים: הממשלה, הכנסת, הרשויות הצרכניות, אמצעי התקשורת ואורחים מן השורה. עובדה זו ידועה היטב הן לראשי החברה, הפועלים תחת ידיעה זו, והן למבוטחים הזקוקים, בכל רגע, לכתובת בטוחה.

"אבנר" נושאת, למעשה, ב־70 אחוזים מהתשלומים לנפגעי תאונות־דרכים, ובו בזמן, היא מקבלת, באמצעות חברות הביטוח, 70 אחוזים מן הפרמיות לביטוח חובה. כל הכספים הנצברים ב"אבנר" מיועדים לתשלום נזקים. עיקרון חשוב: במקרה שמתברר, כי יש עודף של תקבולים על תשלומים, אין חלוקת דיבידנדים אלא מופחתות הפרמיות. זה קרה כמה פעמים.

הפיקוח הציבורי משתיק

הקמת חברת "אבנר", לפני כעשר שנים, מהווה ציון־דרך חשוב בתולדות הביטוח בישראל. מאז הקמתה פיצתה "אבנר" למעלה מ־200 אלף נפגעי תאונות דרכים. חברה זו שמה לה למטרה לשפר ולייעל את הטיפול בתביעותיהם של נפגעי תאונות. ב"אבנר" מקפידים, כי [illegible] לתשלום הפיצויים. "הנקודה החשובה באמת", מבהיר עוזי אבל, מנכ"ל "אבנר", "היא לשמור שבכל נקודת־זמן יהיה מצב בו התביעות התלויות שוות, פחות או יותר, לסך הנכסים של "אבנר". מבחינה תאורטית מבטיח מצב כזה ש"אבנר" תוכל בכל עת למלא את כל ההתחייבויות לנפגעי תאונות".

"אבנר" פועלת, בין השאר, נוסח הסכם שיש לה עם משרד האוצר, המבטיח את התאמת תעריפי הביטוח. [illegible]

[illegible]

מקום טוב בעולם

מה קורה בשטח? מתברר כי בכל מקרה מתבצע תשלום הפיצויים לנפגעים באופן מלא וצפוי. ולא פחות חשוב: זה עובד מהר. לא צריך להמתין הרבה עד שהכסף עובר לרשות נפגע־תאונות־הדרכים.

ביטוח נפגעי תאונות דרכים הוא נושא ביטוחי רגיש ביותר מבחינה ציבורית בארץ ובעולם. אחרי הכל מדובר כאן לא רק בפגיעה גופנית, אלא גם בגרורותיה: סבל נפשי וכלכלי. סקר בינלאומי, שנערך על־ידי החברה השוויצרית "שוויסרי", שהקיף 103 מדינות, הציב את ישראל בין המדינות המתקדמות ביותר בעולם בתחום החקיקה לנפגעי תאונות־דרכים. חקיקה זו מוצאת מן הכוח אל הפועל על־ידי "אבנר" וחברות הביטוח השונות, מתוקף הסכמים שיש בין "אבנר" לבין כל חברות הביטוח העוסקות בענף הרכב. בכל כגה שנושא זה רגיש, יש את כל הסיבות לקבל בהערכה את הדירוג של ישראל.

הוצאה קטנה, תמורה גדולה

בין שלל תפקידיה שמה לה "אבנר" למטרה להקים מערכת ארצית משוכללת לאיסוף, ריכוז וניתוח כל הנתונים הכספיים – תקבולים ותשלומים – של ענף ביטוח רכב־חובה. לימוד של הנתונים מוכיח, כי עלות ביטוח החובה היא כארבעה אחוזים בלבד מעלות אחזקה ממוצעת של רכב בישראל. חישוב זה מראה, כי לפחות בנוגע לביטוח חובה, נותנת הוצאה כספית קטנה תמורה גדולה. לפחות בשקט שזקוק לו כל מי שאוחז הגה בידיו.

במילים אחרות: ביטוח חובה לרכב הוא אחד הפריטים הזולים ביותר בשוק הרכב היום והוא מאפשר לכל נהג לנסוע בראש שקט ובלב בטוח. נהג כזה יודע, כי אם חלילה ייפגע בתאונה יש לו ולמשפחתו כתובת. שיש מי שידאג לו לפיצוי מלא ויעזור לו לשקם את מה שנפגע.

השקט הזה אומר עוד דבר. הוא אומר כי כל עוד תיפעל מערכת זו במתכונתה הקיימת, תוסיף ישראל לשמור על מקום של כבוד בתחום מתן פיצוי לנפגעי תאונות דרכים.

■ חדשות

פשע • מי דואג לקורבן? • תחקיר

קורבן כפול

בעוד אסירים בבתי-הכלא נהנים מתוכניות שיקום ומטיפול סוציאלי ופסיכולוגי – נאלצים קורבנותיהם להתמודד עם הנזקים והטראומות בכוחות עצמם • בישראל של 86', אין גוף שיטפל בנפגעי שוד, בריונות או פריצה • תקציב משרד העבודה לשיקום האסיר גבוה מזה המיועד לטיפול בקורבנות אונס, בנשים מוכות ובילדים שנפגעו מתקיפה מינית • סעיפי חוק מסוויימים, שנועדו להגן על קורבנות הפשע, אינם מיושמים

מאת צבי זינגר וגד ליאור

חמש פעמים היו יהודה יהודה, בן ה-75, ואשתו קטני, קורבנות למעשי פשע. פעמיים פרצו אלמונים אל תוך ביתם, וגנבו את הפרוטות המעטות שקיבלו כקיצבה מן הביטוח הלאומי. שלוש פעמים נוספות, לא הסתפקו השודדים ברכוש. הם היכו אותם באכזריות, התעללו בהם, ואך בנס לא רצחו אותם. הפעם החמישית, היתה בשבוע שעבר.

"אני רועד מפחד, אולי יבואו עוד פעם השודדים", בוכה יהודה יהודה. "חמש פעמים באו אלי הביתה אנשים, היכו אותי וכמעט שחטו את אשתי. כבר הרבה שנים שאני לא מרגיש בטוח. אף אחד לא מגן עלינו. אף אחד, עד השבוע האחרון, לא עזר לנו. מה שלקחו השודדים – אף אחד לא החזיר לנו. על התרופות, שהיינו צריכים לקבל אחרי המכות, דרשו מאיתנו תשלום. מאיפה אני אשלם, כשלקחו לי את כל הכסף מביטוח לאומי?"

רק הודות לטוב ליבם של חזי טוביהו, מסגר מתל-אביב, ובנו, הותקנו סורגים על חלונות החורבה שבה מתגוררים בני הזוג הישישים. השניים גם אף תרמו לבני הזוג את סכום הכסף שנשדד מהם.

בעוד שבועיים ישכחו מהם. יהודה וקטני יישארו לבד, כיריעה מבעיתה, שהשודדים עלולים לחזור שוב – כפעם הששית.

אילנה (שם בדוי), היא ילדה בת 5. לפני שבועיים, לא חזרה הביתה מהגן. 10 דקות התעללו בה ארבעה נערים. אחיה, בן ה-9 וחצי, מצא אותה מעולפת בפתח גן הילדים.

גם צפנת (שם בדוי), היא ילדה. בת 7. בוקר אחד התדפקו אלמונים על דלת ביתה ואמרו לה: אנחנו מהדואר. צפנת פתחה את הדלת. לנגד עיניה, הוציאו "אנשי הדואר" כמעט את כל תכולת הבית. משניסתה לשאול לאן לוקחים את הדברים, נענתה במכת אגרוף.

אילנה וצפנת זקוקות לטיפול פסיכולוגי ממושך ויקר. את עלותו המלאה משלמים הוריהן.

באותו הזמן ממש, נהנים "אנשי הדואר" מסיוע ביד רחבה. הם, שלא בחלו בתקיפה אכזרית של ילדה קטנה ובהערמה עליה, לומדים אנגלית וחשבון, זוכים לשמוע הרצאות של אנשי אוניברסיטה, רבנים ואחמ"ים – וגם זוכים לרחמי מבקריהם: חברי כנסת, אנשי משפט, עובדים סוציאליים ובעלי מפעלים, המציעים להם עבודה משקמת.

בחשבון ציני, כדאי להיות הצד הפוגע. פושעים, גם המועדים שבהם, זוכים בתשומת ליבה ובמשאביה של החברה יותר מקורבנותיהם. בשעה שהלב היהודי נכמר לשמע סיפורי ה"ילדות הקשה" של השודד, האנס והגנב – אין מי שידאג לזקן שהוכה ונשדד, לאורח שביתו נפרץ וחוכל, או למשפחה שאחד מבניה נרצח על רקע פלילי.

אומר ד"ר יצחק בריק, המשנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה: "למשרד שלנו יש התייחסות ספציפית לאוכלוסיות מוגדרות, מהפגועות ביותר: כגון נשים מוכות, או ילדים שהיו קורבנות לאונס ולאלימות מינית. אבל היה צריך לטפל גם בנפגעי שוד ופריצות. לפעמים, שוד או פריצה הם טראומה קשה, והפגיעה הנפשית אינה פחותה מן הנזק הכספי. במדינה מתוקנת, שירותים לנפגעי פשיעה הם חלק משירותי הרווחה".

ברכה בן צבי, מנהלת אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי, למדה את משמעות המחדל מניסיונה האישי. "אמי בת ה-78, תושבת שכונת רחביה, חזרה באחד הימים הביתה, בסביבות השעה 8 בערב", היא מספרת. "לפתע קפץ עליה מישהו מאחור, הפיל אותה ארצה, חטף את תיקה – ונעלם".

לכאורה, מקרה בנאלי. עשרות כמוהו קורים מידי יום. בעמודי הכרוניקה בעיתונות, כבר הפסיקו לדווח עליהם. אבל, המקרה לא הסתיים בתקיפה בלבד.

"מאז", מספרת בן-צבי, "פיתחה אמי פחדים נוראיים לצאת מן הבית, חרדות מפני כל רחש בלתי צפוי, חששות מפני כל אדם שנראה 'קצת חשוד', למולה של אמי", אומרת ברכה בן-צבי במרירות. "אני, בתה של 'קורבן הפשע', משקמת במקצועי. אבל גם עם העזרה הצמודה שהענקתי לה, ועם כל תשומת הלב שלי – עברו הרבה מאוד חודשים עד שהשתחררה מן הטראומה. ומה תעשה אשה, במצבה של אמי, שבמשפחתה אין פסיכולוג, עובד סוציאלי, או מומחה לשיקומו?"

אם "התמזל מזלך" ונפגעת כתוצאה מפיגוע חבלני – יש לך כתובת בכל הנוגע לסיוע כספי ונפשי. כנ"ל, אם נפגעת בתאונת עבודה או בתאונת-דרכים. אך אם נשדדת, הותקפת על ידי בריונים, ביתך נפרץ, או חלילה נרצח מישהו מבני ביתך – תצטרך להתאושש בכוחות עצמך. פיצוי כספי – אם בכלל – תקבל באמצעות מסגרות חוקיות, שלא הותאמו לנסיבות המיוחדות שבהן פקד אותך האסון.

"למימסד אין שירות מאורגן ומסודר לנפגעי פשעים", אומרת ברכה בן-צבי, "ובמיוחד קשה מצבם של קשישים או ילדים. אם זקן הפך נכה בגלל שנשדד והוכה באכזריות – אין כל חוק, או שירות מעוגן ומסודר, שידאג לו. מצבו של איש צעיר שהפך נכה בנסיבות רומות – קל יותר, יחסית. הוא מכוסה מבחינת הביטוח הלאומי – לא בשל מעשה האלימות שבוצע נגדו, אלא מבחינת הביטוח לצורכי העבודה. הוא זכאי לטעון, שאיבד את כושרו להשתכר, ואז יקבל קיצבה מחליפת שכר, בהמה של הבטחת הכנסה, וכן זכויות שיקום".

באשר לילדים, המצב מורכב יותר. רשויות רבות מטפלות בילדים, במצוקה, בעיקר התחנות לטיפול בילד של משרד הבריאות וקופות החולים, אך גם כאן חסרה הכתובת לבעייתם הספציפית של ילדים, שהיו קורבן למעשי פשע. הדאגה להם, תיפול על ההורים.

יוצא דופן בכל אלו הוא חוק שנחקק ב-1955, המגן על ילדים, שהיו קורבנות לפשיעה מינית, מפני חקירות טראומטיות במשטרה ובבתי המשפט. עפ"י חוק זה, ייחקר הילד ע"י חוקר נוער מיוחד – הרשאי להעיד בשמו בבית המשפט. זאת, כדי למנוע ממנו נזק נפשי. לצורך זה, שונו גם חוקי הראיות, שבית המשפט רשאי לקבלן כקבילות.

יוצאות דופן הן גם נשים מוכות וקורבנות אונס. למען הנשים המוכות, הוקמו מקלטים מיוחדים בתמיכת משרד העבודה והרווחה. עבור קורבנות האונס, הוקמו מרכזי שיקום ביוזמות מקומיות, וולונטריות – אשר זכו גם לתמיכה ולתקציבים מזעריים ממשרד העבודה והרווחה. אולם, גם כאן, מדובר בעיקר ברצונם הטוב של מתנדבים, לא ביוזמה מוסדית מרכזית.

הנזק לקורבנות הפשיעה לעתים חמור ביותר. אשה ירושלמית ש"רק" חטפו ממנה את תיקה ברחוב, פיתחה רעד בכל גופה, פחדים הגובלים בפארנויה וחשש לצאת בגפה לרחוב.

בעל עסק שגילה, כי במשך שנים מעל אחד הזבנים בחנותו בכספי הקופה, פיטר את שני עוזריו, הפסיק לסמוך על אנשים, והגיע – כתוצאה עקיפה מאותו מעשה מירמה – עד כדי התמוטטות, כעבור זמן מה נאלץ לסגור את העסק. איש לא פיצה אותו על כך.

בני משפחה שחזרו לביתם ברחוב שמעוני בשכונת רסקו בירושלים, וגילו לחרדתם כי אלמונים רוקנו את כל תכולת הבית, עמל חייהם, עזבו כעבור חודשים אחדים את הארץ.

אשה שנאנסה, נרתעה אחר-כך ממגעו של גבר, והתגרשה כתוצאה מכך.

ואלה רק דוגמאות אחדות.

ברכה בן צבי: "התקציב הדרוש להקמת שירותי סיוע, אינו גדול במיוחד. התשתית קיימת, וכל שנדרש הוא הגמשה מסויימת בחוק ובנהלי השירות. במסגרת הטיפול שאנו מעניקים לנפגעי פעולות איבה, פיתחנו מודל לפעולה. צוותי חירום יוצאים מיד למקום האירוע. הצוותים נשלחים אל בתי החולים, לשם הובאו הנפגעים, ואל המשפחות. את השמות והפרטים אנחנו מקבלים מהמשטרה.

"אין כל סיבה, שמודל מסוג זה לא יפעל גם כאשר מתרחש מעשה פשע. לדעתי, זה לא צריך לעלות הרבה – המטלה הנוספת תיפול על מנגנון הקיים ממילא. אולי יהיה צורך בעוד הוצאות מועטות כגון תאורה, מנעולים ואמצעי מיגון דומים – בבתיהם של קשישים שהותקפו או נשדדו. אבל בהחלט לא צריך לצורך זה 'לנפח' את כוח האדם. ההוצאה הנוספת, היא בהחלט לא בשמים".

התקציב הדרוש להקמת שירותי סיוע אינו גדול, אפשר להפעיל את הצוותים המטפלים בנפגעי פעולות איבה

"כאשר אנחנו, אנשי המשטרה, מגיעים לזירת עבירה חמורה, איננו יכולים להתפנות לעניינים שברגש. צריך לשמור על קור רוח, גם אם הפשע מזעזע. תפקידנו הראשוני הוא לתפוס את הפושע, גם אם מצבו של הקורבן עושה לנו משהו בלב". כך, רב-פקד יוסי פורטוגל, ראש לשכת החקירות במשטרת מרחב ירושלים.

פורטוגל הוא קצין משטרה ותיק, שנתקל במשך השנים במאות מקרים מזעזעים.

"כחוקרים, חשוב לנו, קודם כל, שהקורבן יהיה רגוע. הוא מצוי בהלם. הוא מבולבל. תפקידנו להרגיע אותו, בעיקר כדי שנוכל לשאוב ממנו את המידע החיוני לנו לחקירה במהירות האפשרית.

"לא נעלמת מעינינו מצוקתו של הקורבן. אנחנו מיידעים במקרה כמו שוד בני משפחת יהודה הישישים, את מתנדבי המשמר האזרחי, הם גורמים ממשלתיים ועירוניים. גם הגורמים בעלי התקשורת הוא חלק מהטיפול".

אולם, גם רב-פקד פורטוגל יודע, כי הטיפול הראשוני בנפגעי הפשעים נותר לעיתים הטיפול היחיד.

"אירוע רודף אירוע. אנחנו לא יכולים לעקוב אחר שיקומו של הנפגע. הרשויות השונות מטפלות בנפגע, אבל ברור שאינן יכולות להתמיד בכך במשך שנים. רשות ממשלתית או עירונית כלשהי, שתתמוך בנפגע, במיוחד אם הוא ערירי – היא בהחלט דבר חיוני".

עם זאת סבור רפ"ק פורטוגל, כי גם האזרחים עצמם חייבים לדאוג לעצמם. מיגון הדירה בצורה נאותה, ביטוח הרכוש ואף הגשת תביעה אזרחית נגד הפושע – אם וכאשר הוא נתפס – הם תפקידו של האזרח. "אולי אין מודעות לכך, אבל, אם הפושע פורץ שגנב רכוש – יכול הנפגע לתבוע אותו בתביעה אזרחית, הן על הרכוש שנגנב, הן על פגיעה גופנית והן על עוגמת הנפש".

ואיך יידע אדם שמבצע העבירה נלכד?

רפ"ק פורטוגל: "ברוב המקרים, נוזמן את הנפגע להעיד בבית המשפט או לזהות את הרכוש שנתפס. אבל החשוד, דרך אחרת היא לשמור על קשר עם חוקר המקרה, ולברר אצלו, מדי פעם, אם נתפס מבצע העבירה".

לעומת זאת, שולל קצין המשטרה את

נפגעי שוד אינם מודעים לכך, שהחוק מאפשר להם לתבוע את הפושע על נזקי רכוש, גוף, ועוגמת נפש

קטני יהודה. קורבן פריצה ובריונות בפעם החמישית, בביתה בירושלים. מצבם של הזקנים חמור במיוחד, גם בהיותם יעד קל לתקיפה, וגם מפני שאינם מכוסים על ידי הביטוח הלאומי, משום שיצאו ממעגל העבודה. תצלום: זום 77

כסף קטן

כמה משקיעה המדינה בטיפול בקורבנות אונס ובילדים מוכים?

המשנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה, ד"ר יצחק בריק, מציג את תקציב משרדו:

• סיוע לקורבנות אונס: משרד העבודה והרווחה תומך במרכזי הסיוע ההתנדבותיים. התקציב השנתי: 15 אלף שקלים חדשים.

• מקלטים לנשים מוכות: הטיפול הישיר נעשה ע"י אגודות ציבוריות. היום מתפקדים 4 מרכזים כאלה: בירושלים, בהרצליה, באשדוד ובחיפה. המשרד מסייע באחזקת המרכזים ובמתן דמי קיום לנשים המוכות. התקציב השנתי: 200 אלף שקלים חדשים.

• ילדים מוזנחים ומוכים: מטופלים באמצעות חוק הנוער, שנועד להגן על שלומם הנפשי והגופני. ישנה גם אגודה ציבורית בשם אל"י, שמטפלת בילדים מוכים. ד"ר בריק אומר, שבסעיף זה אין אפשרות לבודד את ההוצאה התקציבית המוקדשת לילדים שהפכו לקורבנות פשע.

• חוקרי נוער לילדים שנפגעו כתוצאה מתקיפה מינית: 20 אלף שקלים חדשים לשנה.

בסך הכל מתקצב משרד העבודה והרווחה את פעולות הסיוע והשיקום לנפגעי הפשיעה ב-235 אלף שקלים חדשים לשנה.

משרד העבודה והרווחה מתקצב גם את פעולתה של הרשות לשיקום האסיר ב-330 אלף שקלים חדשים לשנה.

ברכה בן צבי, מנהלת אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי, מוסיפה כי משפחתו של אסיר, הנמצא בבית הסוהר, זכאית להבטחת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי. עם שחרורו, זכאי גם האסיר להקצבה זו, למשך חודשיים – מן הנער שהשתחרר מן הכלא. לעומת זאת, בעל קיוסק שנפצע בעת שוד, ואושפז בגין פציעה זו – חייב להוכיח כתנאי לקבלת פיצוי מהביטוח הלאומי, כי אין לו הכנסות ממקורות אחרים, כי אשתו אינה עובדת וכי אין הוא יכול לחזור לעבודה. אם הוא, במקרה, בן 66 – גם לקיצבת נכות לא יזכה.

בעוד שבועיים ישכחו את יהודה יהודה ואת אשתו קטני. מסגר תל אביבי שקרא את סיפורם בעיתון, התנדב לסייע להם

קורבן כפול

(המשך מעמ' 37)

הקמתו של גוף מיוחד, דוגמת הארגון לנפגעי פעולות איבה, לנפגעי הפשיעה.

"הרי לא נוכל להקים ארגון לנפגעי כייסות, ארגון לנפגעי שוד, ארגון לנפגעי פריצה לרכב – למרות שכל אחת מהעבירות היא חמורה".

דברים דומים, על חוסר המודעות לזכויותיהם של נפגעי הפשיעה, משמיע ד"ר לסלי סבה, ויקטימולוג מהמכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים. "קיימים בארץ סעיפי חוק שעניינם הגנה על זכויות קורבן הפשע במישור המשפטי. אולם, בשל חוסר מודעות – הם אינם מיושמים", הוא אומר.

אחד מסעיפי חוק אלה, מאפשר לשופט לחייב את הנאשם בתשלום פיצויים לקורבן, במשפט אזרחי. עוד נקבע, כי מייד עם תום ההליך הפלילי, רשאי הקורבן לפנות לאותו בית משפט, ולבקש שבית משפט זה ינהל גם את ההליך האזרחי נגד העבריין.

סעיף נוסף שאינו מנוצל דיו במערכת המשפטית הישראלית הוא זה המאפשר לקורבן של עבירת תקיפה או הסגת גבול – להגיש מטעם עצמו קובלנה פלילית נגד החשוד. סעיף זה מאפשר ניהול משפט פלילי מטעם הקורבן – במקרים שבהם אין המשטרה מעוניינת לפעול "מחוסר עניין לציבור".

עם זאת, מרגיש ד"ר סבה, כי בנושא אחר נחשבת ישראל לאחת המתקדמות בעולם: זהו החוק המחייב את בתי המשפט לקבל עדות מכלי שלישי, של חוקר נוער מיוחד, על מעשי אונס ועבירות מין נגד ילדים. "זהו חוק המונע מן הילדים הללו את הטראומה של חקירה במשטרה ובבתי המשפט", אומר ד"ר סבה.

כסף מבוזבז?

האם מאמצי השיקום, שמשקיעה המדינה באסירים, נושאים פירות?

הקרימינולוגים שאיתם שוחחנו, וגם המשנה למנכ"ל משרד העבודה והרווחה, ד"ר משה בריק, אומרים כי שתי שנות קיומה של הרשות לשיקום האסיר אינן מספיקות כדי להסיק מסקנות. עם זאת, מעלים קרימינולוגים ספיקות לגבי התועלת השולית – שבהשקעה העצומה, בשיקום אסירים.

קובע ד"ר לסלי סבה: "כל הסטטיסטיקות לגבי שיקום אסירים הן שליליות. כל המחקרים שנערכו עד כה בנושא זה – מראים שסיכויי השיקום של אסירים קטנים, ככל שעברם הפלילי עשיר יותר".

במחקר שערכה ד"ר יעל חסין, מן המכון לקרימינולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, על אוכלוסיית אסירים שנשתחררה מן הכלא, באמצעות ועדות השחרורים בשנת 1971 – נמצא כי בתום 5 שנות מעקב, 75 אחוזים (!) מן המשתחררים הורשעו שוב, לפחות פעם אחת.

ד"ר חסין בדקה גם את אלה שהשתחררו מהכלא באמצעות ועדות החנינה האישיות, בשנים 9-1978. לאחר מעקב של שלוש וחצי שנים התברר, כי 45 אחוזים מן המשתחררים הללו הורשעו מחדש. 54 אחוזים מאלה שהשתחררו מהכלא באמצעות ועדות השחרורים הרגילות – חזרו שוב לכלא לאחר שלוש וחצי שנות מעקב. שיעור המועדות של אלה שריצו את מלוא עונשם, היה לאחר שלוש וחצי שנים – 70 אחוזים.

"אין ספק", אומרת ד"ר יעל חסין, "שאלה הם שיעורי מועדות גבוהים ביותר. אולם המפתיע ביותר הוא שיעור המועדות הגבוה של משוחררי החנינה. אם חשבנו שהחנינה היא אקט של חסד, שמשפיע על אסירים להיטיב את התנהגותם – הרי עולה, כי לגבי מחציתם אין באקט זה שום מוטיבציה לשינוי דרכיהם".

ישנם עבריינים שאינם זקוקים כלל לשיקום. אלה הם האנשים שביצעו פשע חד פעמי – אך אין הם קשורים לתרבות הפשע. למשל, חלק מעברייני הצווארון הלבן, אנשים שרצחו על רקע "כבוד המשפחה" וכו'.

נראה כי כדאי להשקיע את המאמצים בנוער עבריין ובעבריינים ראשונים. "לא אצל כולם – אבל אצל חלקם יש עדיין יכולת, מוטיבציה ופוטנציאל לשנות את דרכם".

נפגעת בפעולת איבה, מובלת לבית החולים. במקרה של נפגעי איבה, צוותים מיוחדים מסייעים לנפגעים ולמשפחות מייד אחרי הפיגוע, והביטוח הלאומי דואג להם אחר כך. לנפגעים משוד, אין כתובת לפנות, אין מי שיפצה או יסייע. תצלום: זום 77

לנפגעי פעולות איבה, תאונות דרכים או עבודה, דואג הביטוח הלאומי. לנשים מוכות או לקורבנות אונס – אירגונים התנדבותיים. ילדים שהותקפו על רקע מיני – חוקר נוער יחסוך מהם את ההופעה בבית־המשפט. אך אם אתה זקן, או קורבן לבריונות, אם ביתך נפרץ או חלילה נרצח מישהו מבני ביתך – תצטרך להשתקם בכוחות עצמך

באחרונה, אף הגדיל המחוקק את סכום הפיצויים שרשאי השופט לגזור, והצמידו למדד. בנוסף לכך, קיבלו אנשי הפרקליטות הנחיות לשקול מתי יש לבקש מבית המשפט להפעיל את הסעיף הזה. "אבל", אומר ד"ר סבה, "רק לעתים נדירות מוכנים השופטים לפסוק על מתן פיצויים מסוג זה – כאשר אין מחלוקת על הסכומים. הם אינם מוכנים להיכנס לחישובים מסובכים. לשם כך קיים המשפט האזרחי, הם אומרים".

לדברי ד"ר סבה, לא יודעים רוב קורבנות הפשיעה על קיום הסעיף הזה בחוק "והמערכת המשפטית אינה עוזרת להם לממש את זכותם בעניין זה".

בחוק הישראלי תוקנו שני סעיפים נוספים, שגם הם אינם מנוצלים כמעט – ושוב, כנראה, בגלל חוסר המודעות לאחרונה נקבע, שפסק דין עלילי מתקבל כראייה

הנבחרים

ליחס מיוחד, זוכה סוג מסויים של קורבנות פשע בארץ. לפני ימים אחדים הציא היועץ המשפטי לממשלה, הפרופ' יצחק זמיר, הנחייה, כי יש לשלם פיצויים לאותם אנשים שנפגעו כתוצאה ממעשי אלימות ופשע, שעה שניסו לסייע לאכיפת החוק.

למשל, יהיה זכאי לפיצוי אדם שמסר למשטרה מידע חיוני שהביא לחשיפת פשע או לגילוי עבריינים – או שעמד למסור עדות במשפט כנגד נאשם בביצוע פשע, ועקב פעילותו זו נפגע.

הפרופ' זמיר כולל בהנחייתו גם זכות לפצות אדם הנפגע תוך כדי נסיון ללכוד אדם שביצע עבירה, אם במהלך המרדף נפגע – הוא זכאי לפיצוי.

אומר הפרופ' זמיר: "במקרים כגון אלה, יש הצדקה מבחינה מוסרית, ושעם מבחינה מעשית, לעודד את מי שמוכן לסייע במאבק לאכיפת החוק והמלחמה נגד העבריינות, ולפצותו על נזק שנגרם לו כתוצאה מסיוע זה".

למטרה זו הוקמה ע"י שר המשפטים, משה ניסים, קרן מיוחדת, שתפקידי נאמניה להחליט למי לשלם פיצויים. המימון לקרן הוא מכספי עזבונות שנתרמו למדינה, ומנהלים אותה נציגי משרדי המשפטים, המשטרה, האוצר והמוסד לביטוח לאומי.

המעניין הוא, שהקרן זו קיימת ומנוהלת כבר שנים אחדות, אולם רק עתה החליטו לפרסם את כללי פעולתה, כדי לעודד את המלחמה בפשיעה.

לשבוע המתחיל ב־17.1.86 והמסתיים ב־23.1.86

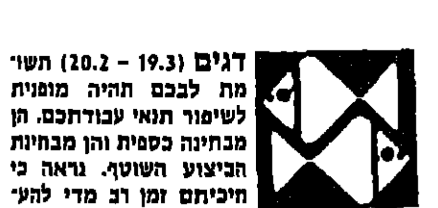
הארועים המרכזיים הצפויים השבוע

- על אף הישגים מרשימים במישור היחסים הבינלאומיים, לישראל יגרם נזק רציני בתדמית כתוצאה מפעולה חריגה במישור הבטחוני.
- פרשה כלכלית חדשה נחשפת ומעוררת הדים בציבור.
- פעולת טרור בקנה מידה גדול מגבירה את המתיחות באיזור.

גדי (22.12 – 19.1) השבוע עבודכם יהיה סוער למדי. מעבר לרגשות הרומנטיים הסוחפים, אתם חוזרים לכושר הביצוע הטבעי שלכם בכל הקשור לעבודה, קאריירה, עסקים וכספים. בשטח החברתי, על אף פעילות מוגברת, קיימת אצלכם תחושה, כי אתם מבזבזים זמן לריק ומוטב להתפנות לענינים תועלתיים יותר. זה הזמן לבדוק מחדש את הקשרים השונים העסקיים או החברתיים כדי לחשוף את האויבים הנסתרים המנסים לחבל לכם בהישגים.

דלי (20.1 – 19.2) השבוע אתם עלולים להקלע לסערה או לסכסוך בנושא הקרוב ללבכם. יתכן כי לחץ חזק מדי מצדכם כלפי בני משפחה או כלפי חברים לעבודה או כלפי שותפים לעסקים, יוצר תגובות נגדיות חריפות מהמצופה. בענייני הרגש – יחול מפנה לטובה. אולם עליכם להזהר ולא לתת אמון מהיר מדי בבן אדם שזה מקרוב הכרתם. ההצלחה בתפקיד חדש או בשימוש בשיטה חדשה, מחזקת את בטחונכם העצמי ומאפשרת לכם להתחיל בתכנון אישי לטווח ארוך. הזהרו מרכילות.

דגים (20.2 – 19.3) תשומת לבכם תהיה מופנית לשיפור תנאי עבודתכם. הן מבחינה כספית והן מבחינות הביצוע השוטף. נראה כי חיכיתם זמן רב מדי להעלות ולחשוף את בעייתכם. זה הזמן להציג דרישות, כלפי הממונים עליכם או כלפי השותפים לעבודה או לעסקים. על אף המוראל הנמוך, אין חשש מלפנות לידידים ותיקים או לבני משפחה כדי לקבל עידוד ותיזוק, אותו אתם צריכים להמשך הדרך. ענייני בריאות דורשים את מלוא תשומת הלב.

טלה (20.3 – 19.4) השבוע מביא לכם הרבה אחריות ועומס עבודה, אך גם את מלוא ההערכה על כושר הביצוע שלכם. אין ספק שיוזמה, אותה נקטתם לאחרונה, מביאה לתוצאות חיוביות בשטח הקריירה. זה הזמן לחתימה על הסכמים ושותפויות וכן על מכירה או קניה של נכסים. שיתוף פעולה מצדכם עם חברים לעבודה או עם שותפים יוריד מהמתח האישי ויאפשר לכם תפקוד קל יותר בחיי היום יום.

שור (21.4 – 20.5) בימים אלה הדגש אצלכם על חיזוק קשרים רגשיים ומשפחתיים וכן על קידומה של תכנית לשינויים במקום המגורים או במקום העבודה. זה הזמן להתעדכן במידע חדש הדרוש לקידומכם בקריירה, ולהשתכלל בחיפוש אחר מקורות אינפורמציה. קשרים חדשים טרם הוכיחו את עצמם. נראה כי אינכם מסוגלים לוותר ולחכות להזדמנות נוספת על מנת לבדוק שוב אם קיימת הצדקה להמשיך בהם. אין צורך להתייאש. לקראת סוף השבוע יוצעו פתרונות מעניינים.

תאומים (21.5 – 22.6) הדגש על עניני כספים, לימודים ועבודה. תוכנית פיננסית שבה התחלתם לאחרונה, מוכיחה את עצמה. זה הזמן להתפנות להשתלמות מקצועית או ללימודים שיש בהם בכדי לקדם אתכם בעבודה. עומס העבודה אמנם אינו מקל עליכם. מוטב כבר כעת להביא בחשבון את הצורך בהשלמת ידע או מידע חשוב לצורך שלטה בעסקים או קידום בקאריירה.

האישיות בחדשות

חיים בר־לב, שר המשטרה, ייליד מזל עקרב. במפת לידתו השמימית נמצאים הכוכבים מאדים ואורנוס בצמידות במזל דגים, יחד נמצא בבל הראש וו האופק המזרחי של המפה. כוכבים אלה נמצאים בקרינה חיובית לירח ולכוכב פלוטו הממוקמים בצמידות במזל סרטן וכן לשמש ולכוכב שבתאי הממוקמים (לא בצמידות) במזל עקרב. בולטת במפה שנייה זו התופעה של ששה גרמי שמיים הנמצאים במשולש מזלות המים (שוים בכל זמן) באופן הרמוני לגמרי. מאידך, הקרינות השליליות הבולטות הן בין כוכב נוגה לירח, בין כוכב חמה לנאו ים ובין כוכב צדק הנמצא במזל קשת לכוכב אורנוס.

מצב כוכבים זה במפת לידתו של בר לב מצביע על כושר החלטה, עיר והוגבות ודביקות בעקרונות, עקשנות, כושר עבודה בלתי רגיל. כושר החלטה, על תושייה ויכולת לצפות נהלכים מראש. מאידך, בולטת כאן הרגישות הגבוהה, חוסר סובלנות לדעות או לגישות מנוגדות. והמבוכה כלפי גילוי רגשות או תגובות רגשיות. למעשה, בר לב הוא אדם רגיש מאוד. אך הוא מצליח לשלוט ברגשותיו וליצור תדמית של אדם קר מזג. הוא יודע לשמור על פרופיל נמוך אך נמצא תמיד במוקדי הכח של קבלת ההחלטות.

בתקופה הנוכחית נמצא בר לב במתח אישי בלתי רגיל. נראה, כי 1986 לא תקל עליו את המלאכה. כבר במרץ הקרוב תתחולל סערה סביב משרדו. דבר שיורום לו קבלת החלטות אישיות מסויימות. עם זאת, הוא צפוי, על אף פגיעות אישיות, ניהן יכבול כיאה, להצלחה ולעליה ביוקרתו האישית והציבורית.

מפת השמיים השבוע – מראה לנו על כך שהשמש וכוכב נוגה מתקדמים תוך כדי צמידות מדוייקת לקראת סיום מהלכם המשותף במזל גדי. כאשר שניהם יחד נכנסים ב־20.1.86 למזל דלי. שם הם ממשיכים את הצמידות ביניהם למספר ימים נוספים. באופן מקביל, באותם ימים ממש, נמצא כוכב צדק בהיבט שלילי מאוד כלפי כוכב המאדים, ובהיבט חיובי מאוד כלפי כוכב אורנוס.

התמונה שלפנינו מצביעה על כך, שאנו נוטים השבוע ליצור שיתוף פעולה עם הקרובים אותנו יותר מהרגיל. הרגשות אצלנו פתוחים וגלויים יותר ואנו מחפשים את הדרך המעשית לייטם אותם בשטח ולהפוך את הקשרים הרגשיים או העסקיים או המשפחתיים למסגרת מחייבת. עם זאת, אנו נוטים למרדנות ומתקשים ללכת בתלם המקובל. אף כי אנו שופעים יותר מתמיד רעיונות מקוריים עלינו לזכור את המטרות שהצבנו לעצמנו ולא לחרוג מהמסלול. התקופה הנוכחית מיטיבה במיוחד עם בני מזל דלי, גדי, סרטן ודגים.

ילודי השבוע – משתייכים בחלקם לשלישון האחרון של מזל גדי ובחלקם לשלישון הראשון של מזל דלי. בני קבוצה זו נמצאים למעשה בקרבת הגבול שבין שני המזלות האמורים ויש בהם שילוב של שניהם. הכוכבים השולטים על קבוצה זו הם שבתאי ואורנוס, ועל כן בולטות כאן שתי תכונות מנוגדות, היינו שמרנות מול מהפכנות או התמדה וסבלנות מול קוצר רוח. בני קבוצה זו מתקשים בקבלת החלטות ובכולת להציע לכלל דעה ברורה בנושאים שונים. עם זאת,

סרטן (23.6 – 22.7) בימים אלה תקבל המלצות בעלות משמעות בכל הקשור לחיי הרגש שלכם. זה הזמן למסד קשר רומנטי או מאידך להסחף לרומן סוער חדש שיתחבור בהמשכו כאשלייה. מכל מקום, הרגשות חזקים מאוד בתקופה זו וגורמים לכם מבוכה רצינית. זה הזמן לחזור לפעילות יוצרת ולעשיית מאמץ רציני בכל הקשור בעבודה ובהשגת המטרות, אותן אתם שמים בסדר עדיפות ראשון. צעירים במשפחה יגרמו לכם אי שקט ודאגה לא מעטה.

אריה (23.7 – 22.8) השבוע מביא לכם שיפור בעניני בריאות ועבודה. הסובבים אתכם באים לקראתכם ומודהים ביחד קלות מבעבר עם תוכניותיכם. עם זאת, המתח הקיים ביניכם לבין קרובי משפחה מסויימים מונע מכם אוירה שקטה. הקפד על מצב בריאות תקין. מומלץ לעבור ביקורת רפואית. הבטחון העצמי חוזר ומאפשר לכם להכנס לתקופה ולפעילות אינטנסיבית בעבודה, בעסקים או בלימודים. זה הזמן לחדש קשר רומנטי שנפסק או להדק קשר רגשי שהתפתח לאחרונה.

בתולה (23.8 – 22.9) בימים אלה הדגש עבורכם הוא על ענייני רגש ועבודה. הבטחון העצמי חוזר במקביל ליצירת קשר רומנטי סוער ומעניין. תוכניות לנסיעה מקבלות תמיכה מצד השותפים או בני זוג. כושר היצירה חוזר לפעילות ומחזיר אתכם למרכז העניינים. נראה, כי השתלבות במקום עבודה חדש או במסגרת עסקית חדשה, נותנת לכם הזדמנות בלתי שגרתית להגיע להישגים מרשימים תוך תקופת זמן קצרה. זה הזמן לארגן מחדש את היחסים בבית ובמשפחה.

מאזניים (23.9 – 22.10) בימים אלה אתם עסוקים וטרודים בארגון מחדש של העניינים הפיננסיים שלכם. לאחר תקופה ארוכה של מצוקה בשטח זה, אתם מתחילים לערוך בדק בית בתקציב. אין זה הזמן המתאים לנסיעות או לביקורים ומוטב להקדיש את הזמן לעבודה יצירתית. בענייני הבית והמשפחה חל שיפור באווירה. בני משפחה נותנים אמון בכם ובתוכניותיכם ומאפשרים לכם לשקם את בטחונכם העצמי.

עקרב (23.10 – 22.11) הדגש על שינויים במסגרת הפעילות השוטפת ועל יוזמה חדשה בעבודה ובקריירה. אתם מעוררים מחדש ולוקחים שוב את האחריות ליוזמה. חברים לעבודה טרם חשו כי אתם כבר באמצע הדרך, כאשר הם רק בתחילתה. בשטח הפיננסי קיימת דאגה. מן הראוי, כי בנושא זה תבדקו שוב אם שיטת הטיפול מתאימה. בבית ובמשפחה קיימת התנגשות חריפה ביניכם לבין בני המשפחה על רקע דעות מנוגדות ותוספר הבנה.

קשת (23.11 – 21.12) השבוע אתם עוברים שינוי רציני במצב רוחכם השוטף. המוראל האישי עולה ואתם מתפנים לעסוק בעניינים שהזנחתם עד כה. על אף התחושה כי הקצב איטי מדי – העקשות משתלמת ואתם בהדרגה מחזירים לעצמכם את הבטחון העצמי. נסיעות קצרות ורחוקות יעסיקו אותכם בימים אלה וכן השלמת עבודות הדורשות את סיומן. ניקוי השולחן מפיגורים צריך להיות בסדר עדיפות

חשבון עם אגם

עמוס קינן

יעקב אגם בגן ילדים ביפו, הפועל בשיטת אגם לחינוך חזותי. זוהי שיטה שלמה עם מילון, דקדוק וסמנטיקה. אם מתחילים בזה בגיל 3, אליבא דאגם, יש סיכוי שאף אלה שנחשבו כאבודים, יתגלו כמבריקים

המזרקה של אגם. מורכבת ממים, אש, תנועה ומוסיקה ומ־450 גוונים. תוכנית מחשב עורכת את התנועה המורכבת, על כל חלקיה המסתובבים. אין צורך להיות נביא כדי להתנבא, שבני נוער יבואו לרקוד שם

בסוף החשבון עם האמן יעקב אגם, מגיע עמוס קינן למסקנות חיוביות: המזרקה החדשה תהפוך את תל־אביב לעיר אמיתית; תוכנית אגם לחינוך חזותי, נראית לקינן מהפיכה מושגית ● אגם שוקל בערך 25 מיליון דולר, מקיים קו־ייצור המיוחד לו. הוא מסתדר היטב עם העובדה שהממסד האמנותי הישראלי מסתייג ממנו ● האיש שהם אוהבים לשנוא

תצלומים: מיכל רותם

את אגם, תענוג לא לאהוב, למי שיכול להרשות לעצמו. אני לא יכול. למרבה הצער, גם צערי האישי שלי, אגם היום הוא מנותני הטון והכיוון לאמנות בת־זמננו. אמן, שבלעדיו לא תתואר האמנות בת־זמננו.

ואגב האמנות בת זמננו, בסוגריים, ספק אם מי שאין בו חסרונותיו של אגם, שרק כדי למנותם הרבה קולמוסים יישברו, יכול היה להגיע להכרה הציבורית, שבעקבותיה מגיעים גם האמצעים, שבלעדיהם קשה מאוד לבצע רעיונות גדולים וחדשניים.

אני מכיר אישית לפחות 998 אמנים ישראליים ו־2 אמנים בינלאומיים, שהם אנשים חביבים, סימפטיים, משכילים, נאורים, חכמים ובעלי מידות תרומיות יותר מיעקב אגם. אולי חלק מהם סבור שלא הגיע להכרה הראויה, כי לא בורך בחסרונות של אגם. אני חושש מאוד, שלא הגיעו להכרה, כי לא קוללו ביתרונות של אגם.

אגם, בן־בלי־מולדת שנולד בראשון לציון וישב אצל הבריטים בלטרון. ידיד אישי של ראשי ממשלות וראשי מדינות, ידיד אישי של אף־לא־אמן אחד. בן ביתם של עשירי, רוזני ושועי העולם. עשיר מופלג בעצמו, בן ביתו של לא איש רוח אחד. אשף ביחסי־ציבור, איש מכירות מבריק, אגרסיבי, מוכר יהדות שאין לו מושג עליה, לקונים שיש להם עוד פחות מושג ממנו, מהי.

כשהגעתי לפאריז, ב־1955, היה אגם הדבר השלישי או הרביעי שהראו לי באותה עיר אורות.

ארכיטקט, אמר לי עליו אביגדור אריכא. כפי הנראה, התכוון לגנאי.

דקורטור, אמר לי מישהו אחר.

היכן מסתיימת היומרה והיכן מתחילה האמנות, לא אמר לי איש מכל אלה. מדוע צייר בינוני הוא אמן ודקורטור מוכשר אינו אמן, לא אמר לי איש, כשם שאיש לא יאמר לך או לי מה זה צייר, מה זה דקורטור. קשקוש. אין ציור, אין ארכיטקטורה, אין דקורציה. יש רק אמנות.

אז, היה אגם בעל סמל מעמד: איש צעיר, בן 25, רוכב על קטנוע. אילו הגעתי לפאריז כמה שנים קודם לכן, יכולתי לפגוש אותו באחד מבתי התמחוי לקלושארים, אלה הקרויים בצרפתית SOUPE POPULAIRE.

מאז הקטנוע, חלה התפתחות מסויימת: מפעלים בצרפת, באמריקה ובישראל, מקיימים קו־ייצור מיוחד לאגם. מדענים ומהנדסים, קונסטרוקטורים וטכנאים, מבצעים אותו. ערים, מדינות, מזמינות ואף מממנות פרוייקטים שלו. הוא אחד המבוקשים, המשוחרים ואף האמידים, בין אמני זמננו.

מקור מאוד מוסמך בסחר האמנות טען באוזני, שהונו של אגם כיום, 25 מיליון דולר. אותי לא מרגיז איש כשרוני שהגיע לתהילה ולרווחה. די מרגיז אותי שלא מרגיז אותי, אבל לא מרגיז אותי. רק מי שהגיע לכל אלה ללא הכישרון, מרגיז אותי.

ב־1956 היתה התחלה האמיתית. בגלריה חדשנית, של אחת דניז רנה, התקיימה התערוכה הראשונה בעולם של אמנות קינטית.

היו, שם כל אלה שהיום מולכים בכיפה: טינגלי, סוטו, ואזארלי. וכמובן יעקב אגם. מהרגע הראשון היה ברור, שכאן מהפכה. כשם שכמה שנים לפני כן, היתה קבוצת "קוברה" של אלשינסקי, יורן, אפל, בורי וכל האחרים, סימן־דרך חדש. כשם שבשעתו, כך היו הסוריאליסטים, או אמני האבסטרקט.

הרושם הראשון היה מדהים, והרושם הראשון מדהים עד היום.

אני יכול לומר הרבה מלים טובות על אמנות קינטית.

היא האמנות בתוך תנועה, אמנות שאין לה תנוחה. אמנות המנצלת את הטכנולוגיה המודרנית להעשרת הביטוי, אמנות הממזגת יסודות כמעט מנוגדים, למסכת זורמת אחת. עד הנה הכל טוב ויפה.

מהבחינה הפילוסופית הטהורה, זה הבל הבלים. אין אמנות שאינה קינטית.

בתוך זווית הפה של הג'וקונדה, יש יותר תנועה מאשר בכל פסל מסתובב, מנגן, מתיז מים וניצוצות ועשן ואש וגפרית ומה לא. כשם שבנמר נח, יש יותר תנועה מאשר בביצה נשלקת וקופצת בתוך מים רותחים.

אלוהים אינו יוצא מתוך המכונה. אין "דיאוס אקס מאכינה". אלוהים יכול רק להתגלות, והוא מתגלה רק למי שמסוגל לגלות אותו וזה הכל.

הדיבורים של אגם על תנועה, אינם שווים יותר מהדיבורים שלו על יהדות. אבל זה לא כל כך חשוב, מפני שהאמנות שלו קיימת לא בגלל, אלא למרות דיבורי ההבל שלו.

ובעניין זה, למרבה הצער, אין צדק. אני מכיר אמנים מחורבנים שיש להם מניפסט נהדר. יש אמנים נהדרים שיש להם מניפסט מחורבן. אין מה לעשות בעניין זה.

בזווית הפה של הג'וקונדה, מושקעת יותר אנרגיה מאשר בפסל הכי מסתובב, על המנוע הכי חזק, בעוצמת המתח הגבוהה ביותר. וכל זאת למה, כל זאת ככה: לפני הפסל המסתובב אתה יכול לעמוד שעה. שעתיים. ארבע שעות. בתוך זמן זה, הוא גומר להראות לך את כל מה שיש בו. לפני הג'וקונדה, גם אם תעמוד 4000 שנה, היא לא תגמור להראות לך מה שיש לה.

בזווית הפה של הג'וקונדה, מושקעת יותר אנרגיה מאשר בפסל הכי מסתובב על המנוע הכי חזק

מה זה אומר. זה אומר שיש קשר, ישנה קורלציה, בין כמות האנרגיה שהושקעה ביצירה, ובין כמות האנרגיה שהיא מסוגלת להקרין מתוכה. אפילו השמש, שממנה ניזון עולמנו, אינה מקור קרינה אינסופי ויום אחד, גם היא תכבה.

אין הבדל עקרוני בין השמש, ובין יצירת אמנות. הג'וקונדה היא השמש שמאורה ניזון יותר מירח אחד. ואם נשתמש בהקבלה אחרת, היופי בתקליט של מוצארט אינו נובע מזה שהוא מסתובב. הוא נובע מהאנרגיה המדהימה שרק גאון יכול להשקיע בתוך מחרוזות של תווים, ואנרגיה זו מוקרנת כמעט עד אינסוף – במושגים של בני תמותה שכמותנו.

אמנות קינטית, כמו כל אופנה אמנותית אחרת, היא רק שם חדש, אופנתי, לדבר הנצחי ששמו אמנות. אין אמנות אבסטרקטית, אין סוריאליסטית. אין קינטית. כל זאת רק לתועלת הקונים והמוכרים. לתועלת האנושות, יש רק אמנות. גמרנו בעניין זה.

אנחנו חוזרים אל אגם.

הוא יצר כך וכך פסלים קינטיים, שהם אולי גאוניים. גאוניים, מפני שיש בהם עוצמה, מתח ותנועה, גם כאשר הם לכאורה, נייחים ומי שקנה אותם לא טורח לסובב אותם או לשנותם. וזאת, מכובדיי, מפני שכאמור, התנועה של פסל ושל תמונה ושל מסכה אינה קיימת בגלל המסובב, אלא בגלל הסיבה.

יש לו כמה מנורות נהדרות יש לו גם כמה מנורות מחורבנות. מחורבנות בשל הסיבה: בצורת היסוד עצמה, אין מתח, אין עוצמה, אין תנועה. למרבה הפלא, בכל היצירות האמורות להיות מאוד יהודיות, אין מתח. במגן דויד, אין מתח ואין עוצמה, כמה שלא תסובב אותו. כך גם בחנוכיה. לא יעזור מאומה, אפילו לא אגם. חבל.

הוא משתמש במיסבי אוויר, הבנויים על חוקי התעופה – על כוח העילוי הנוצר כאשר זרם אוויר עובר מתחת לפרופיל ששטחו התחתון קטן מהעליון – שהוא העיקרון שעליו בנויה כנף המטוס – וכך הוא יוצר פסוס דמוי־סביבון המסוגל להסתובב יחסית ללא הרף. או שהוא משתמש בעקרון המטוטלת ובעזרת הצירוף של דחף קטן יחסית, עם שיווי משקל וסימטריה, יכול פסל גלים שלו לגלגל גלים יחסית ללא הרף.

ובכל זאת – צורת היסוד ולא התנועה או הטכנולוגיה עצמה, הם מקור המתח והתנועה. אין לי מושג אם הקיטש היהודי, מקורו בבנים היהודיים־ישראליים־בצלאליים שלו, או שבמודע הוא מייצר אותם בידיעה, שיש די בתי כנסת ומוסדות יהודיים בעולם, שיקנו קיטש יקר.

היופי בתקליט של מוצארט אינו נובע מזה שהוא מסתובב

כאמור, די בכמה יצירות שלו כדי להקנות לו מקום בגן עדן. ואשר לקיטש, הוא נשאר קיטש גם אם הוא, נאמר, סוציליסטי, פרוגרסיבי או למען השלום.

עוד מלה על אגם כצייר, לפני שנגיע אל תוכנית החינוך החזותי שלו, שהיא בעיני תמצית אגם עלי־אדמות.

אגם הוא קולוריסט גדול. הוא שיקע עצמו, במשך שנים ארוכות, בחורת־הגוונים. הוא אף יוצרם הבלעדי של כמה וכמה גוונים ובני גוונים שלא היו קיימים לפניו.

רק במזרקה שלו, שתעמוד בקרוב בכיכר דיזנגוף בתל־אביב, משוקעים 450 גוונים. על חלק מהם, עבדו אנשים במסירות במשך חודשים ארוכים, עד שהצליחו להפיק אותם. אגם שולט, כיום, על מיכלול של 180 צבעים, שמהם ניתן להרכיב בערך אינסוף של גוונים, שבהם הוא משתמש כדי לתקן שגיאות של אחרים.

הפלנטה המסכנה שלנו, הסובלת מהתפוצצות האוכלוסיה, התקללה בשיכונים ארוכים המכסים אותה. קופסאות־קופסאות שבהם, כסרדינים, מצטופפים בני אדם.

בא אגם, והפך קופסת סרדינים בת 30 קומות, ליצירת אמנות, לאשלייה אופטית נהדרת, למקום שטוב לחיות בו.

רק על זה בלבד, מגיע לו גן עדן.

ואל המזרקה:

ראיתי אותה. המזרקה של אגם תהפוך את תל אביב לעיר.

שבני יבואו בראש וראשונה, מרכז קהילתי. אין צורך להיות נביא כדי להתנבא שהילדים, הקשישים ובני הנוער, יהפכו אותה לפיאצה, שמאז ומתמיד היתה נשמתה של כל קהילייה אנושית.

כאשר בני נוער יבואו לרקוד שם, והם יבואו מפני שהמזרקה מנגנת, הם ינצחו את כל הרשויות והרעות.

המזרקה מורכבת ממים, מאש, מתנועה וממוזיקה. תוכנית מחשב עורכת את התנועה המורכבת, ישרה והפוכה, של כל חלקיה המסתובבים. את תנועת סילוני המים. את תנועת האש, ואת המוזיקה. שיהיה יונתן גפן לילדי הגן. שיהיה "הבו לבנים" ו"אנו באנו ארצה" לפנסיונרים. שיהיה דייויד בואי לבני נוער. הם, כמו שאמר פעם לנין, יצביעו ברגליהם. המזרקה שווה סיפור אך אין לנו מקום, ועד כאן המזרקה.

תוכנית אגם לחינוך חזותי, היא מהפכה. היא מבוססת על שני נתונים מוסכמים.

האחד – בגיל הרך, של שנתיים־שלוש, כבר נקבעת יכולתו של הילד לפתח את כלי החשיבה שלו.

הנתון השני הוא: מישתי אונות המוח, מכשיר הפלא המכיל 10 מיליארד תאי־מחשב, רק אונה אחת פעילה. האונה השניה, נותרת כמעט בלתי מנוצלת.

אותה אונה, היא האונה האינטואיטיבית, האונה ההרמנאוטית בעגת המדענים, שבה משתמשים רק חיות, ילדים ומשוררים ואמנים.

התרבות האנושית, המבוססת על האונה האינטלקטואלית, הפכה אותנו כולנו לאלה

מדוע צייר בינוני הוא אמן, ודקורטור מוכשר אינו אמן

החושבים במלים, במושגים, מעין פקידים ורואי־חשבון של הידע שהצטבר אצלנו, מאז ירדנו מן העצים.

אצל מה שקרוי, שלא בצדק, ילדים טעוני טיפוח, בולט הדבר במיוחד. אלה ילדים, שבתוקף נסיבות חברתיות, משפחתיות או אחרות, מתקשים בביטוי מילולי של אישיותם, ועל כן הם נהפכים לחסרי בטחון עצמי, מסוגרים, לא קומוניקטיביים, לא קולטים את הנלמד. וזאת, על אף היותם מבריקים בתחומים האחרים של הביטוי.

על פי אגם, אין דג מטומטם, אין לטאה טעונת טיפוח ואין ציפור מחוסרת־עבודה. כל אלה, באינטואיציה המוטענת באונה האינטואיטיבית של מוחם, מתפקדים.

מה שעשה אגם, הוא ליצור מילון, דקדוק וסמנטיקה חזותיים. הלכתי לגן הילדים והלכתי לכיתה אל"ף בעיר יבנה, ששם עובדים הילדים ב"פינת אגם".

הם מתחילים, בגיל שלוש, בעיגול. עוברים לקווים: מאונך, מאוזן, משופע.

מהירות הקליטה של העין, עולה מאות מונים על מהירות הקליטה של הכלים הרציונאליים. הילדים מסוגלים כבר בגיל שלוש, לזהות, לקלוט ולזכור ואף להעתיק, צורות קשות ומסובכות.

אגם פיתח שיטה שלמה, מישנה סדורה ב־36 כרכים, מן הקל אל הכבד. ילדים שנחשבו כמעט אבודים, התגלו כמבריקים. התברר, שמי שלומד את מלאכת החשיבה באונה הזנוחה של מוחו, מעביר את תכונת החשיבה אל האונה האחרת – שהרי בסך הכל שתיהן אונות של אותו מוח. וכך, בעצם, מועשרת יכולת החשיבה של כולנו, גם של אלה מאיתנו שאינם מוגדרים כטעוני טיפוח.

בעצם, וזאת טוענים מדעני ימינו, האנושות כולה טעונת טיפוח. אינה משתמשת בכלים שניתנו לה. וזאת, מראשון הביולוגים ועד אחרון המיסטיקונים, אוספנסקי. האונה ההרמנאוטית היא כיום אתגר למדענים מכל הדיסציפלינות. במיוחד, משום מה, בפקולטות לסמנטיקה.

בארץ, לקח על עצמו מכון וייצמן את טיפוח פרוייקט־אגם. וכדי לעשות צדק עם צדיקים, צריך להזכיר את הצדיק יהודה ברוניצקי, מייסדו ובעליו של מפעל "אורטת" ביבנה.

ברוניצקי, מלבד היותו טכנולוג גדול, מי שמפיץ בעולם כיום את ניצול אנרגיית השמש תוצרת ישראל, משוגע לחינוך. וכאשר הקים את מפעלו ביבנה, לא נעלם מעיניו המושג של "כרם ביבנה". התנאי לתרומתו הענקית למכון וייצמן, היה אחד: קודם כל, להפעיל את התוכנית בעיר יבנה. עד כאן מה שמגיע לצדיקים.

אגם יוסיף להיות שנוי במחלוקת, וטוב כך.

קשה להיות אובייקטיבי כלפיו. וגם כך טוב. ישמרנו האל מאלה האהובים על כולם. גם מאלה השנואים על כולם.

ישמרנו האל גם מהשופטים הבאים לשפוט אותנו לא על פי מעשינו, אלא על פי דעתם על מעשינו. אל יהי חלקנו עמהם. אם אפשר, כן יהי רצון.

חיים טובים

1986. היעד: בגרות!

על רשת בתי ספר ייחודית במינה עם שיטת לימוד לא־קונבנציונלית ומנהל שהוא "מיסטר מתמטיקה". לכל מי שמאמין שאף פעם לא מאוחר מדי – מיועדת כתבה זו.

מאת דליה גל

לא לשווא נלחם שר החינוך בכל שנה על תקציב משרדו. החינוך – בנפשנו הוא. הוא שיקבע, בסופו של דבר, מה יהיו פני החברה שלנו, ובאיזו מידה נצליח להדביק את קצב הקידמה של העולם המערבי. חברה בעלת רמה תרבותית היא התשתית לכלכלה בריאה: יותר כוח עבודה אינטליגנטי בכל הדרגים ובכל הענפים.

אין ויכוח על כך, שהמפתח לעבודה כלשהיא, ובוודאי להמשך לימודים במוסד להשכלה גבוהה, הינה תעודת הבגרות. מאידך, מהווה השגתה מעצור שרבים אינם מצליחים לעבור אותו. הרוב "נתקעים" במתמטיקה ובאנגלית, אחרים – גם ביתר המקצועות.

מילת המפתח: הבנה!

מוסד ששם לו ליעד לאפשר למספר הרב ביותר של תלמידים, מכל הגילים ומכל פינה בארץ, להגיע לתעודת בגרות, ובהצלחה מירבית, הוא תיכון "רון". בית ספר ייחודי, שנוסד לפני 30 שנה, זכה למוניטין ולהוקרה הן בקרב המימסד החינוכי והן בקרב הציבור הרחב. מקום, שהשכיל להפוך את הלימודים בו לחוויה מהנה, ופיתח שיטות משלו להביא את תלמידיו לרמת הישגים גבוהה. התוצאות וההצלחה המצטברת הפכו את תיכון "רון" לרשת בתי־ספר ארצית, היחידה במינה.

מאחורי שיטת הלימודים הנהוגה ברשת רון עומד המורה הוותיק, עמוס ערד. עמוס לימד כיתות מרוכזות בחילות השונים בצה"ל במשך 17 שנה, ויכול להתפאר בכך, שתחת שרביטו עברו מיטב קציני צה"ל כמו גם רבים אחרים, שהגיעו לעמדות בכירות בחיים.

עמוס ערד, שתחום התמחותו מתמטיקה (ותלמידיו הדביקו לו את הכינוי "מיסטר מתמטיקה") פיתח שיטה המבוססת על הגיון והבנה. שלא כמקובל בבתי ספר רבים, הדורשים מתלמידיהם לימוד בעליפה של נוסחאות וזכירתן, מאמין עמוס ערד בהפעלת ההגיון שלך. מנסיונו יודע עמוס ערד, שלכל תלמיד הגיון משלו. צריך רק להפעילו מהכוח אל הפועל. כך אתה לומד לפתור לא רק בעיות שנתקלת בהן בעבר, אלא גם ליישם את הבנתך ולהשתמש בכלים שרכשת לפתרון בעיות חדשות.

"מיסטר מתמטיקה" חוזר לבמה

שיטת הלימוד הייחודית של עמוס ערד המתבססת על נסיון שנצבר במשך שנים ועל ניתוח עשרות מבחני בגרות, מיושמת בתיכון רון, לא רק בלימודי המתמטיקה. כל צוות המורים בכל המקצועות, עבר הדרכה מיוחדת ליישום שיטתו של עמוס ערד.

עמוס ערד, שהקדיש עצמו בשנים האחרונות להקמת בתי־ספר חדשים ברשת, חוזר בשנה זו ללמד בפועל. כמו שחקן, החוזר לבמה בלחץ הקהל שלו ומתוך אהבת המקצוע, כך גם עמוס ערד שב לעשייה האהובה עליו. תלמידים רבים, שהוריהם זכו ללמוד אצלו, ואחרים, שהם דור ראשון בבית הספר, אך שימעו הגיע לאוזניהם, יראו בכך בוודאי בשורה משמחת. יחד עם המורה המצויין שלמה אלוני, מציע, איפוא, תיכון רון צוות מורי מתמטיקה שאין שני לו.

עמוס ערד מנכ"ל רשת תיכון "רון".

רשת תיכון "רון"

תיכון "רון" הוא סיפור הצלחה העובר מפה לאוזן. לכאן באים לא רק ללמוד אלא גם להנות.

הצלחת התלמידים הינה צד אחד של המטבע. הצד השני שהביע גם הוא הכרה והוקרה למוסד מיוחד זה, הינו המימסד החינוכי. לפני כשנתיים פנה משרד החינוך למנהל רשת "רון", עמוס ערד, בבקשה לצרף לרשת את בית הספר התיכון בהרצליה. מסתבר, שמשרד החינוך ידע למי הוא פונה. עובדה: תיכון רון בהרצליה הפך ללהיט בכל איזור השרון ומחוצה לו.

לרשת שייך גם "רון רחובות" בהנהלת גדעון לוין, עם צוות מורים צעיר, שנבחר בקפידה.

שמיניסט – אל תתייאש!

בהבדל מבתי־הספר התיכוניים האינטרניים, יתרונו של ביה"ס האקסטרני הוא בפרק הזמן הקצר בו משתלטים על כל החומר לבגרות. זאת ועוד, גם אם אתה יושב בשמינית כרגע ונראה לך שכלו כל הקיצים ולבגרות כבר לא תגיע, תיכון "רון" מציע לך פתרון: קורסים מיוחדים לתלמידי אינטרני, שיאפשרו לך בכל זאת לעבור את בחינות הבגרות בהצלחה.

ועם עברת את הבגרות ופניך מיועדות לאוניברסיטה, כדאי לך להתכונן לבחינות הפסיכומטריות: קורס ההכנה ב"רון" מועבר על־ידי כותבי הספר הנפוץ "קידום 81" – וההצלחה מובטחת.

שנה חדשה: קח את עתידך ב"רון"

בפרוש השנה האזרחית החדשה, נפתחים ב"רון" קורסים לבגרות של קיץ 86. הקורסים בכל מקצועות הלימוד לבגרות, מתקיימים בשעות הבוקר והערב. זו הזדמנות לפתוח דף חדש: לכל התלמידים, שהמילה "בגרות" היתה עבורם סיוט, וכל מי שחשב, שכבר החמיץ את ה"צ'אנס" שלו לעתיד טוב יותר, לעבודה מענינת יותר, לחיים מלאים ומספקים יותר.

פרטים והרשמה:
תל־אביב – רח' תל־חי 5, ע"י ככר דיזנגוף. טל: 03־288121.
הרצליה – רח' העצמאות 59 טל: 052־541262.
רחובות – רח' הרצל 108, טל: 08־455572.

התוכל לקרוא 10 עמודים בדקה... ולהבין?

מאת דליה גל

רוב בני האדם קוראים לאט. בישראל, מהירות הקריאה המקובלת היא 150 מילים בדקה. כל אחד מכיר את הבעיות הצצות לפעמים בעת הקריאה: עייפות, נמנום, פיזור נפש, תעיית המחשבות...

מדוע זה קורה לנו? פשוט מאוד, עיניו של הקורא הממוצע, רגילות לקלוט רק כמות קטנה יחסית של מילים בכל דקה של קריאה, ואילו המוח, שהספקו גבוה הרבה יותר נשאר פנוי והוא "משתעמם"...

זו הסיבה לתעיית המחשבה, לחוסר הריכוז, ולהחמצה של החומר הכתוב. מכירים את התופעה שבסוף משפט, אין זוכרים לפעמים את תחילתו... זו בעיה אופינית לקוראים רבים.

עולם חדש ונפלא... "קריאה מהירה" נכנסת לתמונה

הדרך להגיע לקריאה ערנית, ממצה ובעיקר יעילה היא להביא לידי תיאום בין כושר הקליטה של העין – לזה של המוח. מסתבר כי שניהם מסוגלים בעזרת תרגול מתאים להגביר את תפוקתם ולהגיע לשיאים שלא יאמנו.

כיצד מגיעים לכך? זה בדיוק מה שעושה "קריאה מהירה". זוהי טכניקה נרכשת המלמדת את עיניך לקלוט הרבה יותר חומר – ובמהירות עצומה. עכשיו עיניך מסוגלות לשרת את מוחך שגם דרישותיו גדלו בצורה יעילה ומספקת. התוצאה המדהימה היא גם שיפור גדול בהבנת החומר ובזכירתו!

הכל נראה אחרת עם "קריאה מהירה" עולם חדש ונפלא נפתח לפניך. בעבודה או בלימודים, אתה תגלה כי הנך מסוגל להתגבר על כמויות עצומות של חומר כתוב – ללא קושי. תלמד בקלות ובמהירות לאתר תמיד את הנושאים המרכזיים החשובים. תספיק להתכונן לבחינות, להיערך לקראת פגישות חשובות, לחסל פיגורים שהצטברו. תלמד לקרוא מהר ויעיל חומר מדעי, טכני, ספרותי, רפואי, משפטי, עיתוני וכל חומר קריאה אחר. תגלה כי הנך זוכר טוב יותר, נהנה יותר מן הקריאה ותגלה מחדש את שעות הפנאי.

למה תוכל לצפות מעצמך בסיום קורס ל"קריאה מהירה"

בתחילת הקורס קוראים הלומדים במהירות של כ־150 מילים בדקה בממוצע. בסופו 20% קוראים פי שניים מהר יותר, 50% קוראים פי שלושה מהר יותר! 20% קוראים פי ארבעה מהר יותר, 10% קוראים פי חמישה מהר יותר! אך ישנם כאלה והם אינם בודדים, המגיעים לתוצאות מפליגות של 1000 מילים בדקה ויותר מכך. שלושה עד עשרה(!) עמודים של ספר רגיל בדקה! וזאת תוך הבנה סבירה של חומר הקריאה!

הצטרף למצליחים...

גם אתה יכול להנות בקלות מתחושת הסיפוק וההישג שב"קריאה מהירה" ולהפיק תועלת רבה משיפור איכות הקריאה שלך. עשרות אלפים כבר סיימו בהצלחה את הקורס. אחת מהן שושי גליקסברג מרמת גן סטודנטית שנה א' במדעי הרוח אומרת: "התחלתי ב־160 מילים בדקה והגעתי ל־1600 בדקה! "קריאה מהירה" עזרה לי בריכוז ובהבנת הנקרא.

הקורס כולל 9 פגישות בנות 120 דקות ומתקיימים פעמיים בשבוע.

אם קראת עד כאן, סימן שאתה אוהב לקרוא, סימן ש"קריאה מהירה" היא בדיוק בשבילך. אז למה לאחר את הרכבת? הצטרף עכשיו וגם אתה תגלה עולם חדש ונפלא.

מכון מילת פותח את הקורסים הבאים
תל־אביב בבית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26, ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7:00 בערב.
תל־אביב בסמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149, ביום ב' 20.1 וביום ה' 23.1 בשעה 7.00 בערב.
בירושלים, בבית מיטשל, סוקולוב 5, (מאחורי מלון "הנשיא"), ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
בחיפה, בבית ארלוזורוב, שד' ארלוזורוב 20, ליד השק"ם בהדר, ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
ב[illegible] חיים (מורחות) בבית ההסתדרות, שדרות 75, ביום ב' 20.1 וביום ה' 23.1 בשעה 7.00 בערב.
בכפר סבא, בהוטיבה הצעירים ע"ש אלון, רח' גלר פינת ששת הימים, ביום ב' 20.1 וביום ה' 23.1 בשעה 7.00 בערב.
ברמת גן, בבית התרבות, קריניצי 6, ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
ברחובות, בבית ההסתדרות, גורדון 8 (ע"י התחנה) ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
בפתח תקוה, בית [illegible], ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
בראשון לציון, בית [illegible], ביום ב' 20.1 וביום ה' 23.1 בשעה 6.00 בערב.
בהרצליה, בבית [illegible], ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
בנתניה, בבית [illegible], ביום א' 19.1 וביום ד' 22.1 בשעה 7.00 בערב.
* להרשמה [illegible] לימוד [illegible] 90 דקות לפני פתיחת הקורס.
* שכר הלימוד למשתתף 112 שקלים חדשים.

קריאה מהירה באה למפעלים מוסדות וקיבוצים...

לאחרונה נערך קורס קריאה מהירה בתדיראן. ראש מנהל הדרכה איתן בן סיני מספר: השתתפו בקורס בכירים במשעלנו, ראשי ענפים, מנהלים ומהנדסים. למעשה, היה מאבק על מקום בקורס... הבוגרים טוענים כי השיפור באיכות הקריאה – הוא מיידי. אחד מהם מספר כי את עתון יום ו' הוא מסיים כ־⅓ מן הזמן – ובאותה רמת הבנה; אני בהחלט מרוצים מן התוצאות וכבר מתכננים קורס נוסף...

מפעלים מוסדות, קיבוצים, בתי מלון ואחרים, המעוניינים גם הם לשפר את יכולת הקריאה והתפוקה של אנשיהם נא לפנות למחלקת שווק אל: שרה או משה בטלפון: 03־912095, 03־916185, בערב: שרה 03־914858, משה 03־455090 בכתב: ת.ד. 479 פתח תקוה מיקוד 49104

ביופי

אודטה א. דנין

סריגה
סוודר במאה שלושים דולר

הצופן של הסוודר היפהפה הזה פוצח עבורכם חגיגית, מתנה לשנה החדשה. הוא נמכר בעונה שעברה במחיר זה בבוטיק יוקרתי, ועיצבה אותו דניאלה ברוך – מעצבת סריגים.

הוראות כלליות. כל הסוודר נסרג בחוט כפול, עיני שמאל בצד החיצוני שלו, מסרגות מס' 5.5 או 6 (תלוי בחוזק הסריגה האישית), חוץ מהשרוולים, הנסרגים בחוט בודד, עיני ימין בצד החיצוני שלהם (ליצירת גיווני מירקם מעניינים) במסרגות מס' 4. הסריג כולו צריך להיות רך, רופף, אך לא "נוזל", כשהשרוולים עוד יותר רכים.

בצילום, שלא כמו בהוראות, "חתוך" מקרימה בשורת כפתורים. ההוראות כאן הן לסוודר "שלם". אבל מי שמעריף שורת כפתורים בכל זאת, יחלק לחצי את עיני הקידמית, ויסרוג זאת בשני חלקים.

צריך: מסרגות מס' 5.5 או 6, מסרגה עגולה מס' 4 ומסרגות מס' 4. 350 גרם חוט כותנה מהסוג הפשוט, הגולמי, הלא מצועצע, בצבע מועדף. בצילום זה לבן מלוכלך.

הערה חשובה: לוותר על ההרגל האלגנטי לא לסרוג עין ראשונה של כל תחילת שורה. לסרוג אותה!! אחרת יחסרו בהמשך עיניים לרוחב השרוול, שמרימים אותם מתוך שולי העבודה.

קידמית. מעלים 52 עיניים, חוט כפול, מסרגות מס' 4. סורגים 14 שורות עין ימין עין שמאל ("הפטנט"). עוברים למסרגות מס' 5.5 או 6, תלוי בצפיפות הסריגה, ולסריגה רגילה (שורה ימין שורה שמאל) מוסיפים על המסרגה כל עין שניה – עוד עין, כך שיתקבלו בסוף שורה ראשונה זו (שבאה אחרי ה"פטנט") 68 עיניים. 16 עיניים תוספת בחשבון סופי. לא מוסיפים יותר עיניים בשורה הבאה. סורגים ככה 70 שורות. (שורה ימין שורה שמאל).

עיגול המפתח. אחרי 70 שורות (לא כולל "פטנט"), יש על המסרגה 68 עיניים. לסגור 8 עיניים באמצע העבודה (זאת אומרת להתחיל לסגור אחרי סריגת 30 עיניים) ואח"כ מכל צד של השמונה האלה מורידים ארבע, שלוש, שתיים, אחת עיניים.

להמשיך לסרוג ישר (משני הצדדים) עד שמקבלים 90 שורות מהפטנט, לא כולל פטנט.

גב. בדיוק כמו הלפנים, רק בלי ההורדות של המחשוף. סורגים 90 שורות ישר מהפטנט (לא כולל פטנט) וסוגרים.

לחבר כבר בשלב זה חלק קדמי ואחורי בכתפיים, בתפר רגיל, באותו חוט סריגה, בצורה מסודרת ויפה.

שרוולים. סורגים אותם בחוט בודד, במסרגות מס' 4. שמים לב לסרוג אותם ככה, שיופיעו בדוגמת ימין חלקה כלפי הסוודר, שכל הצד החיצוני שלו הוא דוגמת שמאל חלקה.

כל שרוול בנוי משלושה "מרזבים", או גלילים, היוצאים אחד מתוך השני כמו מיורקה. לכל שלושת ה"מרזבים", מעלים עיניים מתוך השוליים של הקידמית והגב. ממש מאותו מקום. לפני חיבורם לצורת גליל־שרוול, אלה שלושה מלבנים באורכים וברוחבים שונים, שחיבורם ואחר כך גילגול קציהם כמו רולדה לפי מפתח מיוחד – יוצרים את השרוול התלת מימדי המשגע.

שרוולים

שיכבה ראשונה. לפרוש על הריצפה את החלק הקידמי והאחורי שכבר מחוברים בכתפיים, כשסריגת שמאל מול הפנים. עובדים על השוליים, על המקום ממנו יצאו השרוולים. לספור מתפר הכתף כלפי מטה, על החלק הקידמי, 32 שורות ולסמן בסיכה. לספור מהכתף כלפי מטה של החלק האחורי 32 שורות, ולסמן.

כעת, להרים ברצף אחד את כל 64 העיניים מתוך שולי העבודה (כל עין זו שורה שספרנו), כשחצי הכמות יוצאת על הצד הקידמי, וחצי על הצד האחורי. סורגים שורה ימין שורה שמאל, 5.5 שורות, ולסגור עיניים ישר. לתכנן כך, שתצא סריגת ימין חלקה כלפי סריגת השמאל החלקה של כל הסוודר.

שיכבה שניה. עדיין העבודה פרושה על הריצפה, כולל המלבן החדש המחובר שסרגנו. לספור מתפר הכתפיים כלפי מטה על הצד הקידמי 50 שורות, ולסמן. לספור מתפר הכתפיים כלפי מטה על החלק האחורי 50 שורות, ולסמן. להרים את כל 100 העיניים ברצף אחד, מתוך אותן לולאות שהעלנו את העיניים עבור המלבן הקודם, המצוי קרוב לריצפה.

סורגים 35 שורות שורה ימין שורה שמאל, שייצא ימין ביחס לסוודר. סוגרים עיניים ישר.

שיכבה שלישית. והעבודה שוב על הריצפה, כולל שני המלבנים שכבר סרגנו מחוברים "מהצד", סופרים מתפר הכתף על הקידמית כלפי מטה 50 שורות, מסמנים. מתפר הכתף כלפי מטה על צד הגב 50 שורות, מסמנים, מעלים את כל 100 העיניים ברצף אחד, מאותן לולאות (כן, עצת לא נוח אבל בהחלט אפשרי) שהעלנו את העיניים לשני המלבנים שכבר סרגנו. שני המלבנים האלה מפרידים בין זה שנסרג עכשיו ובין הריצפה, ללמוך גיחוך והתמצאות.

סורגים 20 שורות, שורה ימין שורה שמאל, שייצא ימין ביחס לסוודר. לסגור עיניים ישר.

תצלום: עדנת בר־רומי

שיכבה אמצעית. להשאיר 15 שורות ואלה שכסריגת ימין פתוח ומתחילים לספור מהכתף, לסמן, לגלגל מלמטה עד הסיכה להולרהדנקיק, ולתפור.

שיכבה תחתונה. להשאיר 23 שורות פתוח, לסמן, עד שם לגלגל, ולתפור.

נוצר שרוול מדורג, בנוי כאילו משלושה צינורות היוצאים אחד מתוך השני כאורכים שונים.

ניכור מחשוף. מעלים עיניים בחוט בודד סביב סביב כל המחשוף. סורגים במסרגה עגולה מס' 4, 25 שורות סריגת ימין. לסגור מאוד רופף את העיניים. לגלגל עד הסוף ולתפור.

לא לגהץ את הסוודר. מתאימים מיכנס או חצאית בגוון זהה, ויוצאים לסיבוב הופעות עם הכובע ביד, לאסוף בו את כל התשואות.

סיימנו שיכבת שרוולים צד אחד, עושים אותו הדבר בצד השני.

השלמות. לתפור כל שכבת שרוולים כאילו היתה שרוול. מתקבלים כאילו 3 שרוולים, אחד בתוך השני, מכל צד. לתפור גם את תפר הצד של הסוודר, קידמית לגב, עד מקום השרוול.

גילגול השרוולים. השרוול הכי עליון משלוש השכבות ("שיכבה שלישית") לגלגל גלגול חיצוני לרולדה, עד הסוף. זאת אומרת, עד קו החיבור לגוף הסוודר, ושזה יכסה קו זה. רולדה זו נועדה לכסות את החיבורים.

לא למקם אותה גבוה על הכתף. רוחב הרולדה הסופי יהיה תמיד משהו כמו שנים וחצי ס"מ. לכוון את רפיפות הגילגול בהתאם.

מקבעים את הרולדה עם חוט מאותו סוג של הסריג, בתך נסתר ורופף. הטוב מאוד תך רפוי (אבל לא יותר מדי) בכדי שלא "ייסהוב" ו"יכווץ".

בישולים
ממליגוצה, הפלא המשמין

קוראים להמצאה הזו ממליגוצה, להבדיל אותה מהממליגה – שמבחינתי היא מאכל בלתי אכיל לחלוטין, למרות כהונתה הרמה כמאכל הלאומי הרומני, ורוניניותי המוצהרת.

במקור, זו דייסה כבדה, תפלה ועמידה, עשויה קמח תירס צהוב ומים רותחים. את כל הטעמים אמורים להוסיף לה הגבינה הבולגרית והרוקפור אלה הפנשורפעשו שלה – או לחילופין, רוטב הבשר של הצלי, שהממליגה מהווה לו גוש תוספת עמילנית. אותו עיקרון כמו הקוסקוס התפל, שמקבל את טעמיו מהרטבים הנילוים – רק בשנונה מאות דרגות יותר תפל.

איש לא היה משכנע אותי לאכול ממליגה תיקנית – אבל ממליגוצה זה סיפור אחר. זו ממליגה משופצת, טעימה נהדרת. ארוחת בוקר או ערב עם ויטמינים מאסיביים. ניסודרים בתוך תפצוצת קלוריות מרובות. היא נולדה כדי להשמין ילדה רזה אחת, אבל כולם התאהבו בתוצאות.

באלו שבסיר – כי אלו שעל המתניים קצרו כבר פחות התפעלויות.

למנה אחת

כוס חלב, 3 כפות מחוקות (מכפות־הכפיות הבינלאומי) קמח תירס צהוב ולא קורנפלור: נראה כמו סולת מאוד צהובה, במדף הקיטניות, כתוב על זה "קמח תירס", ביצה אחת, כף חמאה (שליש הבילה של 100 גרם), מיכל קוטג' טרי טרי, שליש כפית מחוקה מלח.

בסיר קטן, לבחוש את שתי כפות קמח התירס בכוס חלב. לבשל תוך בחישה מתמדת, נגד גושים, עד שמסמיך מאוד, נהיה כבד, ודי נפרד מדפנות הסיר.

השלב הזה מאוד עקרוני לטעם הסופי של המאכל, כי מי שרגיל לבשל דברים דלילים ולא מקפיד על בישול העסק עד שהעיסה ממש נפרדת מדפנות הסיר, מקבל תוצאה דלוחה בטעמה.

כשמסמיך, עדיין על האש, שוברים פנימה ביצה שלמה. בוחשים מהר, עד שהביצה מתבשלת. יודעים זאת, כשאיצי החלבון הופכים מכסף ללבן והחלבון כבר לא מבריק פרטוב.

כעת, מכבים את האש. מטילים לתוך העיסה את חתיכת החמאה, וכשנמס מערבבים. מתבלים בשליש כפית מלח. מערבבים. אם סמיך מדי לטעמכם, מדללים בשתי כפות חלב.

שופכים לצלחת מרק עמוקה ושטוחה ומעטרים את אמצע הדייסה בכף וחצי מאוד גדושות של קוטג' טרי. כל סועד מערבב לו יסודי את הממליגוצה עם הקוטג', ואוכל בהנאות עצומות.

למבוגרים בלבד: על הקוטג' מוסיפים גם כף גבינת רוקפור מגוררת. אוכלים חם.

פינת הגאון

בסיר קטן כוס חלב, לבשל תוך עירבוב מתמיד עם שתי כפות מחוקות קמח תירס צהוב עד שמסמיך מאוד, והעיסה די נפרדת מדפנות הכלי בבחישה. להוסיף ביצה שלמה, לבחוש עד שמקרים, לכבות אש, להוסיף שליש חבילת חמאה (כשלושים גרם), שליש כפית שטוחה מלח, לערבב. אם סמיך מדי, לדלל עם שתי כפות חלב.

לשים בצלחת, להוסיף תלולית של כף וחצי מאוד קוטג' טרי, אותו מערבב כל סועד פנימה. למבוגרים מוסיפים על הקוטג' כף רוקפור מגורר. אוכלים חם, ולא סועדים לפני שהקוטג' מעורבב פנימה, כי מעבר הטעמים ענקי.

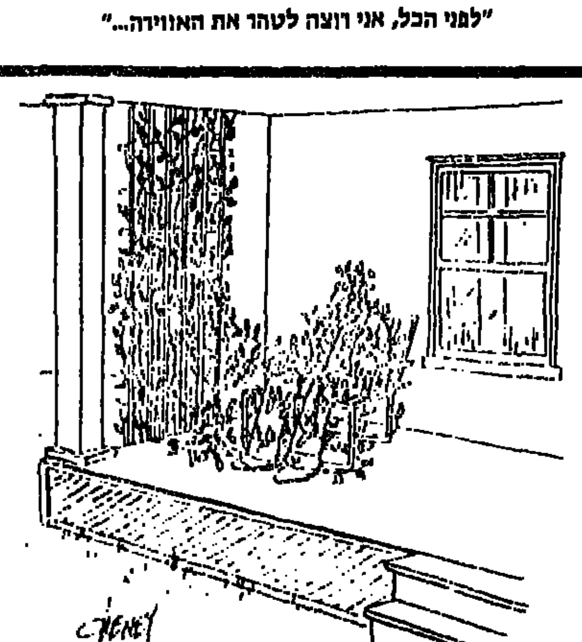
"זה סטייק קטן! היית צריך לראות את זה שאנחנו באמת יכולים להרשות לעצמנו.."

"לפני הכל, אני רוצה לטהר את האווירה..."

"נותר לי עוד חודש לחיות. אשתי חוזרת בעוד 30 יום..."

תגיד "אמא..."

אני יודע שיש בדידות בצמרת, יש גם בדידות בתחתית. וזו, לידיעתך, פחות נוח..."

"רהיטי אירופה"

חכמים כבר אמרו ש"אישה נאה, כלים נאים ודירה נאה מרחיבים דעתו של אדם". כאשר לאישה (ולבעל...) אין בכוונתנו להתערב בחייכם הפרטיים. את הדירה בוודאי כבר רכשתם (או בדרך לרכישה) ועכשיו הגיע הזמן להפוך אותה לנאה באמת ובכל זאת, כמובן, באמצעות כלים נאים.

רכישת ריהוט לבית היא ללא ספק מבצע מורט עצבים הגוזל זמן, כאב-ראש ומזומנים. צרכן נבון, בפרט בימי הידוק חגורה כשלנו, נהוג לערוך מחקר שוקים, להסתובב במרכזים, לסחוב את בני הבית למסע מייגע בין ארונות, שידות ושולחנות ולחזור בדרך-כלל סחוט ומיוזע.

האם לא ניתן לקצר את הדרך?

אין ספק שהדבר אפשרי. מבין שלל ההצעות והמודעות המפתות כדאי להתעכב לרגע ב"אירופה" ללא מס נסיעות וללא כרטיס במחירים דולריים. הסיור ב"אירופה" תמיד משתלם. גם אם אתם מבקשים פריט אחד וגם אם בדעתכם לרהט דירה שלמה מהמסד עד הטפחות. לשם מה להתרוצץ בין "מתמחים" של ארונות, "מבינים" בחדרי ילדים וארכיטקטים של חדרי שינה - כשיש לכם "עיסקת חבילה" מוכנה וזולה יחסית בהתאם לצורך ולגודל - והכל ב"סל" אחד ובמקום אחד?

אחד הפריטים החיוניים ביותר בקביעת ריהוט הוא המזרן. מזרון טוב מיישר לכם את הגב, מאפשר להתחיל את היום בחיוך ובכיף. שינה על מזרון גרוע לא תועיל גם אם הבית כולו מצופה בשיש...

כאן - ברהיטי "אירופה" - אין קונים "חתול בשק" ואין מסתמכים על הבטחות. הכל גלוי וחשוף וניתן לראייה עין בעין. במרפדיה שבקומה השנייה אפשר להתבונן בתהליכי הייצור, לחוש ולמשש, לראות את מה שמסתתר מתחת לבד ולהבטחות. שפע המזרונים - מדהים. מזרוני מפי, סילי, פרדייז וכל מה שיעשה לכם את הלילה ללילה טוב באמת. ובאשר לשאר - תיווכחו בתצוגה שבקומת הקרקע. מערכות סלון, חדרי ילדים, מזנונים בכל הגדלים והסגנונות, חדרי-שינה ומה לא.

לרהיטי "אירופה" ולבעליו יוסף ספיר מוניטין וניסיון של שנים רבות. ושמו הולך לפניו.

הצוות שבמקום אינו מסתפק במכירה. הוא מעניק ייעוץ מקצועי, מתאים את מערכות הרהיטים לאופי, לצרכים ובעיקר - לכיס. ועיקר שכחנו: אמינות שהוכיחה את עצמה, איכות משובחת ואחריות ל-15 שנה.

בימי מיתון אלה, אין ספק שהעיסקה הטובה ביותר היא רכישת רהיט. זה הזמן! אומרים כלכלנים, וזה גם הזמן להכניס אליכם הביתה את "אירופה".

ל"רהיטי אירופה" סניפים בתנועת המושבים (תל-אביב, חיפה, ירושלים.

בסניפים הנ"ל ניתן להשיג מבחר גדול של מערכות סלון, מזנונים, חדרי ילדים, חדרי שינה בכל הגדלים.

לבית ולמשפחה

ברידג' מאת רחל שמיר

בעל החוש

מעשה בשחקן ברידג' הסומך תמיד על החוש ("מר חושי"). כשהוא מצליח הוא מתפאר בהישגיו כאומרו "מה יש לדבר, יש לי חוש".
לעומתו, שותפו ("מר חוקי"), סומך על החוק וההגיון ומתעצבן כשהם מקבלים ריצוף עלית בחוזה שהוכרז ללא הגיון וכניגוד לכל חוק.
"אינני דוגל בהישגים כאלה", טוען מר חוקי. "הרי בסופו של דבר קיבלנו לא פעם רישום תחתית בגלל החוש המטופש שלך". ובכל זאת הם ידידים, לפרות שהם נוהגים לחלק "כחמאות" מאין אלו איש לרעהו.
במישחק המתואר כאן היה מר חושי הכרוז:

צפון
♠ Q J 9
♥ A K J 3 3
♦ J 7 5
♣ Q 9

מערב
♠ 10 8 7
♥ 6
♦ A K Q 10 9 4
♣ 10 8 4

מזרח
♠ K 4 2
♥ K 5
♦ 8 3
♣ J 7 6 5 3 2

דרום
♠ A 6 5 3
♥ Q J 10 9 2
♦ 6 2
♣ A K

אלופת ישראל – לגמר:

וכיה זו הצלחה את אלופת ישראל לגמר והיא תתחרה בפאריס, כ־21 – 23 במרץ, 1986 נגד חמש קבוצות וזכות מבתים אחרים.
נאחל לנבחרתנו הצלחה.

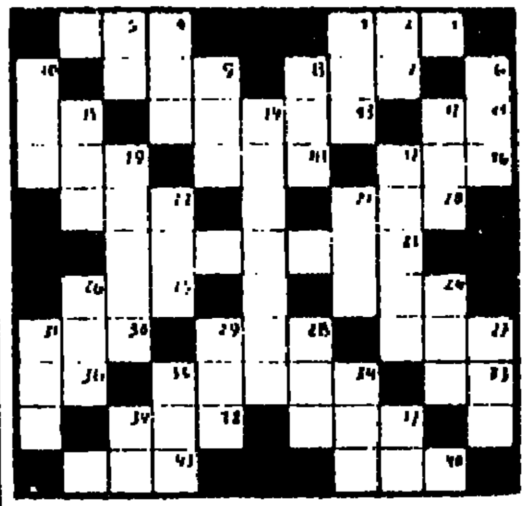
שחמט מאת אורי צחור

האלופים צועדים בראש

גארי קספארוב ומאיה צ'בורדאנידזה אינם רק אלופי העולם לשחמט לגברים ונשים, השניים מוליכים גם בראש מדי הכושר ("רייטינג ליסטה") המעודכנים לראשון בינואר 1986. לרוב אכן תופשים אלופי העולם את המקום הראשון במדי הכושר – אך לא תמיד.

קספארוב הוליך בראש עם 2720 נקודות, כשהוא מקדים את אנאטולי קארפוב – 2700, יאן טימן מהולנד, רפאל ואגניאן וארתור יוסופוב (שניהם מברה"מ) – 2645 כ"א, ויקטור קורצ'נוי – 2635, אלכסנדר בלייאבסקי מברה"מ ורוברט היבנר ממערב גרמניה – 2625 כ"א, אנטוני מאיילס מאנגליה, לאיוש...

וסיימו איתו בתיקו: מלכה שוורץ! משה פיירניק ואריה טננבאום. בתחילת השבוע שעבר, יצא קורצ'נוי לאוסטריה כדי להשתתף שם בתחרות בינלאומית גדולה. קורצ'נוי הגיע ארצה לאחר נצחון בתחרות בבריסל שבבלגיה (11 מ־13) בהקדימו בחצי נקודה את אלוף העולם לשעבר בוריס ספאסקי. במקום השישי בתחרות זו סיים יהודה גרינפלד.

חשיפת מלך להתקפה

הרעיון של הקרבת כלי כדי לחשוף מלך למיתקפה אינו חדש, אך כדאי לחזור ולצפות באירוע כזה.

הגנת פטרוב

מאוצר האטיודים

משרד החינוך הכפיל הקצבה

ביקור קורצ'נוי בישראל

סגן אלוף העולם לשעבר, ויקטור קורצ'נוי, שביקר לאחרונה בארץ, ערך רק משחק סימולטני אחד ולא שניים, כפי שתוכנן תחילה. בבאר־שבע הוא התמודד עם 28 שחמטאים וניצח 24 מהם. קורצ'נוי הפסיד במשחק אחד נגד גדי מרקוביץ'

פתרון

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

לעידוד הבולאות

ארצות־הברית כנסיקה ב־23 בינואר קונגרס ובו שמונה בולים (שני פסים והם בני 4 בולים כ"א) לשם עידוד התחביב הנפוץ ביותר בעולם: הבולאות. כל בול וגול מתייחס לנושא "בולים על גבי בולים".
כל הבולים הם בערך נקוב של 22 סנט. כל אחד מראה דף של בולי־הנשיאים החדשים שיופיעו לרגל תערוכת "אמריפקס" בחודש מאי הקרוב. ליד – חותמת.

לישבת הר הזיתים

סיפורים במכסיקו

צופים בפאקיסטן

המקנות הולנדיות

שאנאל באי אנטיגואה

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

יובל למטבעות ניו־זילנד

ניו־זילנד ציינה מלאה 50 שנה לתחילת הטבעת מטבעותיה, במטבע מיוחד בן דולר אחד שהופיע בנובמבר 1985.
דולר הזכרון מראה את השלט הרשמי של ניו־זילנד מעל עיצובי הצד האחורי של חמשת המטבעות מן התקופה שקדמה לתקופה העשרונית, וארבעה מטבעות עשרוניות, המסודרים בחצי מעגל מתחת לשלט הרשמי. הכתובת, המופיעה בצד זה של המטבע היא: "1933 מטבעות ניו־זילנד 1983", והערך של דולר אחד.

בקיצור

חשבץ תרתי־משמע © מאת נדיב אבידן

תשבץ מס' 111

מאוזן
1. התביתה נגמרה (5) (עפ"י פנחס ארונס)
4. למהנדס זה ושמע ככלי מלא פרי (5)
7. למרות שהוא חי טוב הוא מוכן לסכנה (מ) (5)
8. דוקר ומצחיק כן חוזר בטלביזיה
9. "המתוק" נשלח למדבר לפני התחלת הבניה (7)
11. עם "13 אופקי" הדי שם היה נוח (4)
13. ראו "11 אופקי"
14. לא התכוונתי להגיד שהוא גם רוק (5, 2) (עפ"י אילן גולדהירש)
18. אם ינגן הוא יקבל רק כסף קטן (מ) (5)
19. בראש מזון מלא נוצות, אולי (5)
20. החותך התרגל (5)
21. לא חשוב מה נקודת ההשקפה – נלך לקראת הליכוד (5) (עפ"י אילן גולדהירש)

מאונך
1. זה נקרא חבר – אמר המלחין (4)
2. מקור האור בקע מפיו של חיים (5)
3. מה טוב שהיא המחממת (3)
4. במורת הרחוק הוא לא כל־כך גדול, אבל מאורגן (7)
5. ממשקה לא עושים לוח (4)
6. קח הרבה ענבים מהערביות (3, 3)
10. מלחין שיכור לגמרי (7)
12. צומח במיטה (6) (עפ"י רחל צ'רניחוב)
15. ערבי היה אומר שזה חג לחסרי השכלה (5) (עפ"י ארז בשן)
16. זה ממש אסון – הבנתז (4)
17. שני בתי קפה (4)
19. קוף מזן עתיק יומין (3)

בין הפותרים יוגרל סך 10 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע "ידיעות אחרונות ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

חכמים בריבוע

הקוראים המעוניינים להשתתף בחיבור הגדרות ברוח תשבץ תרתי משמע, מוזמנים לשלוח הגדרות להלים עד תשע אותיות (על גבי גלויות בלבד).
המערכת שומרת לעצמה זכות שימוש בהגדרות. בין המשתתפים תערכנה הגרלות־פרסים יקרי־ערך אחת לחודש.
הכתובת למשלוח הגדרות: חכמים בריבוע ידיעות אחרונות ת.ד. 9177 מיקוד 61091 תל־אביב

חשבון קטן

מאת מתתיהו ואבירם עופר

עליך לרשום בכל משבצת ריקה, ספרה מבין הספרות 1 עד 9 ועד בכלל, באופן שסכום הספרות יהיה הסכום המופיע בגוף התשבץ. סכום הרשום מעל לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מימין לסכום וזה הרשום מתחת לאלכסון מתייחס לספרות שיש לרשום מתחתיו.
בכל סכום, כל הספרות שונות זו מזו.
כל סדרת ספרות המהווה סכום, אינה מופיעה שוב, אופקית או אנכית, גם לא בשינוי סדר הספרות.
כפתרון יש לשלוח את 8 הספרות הניצבות מאחורי האותיות ר ו ט צ י ח.
בין הפותרים יוגרל תיק גב

שעה של פנאי

תשבץ מאת הלל הרשושנים

מספר 1353

21 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר "הכנסת ואני" מאת ד"ר יוחנן בדר ועוד 20 ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: "הללי" – תשבץ 1353 ת.ד. 20227, ת"א (61201).

במאוזן – מימין לשמאל: 1) רהיט בית 4) מקום דישת השיבולים 7) כסיל 9) "תרדיף" (שם נרדף) ל"דרור" 11) חיותו במים 13) אחד מארבעת הנהרות שהשקו את גן־העדן 15) חומה נמוכה 16) יוצר כלי חרס 18) עץ־יער בעל קליפה לבנה 19) "תרדיף" ל"רעל" 20) "ואניל" בעברית 22) "תרדיף" ל"מחמ" 23) חיפושית מאירה בלילה 24) נע ונד 25) רשת גדולה 27) תואר אצולה בספרד 28) כלי־תפירה 30) קרש דק 33) "תרדיף ל"שנגה" 34) הגשם האחרון בשנה 36) מין לטאה (ויקרא י"א); 37) תעלת השקאה 38) גבר לא נשוי 40) בעל פדחת – מתחרישי הלשונאי הלל הרשושנים 41) חודש נוצרי.

במאונך – ... מחבר שיר או לחן ללא הכנה מוקדמת "אימפרוביזטור" בלעז – מתחרישי הנ"ל 21) מורא 22) אבקת פחם העולה מן הבערה 24) מכונת אריגה 26) פרגוד 27) "תרדיף" ל"עשב" 28) חייל בחיל הים 29) אחד המזלות בשמיים 31) סכתם של אפרים ומנשה 34) מוסיף טעם למאכל 35) ירק חריף מאוד 37) רוח רעה 39) מזג־האוויר בימות הגשמים.

הציור השבועי לילד

היכן הכלב?

אילנה ורוני בלוויית כלבם, יצאו לטיול בחיק הטבע והנה בעודן מוסעות זו לצד זו, נמלט הכלב ונתחבא לו אי שם. אולי אתם, תגלו את מקום מחבואו.

אותיות ומיספרים

מספר 1100

לפניכם חידת "אותיות ומספרים". בפעולת הכפל הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון ולמצוא את הספרות שאינן משתתפות בה • 12 פרסי ספרים יחולקו בתגרלת בין הפותרים נכונה • המען למשלוח הפתרון: "אותיות ומספרים מס' 1100", ת"ד 20227, ת"א.

ש ק ר
ג ס
מ ה ג ב
ג ס ח
מ ש ק ב ב

שמות הזוכים בתגרולת 12 פרסים המספרים – "אותיות ומספרים" 1096

הפתרונות והזוכים

פתרון חידת: "אותיות ומספרים" מספר 1096

הסיפרה "2" אינה משתתפת בחידה

583
× 67
4081
3498
39061

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 106

פתרון גליון 1142

• עושים חושבים

אופניים כמה ולמה

אופניים הם כלי־רכב עממי מאד ובינלאומי מאד. יש מדינות, כגון הולנד ודנמרק, שבהן נהפכו האופניים לכלי רכב לאומי, ואפילו שליטי המדינות רוכבים שם על אופניים. גם בישראל עוברים רבים את ילדותם על גבי אופניים: מתחילים בתלת־אופן, עוברים אופני נוער, ולבסוף השאיפה הגדולה – אופני ספורט עם מהלכים.

בימים אלה הופיע בהוצאת "כנרת" "ספר האופניים", שנכתב על־ידי טוני אוסמן וניקולס מקלולין ותורגם ע"י רחל קליבר.

קצת היסטוריה: האופניים הראשונים, שנראו בפריס בשנת 1790, היו בעלי אופן קדמי ענקי ואופן אחורי קטן. ב־1818 קיבלו האופניים צורה דומה יותר לזו של אופנינו היום. הם הומצאו על ידי נפח סקוטי בשם קירקפטריק מקמילן, והלכו והשתכללו משנה לשנה. היום יש סוגים שונים של אופניים, וכל סוג מתאים למטרה שונה. לפני שבוחרים באופניים, חשוב להגדיר את מטרת השימוש בהם. יש אופני דרך, אופני ספורט, אופניים קטני גלגלים, אופניים להורכבים, אופני בי־אם־אקס [illegible]

כָּבֵד בְּיַיִן

נִדְמֶה לִי שֶׁכְּבָר שָׁנָה שְׁלֵמָה אֲנַחְנוּ מְבַלִּים יַחַד, אֲנִי מִצַּד הַמַּתְכּוֹנִים, וְאַתֶּם מִצַּד הָאֲכִילָה. הַתַּאֲרִיךְ הַזֶּה מְזַכֶּה אוֹתָנוּ בִּמְסִבַּת יוֹם הֻלֶּדֶת, וּבְיוֹם הֻלֶּדֶת אוֹכְלִים, כַּיָּדוּעַ, מַשֶּׁהוּ חֲגִיגִי. אַף עַל פִּי שֶׁאַתֶּם עוֹד צְעִירִים מִלִּשְׁתּוֹת יַיִן, הִנֵּה יֵשׁ לָכֶם אִשּׁוּר מִמֶּנִּי לֶאֱכֹל כָּבֵד בְּיַיִן. לֹא מִשְׁתַּכְּרִים מִזֶּה.

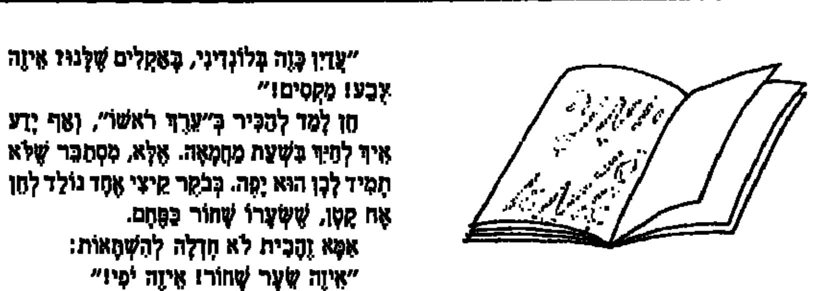
וּבְכֵן – לַעֲבוֹדָה!

לוֹקְחִים שְׁתֵּי פְּרוּסוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת שֶׁל כָּבֵד בָּקָר, חוֹתְכִים אוֹתָן לִרְצוּעוֹת דֵּי עָבוֹת וְשָׂמִים בִּצַלַּחַת עֲמֻקָּה. לוֹקְחִים שְׁנֵי בְּצָלִים בֵּינוֹנִיִּים, חוֹתְכִים אוֹתָם לְאַרְבָּעָה חֲלָקִים וְשָׂמִים גַּם אוֹתָם בְּאוֹתָהּ צַלַּחַת עֲמֻקָּה. עַל הַכֹּל יוֹצְקִים כַּחֲצִי כּוֹס יַיִן אָדֹם (לֹא מָתוֹק) וּמַשְׁאִירִים אֶת הַכָּבֵד וְהַבָּצָל לָנוּחַ לְפָחוֹת שָׁעָה בְּתוֹךְ הַיַּיִן.

אַחֲרֵי שָׁעָה מְחַמְּמִים שֶׁמֶן בְּמַחֲבַת, וּבְעֶזְרַת כַּף עִם חוֹרִים שׁוֹלְפִים אֶת הַכָּבֵד וְהַבְּצָלִים מִתּוֹךְ הַיַּיִן וּמְטַגְּנִים. בְּסוֹף הַטִּגּוּן מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ וְשׁוֹפְכִים עַל הַכָּבֵד אֶת הַיַּיִן שֶׁנִּשְׁאַר בַּצַּלַּחַת. מוֹסִיפִים מֶלַח, וְאִם רוֹצִים – עוֹד אֵיזֶה תַּבְלִין, וּמַגִּישִׁים בְּתוֹסֶפֶת שֶׁל אֹרֶז, אוֹ יָרָק מְבֻשָּׁל, אוֹ תַּפּוּחֵי אֲדָמָה.

בְּתֵאָבוֹן, וְיוֹם הֻלֶּדֶת שָׂמֵחַ לָנוּ!

דָּנִיֵּאלָה שָׁמִי

שָׁחוֹר אוֹ לָבָן

כְּשֶׁנּוֹלַד חֵן לֹא הָיָה אִישׁ שֶׁלֹּא הִשְׁתָּאָה לְמַרְאֵה גּוֹן שְׂעָרוֹ:

"אֵיזֶה בְּלוֹנְדִינִי! רֹאשׁ זָהָב! מַמָּשׁ יָבוֹא מִשְּׁכֶדְיָה..."

גַּם עַכְשָׁו, כְּשֶׁחֵן בֶּן אַרְבַּע, עֲדַיִן שׁוֹמַעַת אִמּוֹ קְרִיאוֹת הִתְפַּעֲלוּת:

"עֲדַיִן כָּזֶה בְּלוֹנְדִינִי, בָּאֳהָלִים שֶׁלָּנוּ! אֵיזֶה צֶבַע! מַקְסִים!"

חֵן לָמַד לְהַכִּיר בְּ"עֵרֶךְ רֹאשׁוֹ", וְאַף יָדַע אֵיךְ לְחַיֵּךְ בִּשְׁעַת מְחָמָאָה. אֶלָּא, מִסְתַּבֵּר שֶׁלֹּא תָּמִיד לָבָן הוּא יָפֶה. בְּבֹקֶר קֵיצִי אֶחָד נוֹלַד לְחֵן אָח קָטָן, שֶׁשְּׂעָרוֹ שָׁחוֹר כַּפֶּחָם.

אִמָּא זְהָבִית לֹא חָדְלָה לְהִשְׁתָּאוֹת:

"אֵיזֶה שֵׂעָר שָׁחוֹר! אֵיזֶה יֹפִי!"

כָּל הַשְּׁכֵנוֹת מִהֲרוּ לְהִצְטָרֵף:

"עוֹד לֹא רָאִינוּ צֶבַע כָּזֶה! שָׁחוֹר כֵּהֶה וּמַבְרִיק כָּל כָּךְ!"

מִכָּל עֵבֶר זָרְמוּ הַמַּחְמָאוֹת:

"אֵיזֶה שֵׂעָר שָׁחוֹר וְנִפְלָא!"

מַה פֶּלֶא שֶׁחֵן הַזָּהֹב נֶעֱמַד הַבֹּקֶר מוּל הָרְאִי, נָעַץ מַסְרֵק בִּשְׂעָרוֹ וְאָמַר:

"אִמָּא, נָכוֹן שֶׁבִּפְנִים יֵשׁ לִי שֵׂעָר שָׁחוֹר?"

גִּילָה מַנֶּה פְּלַיְשֶׁר

"חגיגה של סיפורים"

אצל השחקן עזרא דגן גם שיר פשוט נהפך לתיאטרון. הוא אינו צריך בשביל זה ליותר מאשר זוג כתפיות וכובע קסקט ישן. פרשנות הגוף ותנועות קטנות בפנים העניקו לנו חוויה אמיתית ב"חגיגה של סיפורים". זהו מפגש תיאטרון שהוא מעלה עם רעייתו עירית ועם המסנתרן המוסיקאי מישה בלכרוביץ. בכל מפגש כזה הם מציגים יוצר אחר. הפעם ראינו ושמענו את ע. הלל, וכבר אנחנו סקרנים לראות, איך יהיו המפגשים המיועדים עם נירה הראל, יורם טהרלב, חיה שנהב ואלונה פרנקל.

על הבימה ניצבים פסנתר, שני מיקרופונים, שני שרפרפים, קולב עמוס כובעים וחלקי לבוש; מיקרופון נוסף מוצב על שולחן עגול; מאוחר יותר ישב לידו המשורר ע. הלל. עזרא ועירית דגן קראו־שיחקו משיריו ("דודי שמחה", "יוסי ילד שלי מוצלח", "בולבול למה ככה") ואחר כך הזמינו אותו לעלות על הבמה, והוא ענה לשאלות שהופנו אליו מן הבימה. חבל שבמסגרת זו לא נוצר מפגש של ממש עם הצופים והוריהם, שכן המשורר לא ענה לשאלות הילדים, אלא ישב רוב הזמן על הבימה ולא עשה הרבה.

היה במופע משב רוח מרענן שלא צויין בתוכניה: נולי, בתו של ע. הלל, עלתה על הבימה, התיישבה במקומו של הפסנתרן המלווה ליד הפסנתר, ניגנה ושרה בצורה מאוד משעשעת אחד משירי אביה.

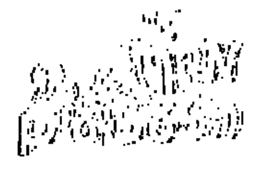
בסיום המופע לימד עזרא בצורה מהנה ושקטה מה אפשר לעשות בידיים עם קצת דימיון: פנטומימה להמונים, בצורה כובשת לבבות, בנחת ובהומור.

מפגש מהנה, הנותן כבוד ליוצר, ליצירתו ולאמנות התיאטרון.

שרה אהרון

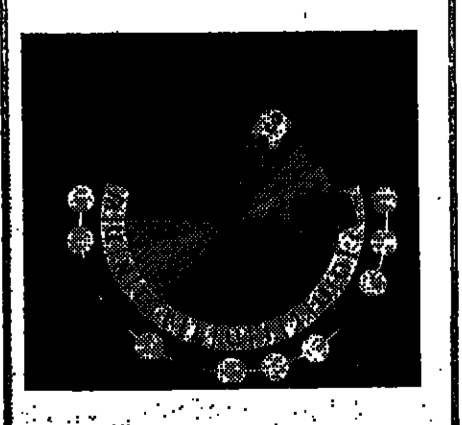
אָמַר הֶחָכָם: בְּנִי, אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁמְּסַדֵּר אֶת מַשְׂכַּל הָאָדָם יוֹתֵר מֵחָכְמָה. שְׁאֵלַת הֶחָכָם – חֲצִי הַחָכְמָה, וּפִיּוּס בְּנֵי אָדָם – חֲצִי הַשֵּׂכֶל, וְהַסֵּדֶר בְּהוֹצָאָה – חֲצִי הַשִּׁמּוּשׁ.

מבחר הפנינים

על שברים ומלים

"מאה" הוא יצרן משחקים מעולה, שכבר סיפרתי עליו, ובכל פעם שאני נתקלת במשחק מתוצרתו אני מצטערת על שאיננו מופץ ומוכר יותר בחנויות. המשחק שלו "שברים שברים" נושא את הסימנים האופייניים לתוצרתו: רעיון טוב ברמת ביצוע גבוהה. המשחק מתמודד (כפי ששמו מלמד) עם בעיית השברים, שהיא "צרה צרורה" לתלמידים רבים. הוא מיועד לשניים עד ארבעה משחקים, ואפשר לשחק בו בארבע רמות שונות, לפי רמתם ה"חשבונית" של המשתתפים. הוא מכיל חמישים ושמונה לוחיות בארבעה

צבעים. הלוחיות הנוחות עשויות פלסטיק רחיץ. כל לוחית מחולקת לשניים, ובכל מחצית שבר, פשוט או עשרוני. ארבעה חיצים משמשים בסיס דקורטיבי ומקורי לאחיזת הלוחיות שבידי כל משחק. יש גם ארבעה פנקסי הישגים נאים לרישום התוצאות. כללי המשחק זהים בכל ארבע הרמות; מה שמשתנה הוא מספר הלוחיות המשתתפים בכל רמה. הפגם היחיד שמצאתי הוא באריזה: מקורית אמנם, אבל הקופסה נמוכה מדי והלוחיות נוטות ליפול ממנה ולהתפזר.

★

היצרן הנתיק "אורדע" הוציא לשוק לאחרונה משחק־מלים הקרוי "מלים במעגל". המשתתפים (שניים עד ארבעה, מגיל שמונה ומעלה) צריכים ליצור מספר רב ככל האפשר של מלים. יחודו של משחק זה: בניגוד למשחקי המלים המקובלים, המתבססים על קווים ישרים, אותיות האל"ף־בי"ת, מסודרות המלים במשחק שלפנינו במעגל. את המלים מרכיבים באמצעות ניצבים (ארבעה במספר), המטיילים על פני המעגל. זריקת קוביה קובעת את מספר האותיות במלה הנדרשת; קוביה אחרת קובעת את הריווחים המותרים בין האותיות. לסיכום: משחק תחרותי נחמד.

שושנה חן

לבית ולמשפחה

פיקס פלסט בע"מ

בתקופה זו כאשר חברות בנייה גדולות מתמוטטות "כרעם ביום בהיר" ניתן עדיין למצוא חלקות טובות במסגרת זו. אחת כהן היא חב' פיקס פלסט בע"מ אשר נוסדה לפני 10 שנים (1976) ועיסוקה העיקרי הוא צפוי מבנים (חוץ ופנים).

החברה מתמחה בייעום וייצור מוצרי צפוי כגון: מרמורית: מרמוריה קוורץ, סל־טקס, גליל טל, וטל רסס, המבוססים על פתיתי שיש (מהמובחרים שיש במכרות השיש באטליה) אשר עברו מחקר מעבדתי טרם יציאתם לשוק.

מוצרי צפוי אלו מהווים תחליף יעיל ונח לשיש פריקסטים, חרסינה, וקרמיקה, זאת עקב התכונות הספציפיות המייחדות מוצרים אלו כמו: חסינות מקסימלית לאש. כושר נשימה והישרדות לטווח ארוך. התאמה מירבית לגבי בצוע על קירות חוץ ופנים (קירות מטוייחים, מבני בטון יצוקים וכו'). קלות (לעומת שיש, חרסינה וקרמיקה) ואם נוסיף את שלל הצבעים המרהיבים ביופיים ומחירם הזול נקבל את התשובה לגבי פעילותה הענפיה של חב' פיקס פלסט בע"מ.

יצויין כי החברה מבצעת ציפויי שיש, פסיפס ועבודות טיח קשיחים ע"פ הדרישות החדישות בערים הגדולות בכפוף לחוק עור עירוני.

ע"פ דברי מנהל החברה מר אלכס קופרמן עומדים מאחורי החברה כ־1.000.000 מ"ר של צפוי מבנים מגן ועד אילת אשר בוצעו תוך הקפדה ודיוק מיירבים. אלמנטים שהיקנו לה מוניטין ואמינות.

חב' פיקס פלסט בע"מ מעסיקה 35 עובדים מיומנים ומסונרים ומשרדיה פרושים על פני כל הארץ, צי הרכב שברשותה מצוייד ברשת מוטורולה והחזות לכך ניתן להעביר מידע התקני ומהימן בכל שעה ושעה ולכל מקום.

לאחרונה הוקמה בחברה מחלקה לשיפוץ מבנים המיתמחה במיפרט המופיע במודעת הפירסום. ניתן לקבל ייעוץ והדרכה ללא תשלום. וכמו כן המלצה חמה לאדריכל מהימן.

עויק צרפתי בחדר האמבטיה

אנו נמצאים היום בעידן בו מתפתחת מודעות גדולה לאיכות חיים ועצוב סביבתי אסתטי. מובן מאליו שהסביבה המיידית הקרובה אלינו ביותר היא הדירה בה אנו מתגוררים ודגש חזק מושם על המטבח וחדרי האמבטיה. חשיבות רבה נודעת ליופיו של חדר האמבטיה המשמש לא רק למטרות היגייניות אלא גם כמקלט להתרגעות ממדרגה ראשונה. דווקא היום בתקופה שבה המזומנים אינם נמצאים בשפע יש להקפיד יותר מתמיד על איכות המוצרים שאנו קונים ולהיות בטוחים שאנו מקבלים תמורה מלאה לכספנו ומוצרים אלה ישרתו אותנו היטב לאורך ימים.

הכלים הסניטרים של "ג'קוב דלפון" המשווקים בארץ כבר כ־17 שנה, רכשו לעצמם את המוניטין ככלים המובילים הן מבחינת האיכות המושלמת והעצוב היפהפיה. על כך יעידו אלפי קונים מרוצים אשר לאחר שנים רבות עדיין נראים חדרי האמבטיה שלהם כחדשים. חדרי אמבטיה אלה מיובאים מצרפת מביהח"ר הגדול ביותר באירופה והמאחד תחת קורת־גג אחת את כל קווי הייצור בנושא זה. האמבטיות הינן אמבטיות יציקה שהנו החומר הטוב ביותר לייצור אמבטיות וקרקעיתן תרוסה בכוכבים קטנים למניעת החלקה. המערכות הן של האמבטיות והן של הכלים באות בעיצובים וצבעים שונים. החל ממערכות צנועות במידותיהן ובמחירן ועד למערכות אקסטראווגנטים הכוללות אמבטיית ג'קוזי מקערות ואסלות מפוארים ביותר. מבחר הצבעים גם הוא מגוון ביותר והעובדה שהכל מגיע מאותו מקור מאפשרת צרופים שונים של היחידות השונות בהתאם לכל טעם ותקציב. פינוק אמיתי למהדרים הם ברזים אורגינלים של חברת "ג'קוב דלפון" אשר הינם אוטומטיים ובנגיעת יד קלה מתקבלת מיד הטמפרטורה המבוקשת.

רהיטי שלמה – מהיצרן לצרכן

בימים טרופים אלה – כאשר כלכלני "עידן הקסאה" מטיפים לנו השכם והערב להשוות מחירים ולהכין רשימות מראש, אנו מזמינים אתכם – אם ברשימתכם מופיע הסעיף "רהיטים" לערוך קנייה נבונה ב"רהיטי שלמה".

ברשת "רהיטי שלמה" ברמת־גן, כנתניה ובבאר־שבע תמצאו מבחר דגמים של מערכות שינה נהדרות, מיטות נוער מסוגננות, ארונות, מזנונים מודולריים ופינות אוכל במבחר גדול. כל הדגמים מיוצרים מחומרי גלם איכותיים – עץ "אפיקים", עץ "בוק" ו"סנדוויץ'" 3/4.

המחירים ב"רהיטי שלמה" – בהשוואה לסטנדרט המקומי נמוכים. תשאלו כיצד – גם זול וגם טוב? אז כל הרהיטים הנמכרים "ברהיטי שלמה" מיוצרים בייצור עצמי בנגריה השוכנת ברח' וולפסון בתל־אביב ומשווקת חלק גדול ממרכולתה לחנויות רהיטים בכל הארץ העושים על המלאכה בנגרייה הם "מומי" (שלמה חזן) – הבעלים – צעיר בעל ניסיון עשיר בענף, אחיו רפי וצוות עובדים מיומן, אלה עושים את העבודה מ־א' עד ת', אין פער תיווך. ואתם הלקוחות – משלמים פחות!

חברת אקסטרא פוליש

ח"ב אקסטרא פוליש הוקמה לפני כ־8 שנים ונחשבת לאחת הוותיקות והמובילות בתחום זה.

החברה מיתמחה בשירותי נקיון פוליש והדברה, נקיון חדרי מדרגות, אחזקת משרדים מפעלים ומוסדות, חטוי וחטול מקקים, נקוי שטיחים מקיר אל קיר. ועוד, וזאת תוך שימת דגש על רמת ביצוע גבוהה ע"י צוות מקצועי ומהימן.

החברה מומלצת הן ע"י מפעלים לייצור מרצפות ושיש. והן מצד רבים מלקוחותיה אשר רוו נחת מעבודתה, בתקופה זו יוצאת החברה במבצעים העשויים לעניין אתכם במיוחד כמפורט במודעת הפרסום.

א.א. אקסטרה פוליש

מבצע חורף 86

המזמין ליטוש מרצפות באבן
יקבל קירצוף רצפות ווקס
והברקת רצפות **חינם**
המזמין קירצוף ווקס והברקה + נקיון
יקבל הדברת מזיקים **חינם**
כ"ח שמחה 45 ת"א טל. 03-379615

JACOB DELAFON

איכות ועיצוב מושלמים בחדר האמבטיה

חרסית אינסטלציה סניטרית בע"מ

יבואנים בלעדיים למוצרי "ג'קוב דלפון" הסלון הצרפתי לעיצוב חדרי אמבטיה

להשיג בחנויות המובחרות בכל רחבי הארץ

רח' קיבוץ גלויות ת"א במרתף טל. 03-833172 ת.ד. 11163 (בניין מרכזים) מיקוד 61111

תרבות דיור עם חברת

פיקס פלסט בע"מ

* פתיתי שיש (מרמורית)
* פסיפס איטלקי + וישראלי (בשלל צבעים)
* שיש לריצוף – ציפוי קירות – וחדרי מדרגות
* טמבורטקס – בריסוס וגלילה.
* צבע
* טיח ופיגומים

טלפון – 03-320669 03-313066

מחלקה מיוחדת לשיפוצי מבנים.

* תקרות אקוסטיות
* PVC לינולאום
* מחיצות גבס
* תוספות ושיפורים
* חשמל ואינסטלציה
* בכל זמן ובכל שעה אנחנו לשרותכם.

כצנלסון 154 גבעתיים ת.ד. 1099

רהיטי שלמה בע"מ

חנויות המפעל: נתניה רח' הרצל 44, טל: 053-24968
באר שבע רח' קק"ל 29 טל: 057-73584
רמת-גן רח' הרואה 24 טל: 03-723255

המבצע נמשך

2 תשלומים שקליים שווים

מיטת נוער כפרית
כולל מזרון קפיצי
במקום 280.- ש"ח
רק 260.- ש"ח

מזנון כפרי
במבצע 4 חלקים רק 600.- ש"ח
מיטה זוגית כפרית
2 שידות + טואלט + מראה
במבצע רק 700.- ש"ח

סלון פינתי רק 600.- ש"ח
סלון בוק רק 750.- ש"ח
סלון 1 + 2 + 3 רק 520.- ש"ח

ארון כפרי 4 דלתות רק 700.- ש"ח
פינת אוכל + 6 כיסאות רק 550.- ש"ח

המחירים כוללים מ.ע.מ ★ פתוח גם במוצאי-שבת

לבית ולמשפחה

המשפחה שמאחורי הרהיטים

משפחות ליפסון; מכפר אז"ר, היא, "שמורת טבע" בקרב יצרני הרהיטים בישראל. 3 דורות של בני המשפחה מנהלים בצוותא את "חוות הרהיטים". הסב – מתחיתו, הבנים אברהם, צחי ומוטי והנכד עמית. ממפעל צנוע במושב כפר אז"ר, הפכה "חוות הרהיטים" לעסק יוקרתי עם דגמים יחודיים, בעיצוב חדשני ובלעדי.

שמם ושמעם הלך לפניהם, החווה הועצמה, הביקוש גבר והחווה עקרה לאיזור התעשייה בפתח־תקוה והפכה למפעל ענק ולאולם תצוגה מרשים.

בגאווה בלתי מוסתרת הם מצביעים על הדגמים הייחודיים, תוצרת עצמית ופרי הדמיון הטורה והכימיה שבין הדורות. פינות ישיבה בריפוד מטלאים של עור חמש. כורסת טלויזיה עם מנגנון הטייה (פטנט בלעדי) ריהוט כפרי קולוניאלי ומודרני, מזנונים, שידות, ספסלי טלפון ומאות פריטים אחרים – הכל ברמת גימור גבוהה ובעיצוב חדשני.

"רהיטי חכים": לקנות רהיטים יפים במחירים סבירים

אל חנות המפעל "רהיטי־חכים" ברמת גן (בבנין אואזיס, הרצל 75, פינת ז'בוטינסקי) – מגיעים בכל יום עשרות קונים, בוחרים מתוך המיגוון הענק של ארונות קיר, סלונים, חדרי שינה, פינות אוכל, מזנונים וחדרי נוער, מתאימים בדי ריפוד ומזמינים.

"מהו סוד ההצלחה הגדולה שלכם?" אנחנו שואלים את שמעון חכים, מנהל המפעל הנמרץ והחיכן. "השיטה שלנו פשוטה" עונה שמעון. "אנחנו מייצרים את רוב המוצרים אצלנו במפעל, עם המכונות המשוכללות והצוות המקצועי. מקפידים לעמוד בקצב ההזמנות ובדרך כלל מספקים סחורה ללקוח תוך שבועיים־שלושה. היקף הייצור הגדול מאפשר להסתפק ברווח קטן לכל יחידה, והמכירה בחנות המפעל שלנו – מאפשרת למכור ישירות מהמפעל לצרכן, ללא פער תיווך, ובמחיר סביר מאד לעומת חנויות הרהיטים האחרות".

אנחנו גם מציעים מדי פעם, כמה מיצרים במבצע, במחיר נמוך מאד כגון:

ארונות קיר קומותיים 4 דלתות ב־250.- ש"ח, 5 דלתות 280.- ש"ח, 6 דלתות 330.- ש"ח; סלונים 3/2/1 – 395.- ש"ח סלונים פינתיים מודולריים ב־460.- ש"ח. (המחירים לא כוללים מע"מ). מזנון 3 חלקים אמ.די.אפ. עם ציפוי פורניר ב־475.- ש"ח ומזרון כפול 140×190 ב־159.- ש"ח בלבד.

הלקוחות שלנו מרוצים ומפעם לפעם חוזרים וקונים רהיטים נוספים לעצמם ומביאים גם בני משפחה וקרובים. ולכן הסיסמא שלנו: "לקוחות מרוצים – חוזרים שוב – ומביאים לקוחות נוספים".

חנות המפעל "רהיטי־חכים" – בבנין "אואזיס" רחוב הרצל 75 ברמת־גן, פינת ז'בוטינסקי (טלפון: 733621-03). החנות פתוחה ברציפות עד 8 בערב וגם במוצאי שבת.

החיים נוחים במטבח עם טוחן האשפה הביתי

מעתה לא עוד אשפה אורגנית בפח. טוחן האשפה ירסק ויהפוך לנוזל – תוך שניות – כל שאריות המזון: עצמות עוף דגים, ארצנים וקליפות. מטבחך נותר נקי מאשפה ומריחות בלתי נעימים, והריצה התכופה לחדר האשפה תיהפך לנחלת העבר.

טוחן האשפה מהווה משלים אידיאלי למדיח הכלים, המאריות הנשטפות נסחפות תעלמות. (ניתן להתקנה בכל מטבח). WASTE KING החברה המובילה בייצור טוחני אשפה בארה"ב מפעתה בישראל.

בעת הרכישה ניתנת תעודת אחריות לשנה וכמו כן ניתן לבטח את המכשיר בהמשך.

מעכשיו — עדשות מגע צבעוניות לכל אחד!

ועוד חידוש ממחלקת המחקר והפיתוח של "הי־ידרון". החברה הדינמית הזו, שמוכיחה שוב ושוב כי לא סתם היא החברה המובילה בעולם בעדשות המגע, משכללת ומשפרת ללא הרף את דגמי עדשות המגע שלה.

ב"היידרון" עמדו על בעייה מסויימת המתעוררת אצל מרכיבי עדשות מגע צבעוניות ספציפיים. הבעייה היא — גדלים לא סטנדרטיים של אישון, ושל קשתית. (קשתית הוא החלק הצבעוני של העין).

אנשים בעלי "עיניים גדולות" — ששטח הצבע הטבעי בעיניהם הוא רחב מן המקובל — התקשו בהתאמת עדשות המגע הצבעוניות, שכאמור עד היום היו בעלות קוטר צבע (שטח צבע) — סטנדרטי. לאחר הרכבתן ניתן היה להבחין בשוליים של הצבע הטבעי — הכהה מסביב לשטח הצבעוני של העדשה.

גם בעלי אישונים רחבים או צרים מן המקובל התקשו בהתאמת עדשות מגע צבעוניות. אשר תאמנה לגודל האישון שלהם.

במחלקת המחקר והפיתוח של "היידרון" התגברו גם על בעיה זו, ומהשבוע ניתן להשיג — בלעדית בארץ — רק ברשת סוכנויות חב' "היידרון" שהן "עדשות מגע בינלאומיות" ו"המכונים האמריקנים לשיפור הראייה", את עדשות המגע הצבעוניות החדשות בגדלים הלא סטנדרטיים. באספקה מיידית.

נניח עוד כי עדשות מגע אלו — בגדלים השונים — דורשות החזקת מלאי גדול מן המקובל. היות וכל עדשה צבעונית מוטיעה בכל הצבעים, בכל הגדלים, ובכל המספרים האופטיים. מה שמכפיל ומשלש את היקף המלאי. המלאי מעודכן במלואו. לרשותכם: 3 קטרים שונים של צבע, ו־4 קטרים שונים של גודל אישון.

והכל בכל גווני קשת הצבעים וזה מכסה את כל מגוון ההסתברויות.

סוג נוסף של עדשות מגע המעורר היום התענינות הוא עדשות המגע הקבועות.

בעדשות מגע קבועות התעוררו בעבר בעיות כפי שכתבו המומחים בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 28.8.85. על החסרונות של עדשות מגע קבועות בעלות אחוז מים גבוה (סופר־סופט — רכות מאוד). "הן כל־כך שבירות, עד שהן עלולות להיקרע בזמן שמטפלים בהן. כמו כן יש להחליף אותן כל תשעה עד שנים עשר חודשים".

הסיבה לכך היתה אחוז המים הגבוה, 60% ומעלה. עדשות המגע המיושנות ("סופר־סופט") — היו חייבות להכיל אחוז מים גבוה (60% ויותר) כדי לאפשר מעבר חמצן טוב לעין.

מחלקת המחקר והפיתוח של "היידרון" פיתחה את עדשות המגע המתוחכמות "סופר־קומפורט" — שהן בעלות אחוז מים טבעי כלומר: את מעבר החמצן הרצוי לעין (והנחוץ לעדשות מגע לשימוש מתמשך) השיגו לא בעזרת אחוז המים הגבוה כי אם באמצעות המבנה המיוחד והחדיש. וכך העין מקבלת בדיוק את כמות החמצן שלה היא זקוקה.

והשכלול האחרון

חדש! בלעדי בישראל

עדשות המגע הצבעוניות

של "היידרון"

בגדלים מיוחדים לא סטנדרטיים!
מעכשיו — עדשות מגע צבעוניות לכל אחד

תכלת מגזי שכזה עוד לא היה פה בארץ!
עדשות המגע הצבעוניות
בעלות הצבעים הלוהטים החדישים ביותר
שמשגעות את ניו־יורק לונדון פריז ורומא
להשיג אצלנו

(עדשות מגע אלו הן קבועות — ואפשר להרכיבן בהרכבה רצופה)
אתם מכירים את עדשות המגע הצבעוניות של "היידרון" ואלו הן — ורק הן — שהודגמו בטלויזיה בתוכנית "בין הכסאות".
הן היו משגעות נכון?
היות ואנו המרכזים הגדולים ביותר להתאמת עדשות מגע בכלל — וצבעוניות בפרט — בישראל, אנו מציעים לכם את המגוון הגדול ביותר בארץ של עדשות מגע צבעוניות כמו בכל המרכזים הגדולים בעולם
לדוגמא: עדשות מגע צבעוניות של "היידרון"

50% הנחה

אפשרות ל-3 תשלומים

עדשות מגע צבעוניות לא אופטיות	עדשות מגע צבעוניות אופטיות
במקום 656 ש"ח	במקום 796 ש"ח
רק 328 ש"ח	רק 398 ש"ח

עדשות מגע קבועות

של "היידרון"

סופר-קומפורט Super-Comfort

בעלות אחוז מים טבעי לשימוש תכפול!
לפי בחירתכם: אתם יכולים להרכיב אותן בהרכבה רצופה כל היום וכל הלילה, או להסירן למשך השינה.

במחיר של עדשות מגע רגילות יום־יומיות

חסכו 100 ש"ח
ושלמו את המחיר
ב-3 תשלומים

איזה צבע עיניים אתם רוצים היום?

עדשות המגע המותאמות אצלנו עברו את בדיקות ה-F.D.A

עדשות מגע בינלאומיות

תל־אביב דיזנגוף 79, טל. 282276, 290774, 297770
ראשל"צ הרצל 59, טל. 03-947253
חיפה הרצל 25, טל. 04 673863 445298
באר־שבע התסתדרות 70, טל. 057-71355

אספקה מיידית

המכונים האמריקנים לשיפור הראיה

תל־אביב אלנבי 113 (פינת רוטשילד) טל. 424667, 421443
רמת־גן ביאליק 61 (פינת אורה 2) טל. 724050
חולון שדרות קוגל 33 (מול קולנוע רינה) טל. 886213
ירושלים הלל 25 (בנין מגדל) טל. 224667, 02-243448
פתח־תקוה הכבר ציון 7 טל. 901090, 907182 03

Waste King

FOOD WASTE DISPOSERS

טוחן האשפה הביתי

ניתן להרכבה בכל מטבח

חב' סליק דרך פ"ת 78 ת"א
טל: 336716, 03-333834

יעיל וקומפקטי

הלקאות אחרונה!

ב **חוות הרהיטים**

פתוח במוצ"ש עד 22.00

נשארו עדיין מספר דגמים של פינות ישיבה ומזנונים

בהנחות עד
40%
באספקה מיידית.

ובנוסף:
כורסאות טלביזיה
בריפודי־בדים
עורות וטלאים (PAT CHES)

בהנחות גדולות

סוף סוף הגיע
משלוח הרהיטים
הגדול מסקנדינביה
אסור להחמיץ!

לבעלי
כרטיסי אשראי
אפשרות לתשלומים

אנשים מעריפים את חנות הרהיטים

צומת גהה

רח' אמעל 50 קריית־אריה פ"ת
טל. 9230138

אפשר להתרוצץ לחפש ולהיעשות ב־20 חנויות רהיטים...
ולבסוף — לבוא לרהיטי חכים...
לבחור ולקנות — במחירי המפעל — ללא פער תיווך

רהיטים יפים

במחירים שתוכלו להרשות לעצמכם

רהיטי-חכים

באולם התצוגה הענק — 500 מ"ר — 3 מיפלסים!!
בנין "אואזיס" — רחוב הרצל 75 (פינת ז'בוטינסקי)

חנות המפעל רמת־גן

ארונות קיר קומתיים
4 דלתות — 250.- ש"ח
5 דלתות — 280.- ש"ח
6 דלתות — 330.- ש"ח

חדרי שינה

סלונים
3/2/1 — 395.- ש"ח

ארונות ומזנונים

פינות אוכל

חדרי נוער

אנגלית מדוברת שוטפת

20,000 מבוגרים, צעירים ואנשי צה"ל, לומדים השנה במכונים האמריקאים.

כמה שווה לך לשלוט באנגלית?

השליטה בשפה האנגלית הופכת אותך לאיש העולם הגדול, ומקנה לך יכולת קריאה של ספרים, ירחונים ועיתונים בינלאומיים. מאפשרת לך להאזין לשידור רדיו וטלוויזיה באנגלית, להכיר תיירים ולדבר בשפתם.

בביקורך בחו"ל תוכל להרגיש כמו בבית. השליטה באנגלית מבטיחה לך הצלחה מלאה בהמשך לימודיך בנוסף להרחבת האופקים.

המכונים האמריקאים לשפות מלמדים אותך תוך מספר חודשים כמות מילים וביטויים מקבילה למה שלומדים בבית ספר תיכון במשך 4 שנים.

כמעט 70% מכל לומדי האנגלית בארץ לומדים במוסדינו. צה"ל בחר במוסדינו להוראת האנגלית לאנשי צבא. משרד החינוך בחר במוסדינו לבצע עבורו קורסים לאנגלית לבני נוער בכל חלקי הארץ. עשרות מוסדות ומפעלים מפנים את עובדיהם למוסדינו. גם אתה יכול ללמוד אנגלית

בנינוחות על כוס קפה להתקדם פי-עשרה מהר מכל שיטת לימוד אחרת

השבוע נפתחים קורסים חדשים:

* אנגלית * צרפתית
* גרמנית * ספרדית
* עברית... בכל הרמות * הכנה ל-TOFEL

לימוד ערב, צהרים ובקר לפי בחירה.

קורסים ABC למחוסרי ידע.

קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים

מה רמתך באנגלית?

הינך מוזמן לסניפינו הקרוב על מנת שנוכל לבחון חינם בכתב ובעל-פה את רמתך באנגלית

12 רמות לימוד

מבחן התאמת הרמה והמספר הרב של הקורסים מאפשר לכל לומד להתחיל את לימודיו ברמה המתאימה לו

שעורים פרטיים בשיטת ברליץ

שעורים פרטיים בהדרכת מורה פרטי מאפשרים למנהלים, עובדים בכירים ותלמידים ללמוד ולהשתלם בהתאם לרמתם וזמנם הפנוי

אנגלית לתלמיד

קורסי עזר לתלמידי עממי, חטיבות ותיכון לכל כתה ורמה. פעם — פעמיים בשבוע לאחר הלימודים.

שכר הלימוד הנמוך ביותר בארץ - 2,100 שקל לשעור.

חינם. 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-228545 ,02-221933,04-669041 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך, כתובתך ומסי הטלפון ותקבל לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.

1985

פרטים והרשמה במשרדי המכונים כל יום בין השעות 9.00-13.00 16.00-19.30

תל-אביב	רמת-גן	הרצליה	אשדוד	חיפה	חולון	פתח-תקוה	ירושלים
דיזנגוף 115 ליד סופר רוול טל. 228545	ביאליק 47 מול אורדע טל. 726132	סוקולוב 35 פ. בן גוריון טל. 87682	מרכז א בנין פאן-לון טל. 35624	בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041	סוקולוב 48 בנין הסופר טל. 880889	איכילוב 13 טל. 913665	יפו 36 מול בית יואר טל. 221934
בת-ים	**באר-שבע**	**נתניה**	**ראשל"צ**	**רחובות**	**ק. חיים וביאליק**	**כפר-סבא**	**רמלה**
רוטשילד 18 פינת בלפור טל. 584161	החלוץ 86 מול ק. שביט טל. 32872	הרצל 24 כוכב ציון טל. 22404	רוטשילד 35 פסג' חיים טל. 958801	הרצל 163 טל: 453532	העמקים 3 טל. 740410	עמרמי 3 מול פינגווין טל. 444206	הרצל 84 בפסג' מעל בנק לאומי טל. 242386

מכונים אמריקאים לשפות

אילנה מרוויחה 800,000 שקל בחודש כתמלילנית

אנו נכשיר אותך תוך חודש חודשיים כתמלילנית ללא תלות בגילך והשכלתך. לבחירתך לימודי בוקר, צהריים או ערב.

■ קורס רגיל כולל כתבנות. ■ קורס מזורז לכתבניות.

פני לסניפינו הקרוב אליך בין השעות 9.00-19.30 ברצף

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללימודי חוץ מודיע על פתיחת

לימודי תעודה

אשר יתקיימו בשעות הערב בתל-אביב

הכשרת סגל בכיר בענף היהלומים

בשיתוף עם מכון היהלומים

לימודים חד-שנתיים ומטרתם להכשיר עובדים בענף היהלומים.

תכנית הלימודים שמה דגש על האספקטים המעשיים של הקניית ידע טכנולוגי ביהלומים ואבני חן, ידע בניהול משרד וניהול מפעל.

מועד הפתיחה: יום חמישי, 23.1.86

ניהול הספקה ורכש

בשיתוף עם הארגון הישראלי למנהלי רכש והספקה

לימודים חד-שנתיים המיועדים לעוסקים בניהול הספקה על שלוחותיה ולמעוניינים לעסוק בכך.

מועד הפתיחה: יום שלישי, 28.1.86

פרטים והרשמה: הטכניון, המדור ללימודי חוץ, רחוב ליסין 14, תל-אביב, טלפון 268126/7, 266992.

המכללה לחינוך גופני

ע"ש זינמן

במכון וינגייט

מודיעה על

הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ו

א. **מסלול ארבע-שנתי** – לתואר האקדמי הראשון "בוגר בהוראה" (B.Ed)

ב. **מסלול תלת-שנתי** – לתואר "מורה מוסמך בכיר".

ג. **מסלול של לימודים משולבים בחוג נוסף באוניברסיטת ת"א או חיפה לתואר הראשון (B.Sc או B.A).**

ד. **מסלול חד/דו שנתי להשלמת התואר B.Ed לבוגרי המכללה.**

ה. **מסלול דו-שנתי להשלמת התואר B.Ed לבוגרי סמינרים אחרים לחינוך גופני** (בתכנון).

ו. **לימודים מתקדמים** – לבעלי תואר ראשון.

ז. **יחידה קדם אקדמית** – מכינה.

ההרשמה לעתודה האקדמית – נסתיימה.

מידע וחומר הרשמה יישלחו למצרפים המחאה בסך –.7 ש"ח לפקודת המכללה לחינ"ג במכון וינגייט.

יש לציין ע"ג המעטפה את המסלול/ים המבוקש/ים.

כתובת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, 42902, טלפון 053-55333.

שרוטל

מכונים להשתלמויות והכשרה לעבודה

* ★ עיבוד תמלילים ★ קלדנות
* ★ מזכירות ★ כתבנות

הלימודים לפי תוכנית משרד העבודה

עזרה במציאת עבודה.

נפתח קורס חדש!!!

גרפולוגיה - למד להכיר את הסובבים אותך.

מס' המקומות מוגבל.

בהדרכת הגרפולוג - משה צורי.

כתובת: יהודה הלוי 47 ת"א, טל. 625173, 03-624144

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

טלפון 212213

מלון **דיפלומט** ת"א/ים

חסיבה.

סדנה לעיצוב, פנים ואדריכלות

הכרות עם האמנויות הויזואליות

סמסטר אביב מיוחד

15 שבועות / 4 פעמים בשבוע בשעות אחה"צ והערב.

בתכנית הלימודים: שרטוט אדריכלי/בניית דגמים/רישום וצבע תולדות האמנות/קריאת טכסטים מקצועיים באנגלית. **המורים:** מצוות הסדנא.

מספר המקומות מוגבל

להצליח בבגרות

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בת"א: עברנו מבנין גמנסיה הרצליה לביה"ס תיכון חדש!!

הנחות משמעותיות למקדימים להרשם

נמשכת ההרשמה למועד יוני 1986 לכל מקצועות הבגרות כולל: מתמטיקה מורחבת * פיזיקה מורחבת * הכנה לטכניון * בחינות פסיכומטריות

רק באולפן לבגרות בהנהלת אינג'. א. לחמן (מחבר הספרים):

1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון; 2. 87% מהתלמידים עברו את בחינת הבגרות במתמטיקה בהצלחה; 3. מורים מעולים בכיתות קטנות. 4. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה כך שלא נדרש ידע מוקדם; 5. מכונית חדשה תוגרל מדי שנה בין התלמידים שיכינו 80% משעורי הבית.

ורד אשואל (בתמונה): "הקורסים באולפן לבגרות ברמה גבוהה מאד. אני מאד מרוצה". גבי אביזיר (אם לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הפך בני לאדם אחר. לא

ההרשמה: תל-אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7). טלפון: 03-461106.

ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.

חיפה: רח' ויל"נ 3 (בית לנגת נשים) ליד קולנוע "רון", טל' 04-667411, 04-641040.

באר שבע: בבניין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690. מיזוג אוויר מלא בכיתות.

ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

זו בלבד שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכירו.

אליהו חבזה (בתמונה): "ים-6 בתיכון ל-10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות".

האולפן לבגרות

בית ספר ערב לאקסטרנים ותלמידי תיכון, בהנהלת אינג' א. לחמן מחבר הספרים

השקע בעצמך !!! עכשיו הזמן ללמוד מקצוע או שפה

תכנות מחשבים

10 סיבות טובות ללמוד במכון להכשרה מקצועית

1. 5 שפות תכנות במקום 3
2. הכנה לסווג ממשלתי
3. 25 שנות נסיון בהכשרה מקצועית
4. הכוונה לעבודה למסיימים
5. השתלמות באנגלית או בהנהלת חשבונות למעוניינים ללא תשלום נוסף
6. שעות נוספות רבות של תרגול על גבי מחשבים
7. סידור מיוחד למשרתים במילואים
8. תנאים מיוחדים לחיילים משוחררים
9. בית הספר היחיד בארץ החותם עם הלומדים על הסכם מאושר ע"י ועד חוזים אחידים. דבר המגדיר ומגדיר את זכויות הלומדים
10. שכר הלימוד הנמוך ביותר בארץ

נפתחים קורסי בוקר וערב

* קורסי ערב שנתיים - 2 פגישות שבועיות
* קורסי בוקר חצי שנתיים - 3-4 פגישות שבועיות

התחלת לימודים בחודשים ינואר פברואר

לימוד 2+3 שפות התכנות הנפוצות

* ★ 3 שפות תכנות: BASIC, COBOL, FORTRAN, לקראת בחינות הסגנה תכניתן סוג 1 של משרד העבודה
* ★ 2 שפות נוספות ללא תשלום לפי בחירתך: PASCAL, R.P.G, PLI

מבחן פסיכוטכני להתאמת כושר חינם

הינך מוזמן מוזמנת למבחן התאמה ולשיחת ייעוץ והדרכה

תעודת המכון להכשרה מקצועית מוכרת

בחינות הסמכה של משרד העבודה לקראת התואר תכניתן 1

עשרות מקומות עבודה קלטו מאות בוגרים של הקורסים ראשונים במשך 25 שנות פעילות המכון בשטחי מדעי המחשב

קורסים לעובדי מוסדות

להלן רשימת חלק מהמוסדות והמפעלים אשר עובדיהם השתלבו באמצעות המכון

משרד המסחר והתעשיה, המוסד לביטוח לאומי, משרד הבריאות, משרד הקליטה, אוניברסיטת חיפה, איחוד הקבוצות והקיבוצים, סו חברה לנפט, עיריית אשדוד, אלסינט, מרכז תעשיות מדע, ביה"ח שערי צדק.

תואר ראשון במדעי המחשב תוך שנתיים נוספות בארה"ב

קורסים למפעילי מחשב

תרגול ועבודה מעשית על גבי מחשבים

חלק מהלימוד מוקדש לעבודה מעשית ותרגול על גבי מחשבים

נתיבת והרצת תוכניות ע"ג מחשבים מקנים ללומדים נסיון רב ומאפשרים להם להיקלט בהצלחה בעבודה, מיד עם תום לימודיהם.

סידור מיוחד למשרתים במילואים

לומדים המשרתים במילואים משלימים את החומר בקורס מקביל

יעוץ תעסוקתי לבוגרים

לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים

חינם 24 שעות ביממה

חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-295529, 03-291858, 02-221933, 04-669041, 057-32872

המכון להכשרה מקצועית

25 שנות נסיון יותר מ-100,000 בוגרים.

תל-אביב	חיפה	ירושלים	הרצליה	נתניה	בת-ים	רמת-גן
באר-שבע	**ראשל"צ**	**פתח-תקוה**	**רחובות**	**רמלה**	**חולון**	**כפר סבא**

הנהלת חשבונות

נפתחים קורסים מסוג 1+2; 3 ב- 21.1.86

* קורסי ערב מזורזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים
* קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת.

השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש

קורס כתבנות או אנגלית חינם לכל נרשם

למד במוסד מוכר

* הכנה לבחינות סיום ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות • מרצים מנוסים / לימוד אינטנסיבי • תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במיכון

פנה לתשרדנו הקרוב כל יום בין השעות 9 ו-19 30 ברצף

תל אביב	חיפה	ירושלים	רמת גן
תל אביב	כפר סבא	ק. חיים וביאליק	רמלה
פתח תקוה איכילוב 13 טל. 913665			
רחובות	ראשל"צ	חולון	בת ים
נתניה הרצל 24 טל 22404	הרצליה סוקולוב 35 טל 87682	באר שבע החלוץ 86 טל 32872	אשדוד

מכון ישראלי למינהל

למדי מקצוע תוך חודש

* תמלילנות
* נקבנות
* מפעילות מחשבים
* כתבנות
* מזכירות

לימודי בוקר, צהריים או ערב לפי בחירה

פני למשרדנו הקרוב כל יום בין השעות 9 ו-19 30 ברצף

מכון ישראלי למינהל

אנו מציעים לך להיות מזכירה רפואית

פעמיים בשבוע בזמנך הפנוי, בשעות הערב, תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הלומדות תעבורנה השתלמויות בבתי חולים שונים ברחבי הארץ

הקורסים בפיקוח משרד הבריאות

חינם! 24 שעות ביממה.

חייגי כבר ברגע זה לטלפון 03-291858; 04-669041; 02-221933; 057-32872

תל אביב	הרצליה	ראשל"צ	בת ים	באר שבע
כפר סבא	חיפה	רמלה	בת ים	חולון
רחובות	ירושלים	רמת גן	אשדוד	נתניה

מכון ישראלי למינהל

אנו מציעים לך להיות טכנאי שרות וידאו טלוויזיה

הכנסה גבוהה, עבודה מעניינת

* מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה
* מסלול חצי שנתי לאלקטרונאים
* לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים

חינם, 24 שעות ביממה.

תל-אביב | חיפה: ביאליק 17 פינת הרצל

יועצי מס

האקדמיה למיסים

נפתחים קורסי ערב

* קורסים רגילים למחוסרי ידע

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל אביב

לקבלת פרטים נא לצלצל 295529, תל אביב

למד תכנות מחשבים בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט חינם

כולל מבחן פסיכוטכני עצמי.

גזור ושלח: לכבוד המכונים האמריקאים

ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 למס' 7

שם: ______ גיל ______

כתובת: ______ טלפון: ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למד הנהלת חשבונות בביתך בזמנך הפנוי

לכבוד ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 (למס' 54)

אבקשכם לשלוח אלי חוברת הסברה על קורסים בכתב להנהלת חשבונות סוג 1 + 2

שמי: ______ גיל ______

כתובתי: ______ טלפון ______

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף עם המכון הישראלי למינהל

למד גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

האם אתה מעוניין בגרפיקה וציור? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגרפיקה והציור בביתך בזמנך הפנוי?

ללא תלות בגיל ובהשכלה

לכבוד "המכונים האמריקאים להשכלה בכתב"

ת.ד. 28124 תל-אביב, למס. 77. מיקוד 61281

אבקשכם לשלוח אלי ללא כל התחייבות מצידי חוברת הסברה ומבחן התאמה כשרון לגרפיקה ולציור.

שם: ______ גיל ______

כתובת: ______ טלפון: ______

למד בגרות בקלות וחסוך $1,000

נפתחים קורסים מזורזים לקראת מועדי ינואר 86 ויוני 86 – לימוד בכתב; לימודי ערב או משולב לפי בחירה.

אנו גאים בהישגי תלמידנו

שיטת הלימוד המשולב

כיתות קטנות, טיפול אישי

ערבות להצלחה

שכר הלימוד זול להפליא

3 מקצועות חינם

חוברת של בחינות ופתרונות חינם!

קל יותר, זול יותר ומהנה יותר ללמוד בשיטה המשולבת בביתך או בסניפנו הקרוב אליך

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכונים הבריטיים · 35 שנות נסיון · 95% הצלחה

כל שעה יפה ללימודים אך יפה שעה אחת קודם.